Fotografiile :
Soarele în timpul activității maxime (stînga) **și în perioada de calm** (dreapta)

putea pune în valoare imensa documentare acumulată cu ocazia Anului Geofizic Internațional, cînd nivelul activității solare era foarte ridicat.

— Caracterul de colaborare internațională al acestei cercetări sugerează lesne complexitatea lucrărilor și totodată o modalitate de lucru corespunzătoare.

— Într-adevăr, cercetarea este complexă. Se studiază acele fenomene geofizice mai strîns legate de activitatea Soarelui. Am în vedere : meteorologia, geomagnetismul, aurorele polare, lumina cerului nocturn, ionosfera și altele.

În ceea ce privește modalitatea de lucru, fiecare țară propune programul său de activitate în diferite domenii. Aceste programe pot avea un caracter sinoptic, de urmărire continuă și de ansamblu — pe tot Pămîntul — a fenomenelor geofizice sau a celor solare (spre exemplu detectarea și urmărirea erupțiilor solare), programe efectuate după o înțelegere internațională, ori în fiece zi a anului, ori în anumite zile alese special dintr-un calendar de „zile internaționale". În unele cazuri excepționale, cînd sînt de așteptat fenomene geofizice ca urmare a producerii unor fenomene solare, se dau înștiințări de avertizare a stațiilor A.I.S.C. pentru pregătirea observațiilor pe tot Pămîntul. Aceste avertizări au un caracter științific și se dau, spre exemplu, cînd au loc pe Soare chiar erupții mici, de gradul 1 (cele mai puternice au gradul 3). În timpul A.I.S.C. chiar astfel de fenomene de mici proporții sînt rare, deci cu atît mai interesante.

În treacăt, aș vrea să arăt că nu este vorba de avertizări de uragane sau alte cataclisme naturale, cum cei neprevenîți ar putea să-și închipuie.

Observatorul nostru a comunicat, astfel, telegrafic, centrului Euroasiatic A.I.S.C., la 8 februarie a.c., producerea unei mici erupții solare observate la București. centrului revenindu-i sarcina să difuzeze în regiunea sa alerta respectivă, după confruntări cu datele altor observatoare și după aprecierea dacă fenomenul poate avea efecte geofizice.

În afară de lucrări cu caracter sinoptic, se întreprind și lucrări științifice speciale, urmărind lămurirea anumitor probleme. Ca exemplu, astfel de lucrări privesc studiul cîmpului magnetic general al Soarelui, care este foarte slab și care poate fi studiat mai bine în timpul minimului activității solare, cînd peste cîmpul general nu se suprapun intensele cîmpuri magnetice ale grupurilor de pete.

— V-ați referit la micile erupții care se pot petrece pe Soare în această perioadă. Prin urmare, în cursul Anului Soarelui Calm sînt utile și micile perioade de neliniște a Soarelui.

— E adevărat că și asemenea împrejurări sînt favorabile. Aș da și un alt exemplu. Este vorba de studiul complex al propagării prin sistemul solar, pînă la Pămînt, a emisiilor corpusculare solare care se produc cu ocazia unor erupții solare speciale, studiu care se face de la sol, din regiunile polare, din atmosfera înaltă și din spațiul interplanetar.

În cadrul lucrărilor speciale privind geomagnetismul se află și „Ridicarea Magnetică Mondială" (centura magnetică a Pămîntului), care va fi efectuată atît la suprafața Pămîntului, în vecinătatea suprafeței sale (cu avioane), cît și deasupra regiunii curenților ionosferici, cu ajutorul magnetometrelor de pe bordul sateliților. Măsurătorile magnetice vor fi mult ușurate de perioada de calm a activității solare, cînd nu intervin decît rar perturbări ale cîmpului magnetic pămîntesc. Programele speciale țin așadar seama de anume condiții favorabile de studiu pe care le oferă o activitate solară redusă și caută să lămurească unele probleme controversate de actualitate.

— După cît sîntem informați, pentru reușita acestei mari cercetări științifice sînt folosite mijloace — ca să le numim astfel — ale secolului al XX-lea.

— Foarte multe lucrări A.I.S.C. din toate domeniile se fac cu ajutorul rachetelor și sateliților care, în multe privințe, joacă un rol primordial. Cu ajutorul unor sateliți speciali, din care primul a fost lansat de S.U.A. în ianuarie a.c., se urmărește continuu emisiunea în ultraviolet și în raze X a Soarelui. Un alt satelit, pentru detectarea de radiații X solare, a fost lansat la 5 februarie de marina S.U.A. Sateliții sovietici Elektron I și II colaborează la rezolvarea unei foarte importante probleme a A.I.S.C. privind studiul centurilor de radiații. Pentru studiul cîmpului magnetic terestru se vor lansa, în cadrul unui program de colaborare între U.R.S.S. și S.U.A., sateliți pentru ridicarea cîmpului magnetic terestru. Sateliți speciali sînt lansați de asemenea pentru studiul ionosferei etc.

— Care este contribuția oamenilor de știință romîni la A.I.S.C. ?

— Participarea țării noastre la A.I.S.C. se face printr-o comisie de lucru din cadrul Comitetului național de geodezie și geofizică de pe lîngă Academia R.P.R., comisie care are în frunte pe acad. prof. G. Atanasiu și grupează reprezentanți ai diferitelor instituții interesate în aceste lucrări.

Programul de participare a R. P. Romîne la A.I.S.C. cuprinde lucrări de meteorologie și de fizica atmosferei ce se efectuează în cadrul Institutului meteorologic — radiații și măsuri aerologice — apoi unele lucrări speciale în cadrul laboratorului de fizica atmosferei de la Universitatea „București" și al secției de fizica atmosferei și ionosferei de la Centrul de cercetări geofizice al Academiei R.P.R. La acest din urmă centru sînt întreprinse și cercetări privind magnetismul regional și variațiile seculare. Variațiile geomagnetice, perturbațiile geomagnetice și curenții telurici se cercetează la Observatorul geofizic Surlari al Comitetului geologic. Activitatea solară fotosferică și cromosferică este urmărită zilnic la sectorul solar al Observatorului astronomic al Academiei R.P.R. Difuzarea alertelor provocate de fenomene solare, observarea sateliților cu scopuri geofizice și geodezice lansați în cadrul A.I.S.C. se efectuează la secția de astrofizică a Observatorului din București. În afară de aceste programe anunțate vor fi incluse pe parcurs și alte lucrări A.I.S.C. care se efectuează în țară. Astfel, la Observatorul Universității din Cluj și, în curînd, și la cel din Timișoara se va colabora la un program de studiu al variației densității atmosferei înalte deduse din variațiile perigeelor sateliților apropiați, program denumit Interobs, la care participă stații de observare a sateliților din U.R.S.S., R.P.U., R.D.G., R.P.R. etc. Observatorul din București participă la un program geodezic folosind sateliții Echo I și II.

A. COSTA

Cîteva date despre Soare

Raza	693 000 km
Diametrul (în diametre terestre)	109
Suprafața	6 080 000 000 000 km p
Densitatea medie	1,41 t/mc
Masa	1 983 000 000 000 000 000 000 milioane tone

Din masa totală a sistemului solar,

Soarelui îi revine	99,86%
iar planetelor	0,14%
Temperatura la suprafața Soarelui	6 000 grade

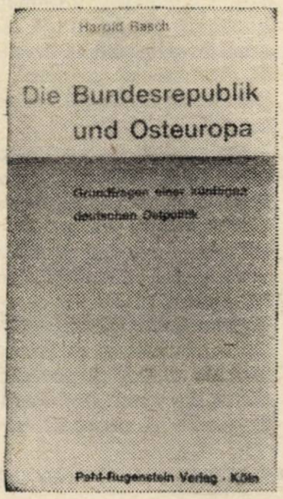

HAROLD RASCH:

Republica Federală și Europa răsăriteană*

Lucrarea profesorului Harold Rasch se înscrie în acel curent al gîndirii politice vest-germane care, în ultima vreme, preconizează o orientare realistă, constructivă, a Republicii Federale în complexul internațional al zilelor noastre. Autorul însuși citează unii scriitori, publiciști, profesori universitari — ca Golo Mann, Otto Henrich von Gablentz, Rüdiger Altmann, Hermann Rauschning, contesa Dönhoff (la care s-ar mai putea adăuga și alții) — cu care se întîlnește pe aceleași coordonate ale „reexaminării într-un mod independent (față de politica oficială — n.n.) a relațiilor R.F.G. cu vecinii din Răsărit".

Cartea lui Rasch are meritul de a prezenta o sinteză clară a aspirațiilor acestei părți a intelectualității din Germania occidentală. Fără a avea pretenția de a săvîrși operă de istoric, precum el însuși o mărturisește în prefață, profesorul Rasch își propune să polemizeze „nu cu specialiștii, ci cu oamenii politici". La baza lucrării sale, el pune ideea că normalizarea relațiilor cu țările socialiste este condiția ieșirii din „imobilismul" pe care îl reproșează moștenirii adenaueriene. „Este vorba astăzi, scrie Rasch, să depășim stadiul sloganurilor curente și să înțelegem problemele concrete".

„Prăpastia" dintre realitate și aparență în politica imobilismului

„Recunoașteri necesare" — se intitulează în mod semnificativ capitolul al doilea, care cuprinde un aspru rechizitoriu al politicii externe elaborată și pusă în practică de fostul cancelar. Cei 14 ani de guvernare a sa au fost pecetluiți, scrie Rasch, de cîteva scheme fixe: nerecunoașterea existenței a două state germane suverane, pretenția guvernului Adenauer de a reprezenta întregul popor german, nerecunoașterea granței Oder-Neisse, doctrina Hallstein, care teoretizează refuzul guvernului R.F.G. de a întreține relații diplomatice cu orice țară care are relații cu R.D.G. „Gîndindu-te la toate acestea, meditează autorul, nu poți scăpa de un sentiment de jenă... deoarece o prăpastie desparte aparența de realitate".

Rasch demonstrează pe rînd: că afirmațiile despre o reprezentare a întregului popor german prin instituțiile politice de la Bonn „sînt himere care ne-au tulburat deja de prea multă vreme privirea asupra lumii"; că granița Oder-Neisse este definitivă; că doctrina Hallstein, „în cel mai bun caz ineficientă și în cel mai rău caz păgubitoare pentru R.F.G.", „nu a slujit, ci mai degrabă a dăunat adevăratelor noastre interese". Reținem concluzia lui principală: „Niciodată — și Rasch insistă mereu asupra acestui lucru — noi (R.F.G.) nu vom putea elabora o politică activă față de Răsărit, atîta vreme cît vom refuza să punem la baza unor noi strădanii politice prefacerile politice și sociale care au avut loc după război în Europa răsăriteană și în special în răsăritul Germaniei".

Foarte severă este și părerea despre politica R.F.G. în problema Berlinului occidental, pe care această politică, scrie Rasch, l-a împins „într-o situație din ce în ce mai periculoasă". El demonstrează că Berlinul occidental, în situația actuală, „este un oraș fără viitor". Citind date statistice binecunoscute, autorul amintește „îmbătrînirea" continuă a populației sale și, referindu-se la un raport din 1963 al Băncii federale, menționează curba nefavorabilă a investițiilor și comenzilor plasate în industria vest-berlineză, precum și a restrîngerii activității în domeniul construcțiilor.

Și acum, încotro?

Cu aceasta ajungem la cea mai interesantă parte a lucrării profesorului Rasch, care-și propune să traseze „liniile fundamentale ale unei politici față de Răsărit". Ideile formulate de el pleacă de la premisa ineficienței politicii oficiale în problema germană — chiar mai mult, a inexistenței unei asemenea politici concepută ca un ansamblu coerent. Într-un mod considerat la Bonn destul de puțin echivoc, această teză a fost afirmată și de primarul vest-berlinez Willy Brandt care, în cunoscuta sa declarație făcută la posturile de televiziune, proclama necesitatea ca toate forțele responsabile din Berlinul occidental și din Republica Federală să contribuie la elaborarea unei poziții clare în problema germană. Faptul că actualul președinte al P.S.D.G. a exprimat o asemenea părere în preajma unei importante campanii electorale invită la deducția că ea corespunde unui punct de vedere destul de răspîndit pentru a fi reluat de o notabilitate a opoziției (chiar a unei „opoziții comode", scrie Rasch, referindu-se la politica actuală a partidului social-democrat).

Rasch sesizează cu multă luciditate contururile situației din Europa, deși o face de pe pozițiile unui om care este departe de a fi prieten al gîndirii și orînduirii socialiste. El își dă seama că actualul raport de forțe din lume nu permite „nici măcar să gîndești" la o modificare pe calea armelor a evoluției firești pe care a urmat-o continentul după război. De aici o argumentare convingătoare pentru realism în politică, pentru abandonarea a ceea ce el numește „complex anti(comunist)" și viziune manicheistă, pentru părăsirea grabnică și definitivă a oricăror veleități de „restaurație". Trebuie să vedem în țările socialiste, spune el, „o parte a lumii unitare a secolului XX, fără de care nu putem trăi". În favoarea unor asemenea puncte de vedere, Rasch adaugă propriilor lui argumente pe acelea culese din lucrări politice scrise de numeroși publiciști, vest-germani sau din diferite alte țări occidentale — lucrări care oglindesc un amplu, deși nu totdeauna perceptibil la prima vedere, proces de recunoaștere a realităților precum și a necesităților ce se impun atunci cînd „comunități politice vor să coabiteze pe aceeași planetă" (autorul citează aci pe publicistul american George F. Kennan).

A transfera confruntarea Est-Vest „pe plan spiritual și moral"

Atenția profesorului Rasch este în mod explicabil îndreptată în primul rînd spre examinarea problemelor particulare ale politicii R.F.G. și spre rolul pe care ea îl poate asuma în ansamblul relațiilor Est-Vest. „Orice politică vest-germană față de Europa răsăriteană, cere el în primul rînd, trebuie să se caracterizeze prin cea mai mare limpezime și onestitate". Sarcinile cele mai urgente ale unei asemenea politici sînt, după părerea lui, să contribuie la destinderea situației internaționale, la extinderea contactelor intergermane, la îmbunătățirea situației Berlinului occidental. Toate aceste obiective sînt strîns legate între

* Die Bundesrepublik und Osteuropa, Pahl — Rugenstein Verlag, Köln, 1963.

ele și reclamă din partea oamenilor politici vest-germani idei și soluții noi, eforturi proprii astfel elaborate încît să țină seama de necesitățile securității tuturor părților. Desigur, constată Rasch, cea mai bună soluție ar fi dezarmarea amplă a tuturor statelor, ceea ce ar putea asigura și pacea lumii și progresul social. Pe această cale, de loc simplă sau ușoară, Republica Federală, arată el, și-ar putea exercita influența în cadrul intereselor ei speciale, și în această direcție ar trebui să se concentreze eforturile ei imediate și cele mai susținute.

Un început ar putea fi făcut, sugerează de exemplu Rasch, creîndu-se în Europa centrală o zonă denuclearizată. Oamenilor politici vest-germani care condiționează orice măsură în direcția destinderii și a frînării cursei înarmărilor de soluționarea prealabilă a problemelor politice, autorul le răspunde cu întrebarea: oare dezarmarea nu slujește direct menținerii păcii și stabilirii de relații prietenești între popoare și nu acesta este și scopul unor înțelegeri politice între puteri? „Toate strădaniile noastre, repetă Rasch, trebuie să fie îndreptate spre realizarea unui compromis pașnic între interese pe baza realităților postbelice". În acest spirit, Rasch propune și ca Germania occidentală să adopte o politică de neutralitate, abandonînd orice alianțe militare, ca ea să militeze pentru a transfera confruntarea Est-Vest „pe plan spiritual și moral". Tehnica modernă, mijloacele de comunicații și telecomunicații reduc spațiile, micșorează distanțele, oamenii trăiesc pe o mică planetă al cărui mers spre progres nu trebuie întrerupt. Și fiindcă se desfășoară acum Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, nu este lipsit de interes să amintim de capitolul pe care Rasch — de formație, economist — îl consacră comerțului Est-Vest și rolului său important în ordinea problemelor care îl preocupă: comerțul, subliniază el, „menține contactele,... adîncește cunoașterea reciprocă" și „contribuie la menținerea păcii".

Lucrarea lui Rasch oglindește, după cum am văzut, aspirațiile unei părți a opiniei publice vest-germane spre o politică externă concepută în ansamblul ei ca o contribuție la destinderea atmosferei internaționale, la consolidarea păcii. Concluziile în general constructive ale autorului sînt marcate pe alocuri de influența numeroaselor teorii false care au circulație în cercurile intelectuale burgheze din Occident. Apar astfel și în lucrarea profesorului Rasch o defectuoasă înțelegere a esenței societății socialiste, o optică iluzorie asupra evoluției capitalismului. Nu vom insista asupra acestor laturi ale cărții: în contextul ei, mai importante decît concepțiile filozofice generale ale autorului și iluziile lui cu privire la viitorul capitalismului ni se par convingerea pe care o exprimă, eforturile pe care le depune — și care oglindesc tendințe ale unor cercuri din ce în ce mai largi ale intelectualității vest-germane — în vederea promovării ideii că la baza coexistenței pașnice a statelor cu sisteme sociale diferite stau interese comune tuturor țărilor. Din acest punct de vedere, lucrarea „Republica Federală și Europa răsăriteană" este o chemare la singurul mod rațional de rezolvare a problemelor în epoca nucleară pe care o trăim.

Riana LUPU

stern

HAMBURG

„CU OCHI AMERICANI"

CU CÎTEVA săptămîni în urmă, cînd în cadrul discursului său senzațional senatorul Fulbright a cerut americanilor să „conceapă ceea ce nu pare de conceput", deci să recunoască China, să se resemneze cu Cuba, să vină în întîmpinarea Republicii Panama, Germania Federală nici nu a fost amintită. Acest lucru se datorește înainte de toate împrejurării că S.U.A. au astăzi cu totul alte griji, mult mai stringente.

Problema cea mai acută, care le umbrește pe toate celelalte, este criza rasială internă, care nu are perspectiva de a fi soluționată și care dezlănțuie — de ambele părți — patimi de cu totul alt gen decît cele dezlănțuite de oricare problemă politică externă.

A doua grijă a S.U.A. se numește America de Sud. Revoluția, care a început în Cuba și care se află astăzi în plină fierbere pe întregul continent, mai poate fi oare oprită? În cazul cînd această revoluție nu mai poate fi oprită, America are oare posibilitatea s-o dirijeze, să se alieze într-un fel oarecare cu ea? Dacă nici acest lucru nu va fi posibil, se pune problema în ce mod să conviețuiască S.U.A. cu o Americă Latină revoluționară, agitată, imprevizibilă, poate chiar dușmănoasă.

A treia grijă în ordinea stringenței este Vietnamul de sud. Acolo America este angrenată într-un adevărat război, care, evident, nu merge nicidecum bine. Acest război poate fi oare cîștigat, avînd în vedere modul în care se desfășoară?

Apoi există crizele, în ultimul timp din ce în ce mai dese, ce decurg din inevitabilele relații de partener cu Anglia și din lichidarea imperiului britanic. Anul acesta Statele Unite au fost nevoite să intervină de două ori pentru a zădărnici un război ce amenința nemijlocit această sferă — un război în jurul Malayeziei și unul în jurul Ciprului. În ambele cazuri pericolul de război a fost doar frînat, nu înlăturat.

La urmă vine grija în jurul Europei, grija pentru N.A.T.O. care dă semne de oboseală, problema relațiilor economice, deci toate problemele care pot fi sintetizate sub firma „de Gaulle". Și aici America se află astăzi în defensivă, avînd grijă doar să sprijine poziții pe cale de dărîmare și fiind cît se poate de bucuroasă cînd, grație echilibrului atomic și destinderii, situația rămîne oarecum calmă în regiunile mărginașe periculoase. Americanilor nu le trebuie nicidecum complicații speciale de felul celor ce pot fi provocate de revendicări vest-germane imposibil de satisfăcut! Cînd Erhard a declarat în fața strămutaților că el nu va renunța la frontierele din 1937, extrem de distinsul ziar *Washington Post* scria cu o violență neobișnuită că ar fi fost mai bine „să-și țină gura". Cine cunoaște cu adevărat situația Americii poate să înțeleagă această ieșire.

În R.F.G. continuă să domnească părerea că forța S.U.A. este inepuizabilă și că, sperînd în posibilitatea de a dispune nelimitat de această forță americană, se pot continua provocările la adresa U.R.S.S. Desigur, cîndva, cu 15 sau cu 10 ani în urmă, sub Acheson și Dulles, America avea un surplus de forțe pentru ofensive politice internaționale și dorea să folosească R.F.G. ca pîrghie în războiul rece. Aceasta a fost o dată. Bătrînul Adenauer, naivul Erhard și aventurierul Strauss sînt aproape ultimii oameni din lume care încă nu au observat că această forță americană aparține trecutului.

Ei nu-și dau seama de acest lucru, deși timp de trei ani președintele Kennedy le-a spus-o limpede și răspicat. Este adevărat că, în felul său, Kennedy s-a interesat de R.F.G. El a încercat să descîlcească, începînd oarecum de la capătul exterior, ghemul încîlcit al crizelor și grijilor americane; a vrut să oprească întîi în loc Europa, înainte de a acționa concret în vederea combaterii adevăratelor pericole pentru S.U.A., a pericolelor mai apropiate. Marea sa concepție a fost pacea cu U.R.S.S., o coexistență oarecum liniștită între R.F.G. și R.D.G. și, în general, unitatea Europei occidentale și menținerea relațiilor existente între partenerii atlantici Este lesne de înțeles că politicienii vest-germani nu au fost încîntați de această concepție. Mai puțin lesne de înțeles este faptul că ei au crezut că nu au decît să se pună de-a curmezișul proiectelor lui Kennedy, pentru ca America să se întoarcă la politica lui Dulles.

Johnson nu mai vorbește despre „marea concepție" a lui Kennedy. Acest lucru nu înseamnă însă că Johnson este un președinte „mai bun" pentru R.F.G. decît a fost Kennedy. El este un președinte mult mai legat de țara sa, mult mai „american" decît a fost Kennedy, un președinte mult mai puțin interesat de Europa și R.F.G. El a luat în mîna sa capătul celălalt, capătul interior al ghemului: el pune politica internă înaintea celei externe, politica emisferei înaintea politicii mondiale. Cămașa îi este mai aproape decît haina și pielea mai aproape decît cămașa. Trebuie să știm că, pentru America, Germania nu este nici măcar haina, ci doar o parte a paltonului pe care îl porți numai în anotimpuri reci.

Sebastian HAFFNER

Le Monde

PARIS

ÎNTÎLNIREA LIDERILOR SOCIAL-DEMOCRAȚI

VICTORIA laburiștilor în alegerile municipale a conferit un interes suplimentar recentei întîlniri a reprezentanților partidelor socialiste din Europa, care a avut loc la Londra. De asemenea, la sfîrșitul întîlnirii, Wilson și-a manifestat speranța că în curînd, la viitoarea

reuniune a membrilor europeni ai Internaționalei socialiste, un al treilea prim-ministru se va ralia celorlalți doi prim-miniștri în exercițiu, ai Suediei și Danemarcei.

Nici un reprezentant francez nu a participat la această ultimă conferință și această absență a fost atribuită unei neînțelegeri. S-a obținut totuși ca Wilson să întîlnească pe Defferre înainte de sfîrșitul lunii.

Într-o conferință de presă, liderul laburist a afirmat că șansele unui acord asupra dezarmării au crescut, subliniind în același timp necesitatea intrării Chinei la Națiunile Unite și a participării ei la Conferința dezarmării. Altfel, a spus Wilson, ce însemnătate ar mai avea un acord la care nu ar participa Franța și China ? Pe de altă parte, Wilson a confirmat că partidul laburist, împreună cu cele patru partide scandinave, va studia problemele privind recrutarea și antrenarea unei forțe de poliție a Națiunilor Unite.

Relațiile dintre laburiști și social-democrații germani par să fi dominat discuțiile. Este incontestabil că Wilson a contribuit în mare măsură la strîngerea relațiilor între cele două formații, depășind reticențele a numeroși militanți care nu au uitat evenimentele celui de-al doilea război mondial. Fără îndoială, perspectiva unei Europe în care Wilson și Brandt s-ar afla în fruntea guvernelor lor a ușurat această apropiere.

Este neîndoielnic însă că vederile laburiștilor și ale socialiștilor germani rămîn divergente într-o serie de puncte. În primul rînd în ce privește unificarea Europei occidentale, problemă în care Wilson și-a menținut opoziția față de o politică implicînd o slăbire a relațiilor cu Commonwealthul. Brandt a evocat din nou necesitatea unei Europe occidentale unite din care Anglia să facă parte și să joace un rol activ.

În problema forței multilaterale, Brandt este mai puțin defavorabil proiectului american decît Wilson. Se pare însă că amîndoi au considerat că, pentru a evita răspîndirea armelor nucleare, trebuie găsite noi măsuri de control asupra forței de descurajare a N.A.T.O. S-a pus chiar problema creării unui organism politic al N.A.T.O., la care să participe numai patru sau cinci țări.

În problema Africii de Sud, Wilson s-a arătat relativ moderat, în tot cazul mai rezervat decît colegii săi scandinavi, în ce privește eventualele sancțiuni economice. Un embargo comercial, a spus Wilson, ar lovi chiar pe cei pe care vrem să-i ajutăm. Ar putea fi instituit un embargo numai asupra petrolului. În acest caz ar fi vorba doar de o măsură excepțională, echivalînd cu o declarație de război și care nu ar interveni decît în cazul în care Africa de Sud ar comite un act de agresiune.

Se pare că Wilson nu-și va schimba atitudinea în această chestiune înaintea publicării raportului Comisiei speciale a Națiunilor Unite și nu va merge dincolo de un sprijin activ acordat unui embargo aplicat strict asupra trimiterii de arme în Republica Sud-Africană.

Henri PIERRE

Participanți la conferința liderilor social-democrați

NEW YORK Herald Tribune

ERHARD ȘI CRITICII CREȘTIN-DEMOCRAȚI

CANCELARUL Ludwig Erhard a reușit să înăbușe o revoltă din sînul propriului său partid, menită să-l izgonească pe ministrul afacerilor externe, Gerhard Schröder. Cancelarul a publicat o declarație energică în sprijinul ministrului său de externe, care a constituit ținta unui șir de atacuri din cadrul partidului.

Atitudinea cancelarului l-a silit pe fostul ministru al apărării, Franz Josef Strauss, să dea înapoi în opoziția sa față de Schröder și să se alăture celorlalți conducători ai partidului în cadrul unei acțiuni care a reprezentat de fapt un vot de încredere pentru ministrul de externe. Votul unanim a avut loc în comitetul de conducere al fracțiunii parlamentare a Uniunii creștin-democrate.

Comitetul răspundea la ultimul și cel mai puternic atac din cadrul partidului la adresa lui Schröder. Atacul s-a produs într-un articol apărut în *Bayern Kurier*, organul oficial al Uniunii creștin-sociale, care este ramura bavareză a Uniunii creștin-democrate. În calitate de președinte al Uniunii creștin-sociale, Strauss este de asemenea editorul acestui săptămînal. *Bayern Kurier* l-a criticat cu asprime pe Schröder pentru discursul rostit recent de acesta la München, în care a vorbit despre dorința guvernului de la Bonn de a avea relații mai strînse cu țările est-europene.

Ministrul de externe, a afirmat săptămînalul, „nu reprezintă atitudinea fundamentală a majorității poporului german în problemele de politică externă".

Articolul a fost interpretat drept începutul unui atac general împotriva lui Schröder din partea lui Strauss, care i se opunea din motive personale și politice.

Deși Strauss, care a fost nevoit să demisioneze în decembrie 1962 în cadrul unei afaceri politice interne, din funcția de ministru al apărării, nu deține nici o funcție guvernamentală, calitatea sa de președinte al Uniunii creștin-sociale îi dă o puternică forță politică. Cînd s-au intensificat speculațiile cu privire la influența criticilor la adresa ministrului de externe din partea organului Uniunii creștin-sociale, Strauss a refuzat să se desolidarizeze de atac.

Dar acum, după declarația lui Erhard în sprijinul lui Schröder, Strauss a afirmat că răspunderea pentru articol revine exclusiv autorului lui și că el nu a fost informat înainte de publicare. Articolul a fost scris de Hans Neuwirth, un fost german sudet, membru al comitetului executiv al Uniunii creștin-sociale. În cadrul unei conferințe de presă, Karl Guenther von Hase, purtătorul de cuvînt oficial al guvernului, a declarat că a primit instrucțiuni de la cancelar să afirme că articolul din *Bayern Kurier* reprezintă un atac „nejustificat și neintemeiat" asupra ministrului de externe.

Schröder, a afirmat von Hase, urmează liniile călăuzitoare stabilite de cancelar și se bucură de „deplina încredere" a acestuia. Oricine nu poate accepta politica externă a guvernului, a adăugat von Hase, trebuie să-și îndrepte criticile împotriva lui Erhard.

Myron KANDEL

HUFVUDSTADSBLADET
HELSINKI

UNDEN DESPRE CĂILE DEZARMĂRII

La 13 aprilie, ÖSTEN UNDEN, fost ministru de externe al Suediei, a ţinut un discurs la Helsinki, în cadrul „Asociaţiei Paasikivi", în prezenţa preşedintelui Finlandei, Urho Kekkonen.

Dacă ne referim la zonele denuclearizate, ele pot fi create numai pe baza acordului voluntar al unui grup de state, care, din punct de vedere geografic, alcătuiesc o regiune unitară. Nici unui stat nu i se poate impune să adere la o asemenea zonă. Interesul pentru zone libere de arma nucleară constă, înainte de toate, în faptul că, în timp de pace, ele împiedică diseminarea armei nucleare.

Pentru realizarea acestui obiectiv există însă şi alte căi. Încercarea unei metode nu exclude încercarea altora. Dar, poate că interzicerea diseminării este, pentru început, calea cea mai accesibilă.

Potrivit unei păreri oficial acceptată de guvernele statelor membre ale O.N.U., cea mai arzătoare problemă internaţională a lumii este în momentul de faţă realizarea unei reduceri radicale a armamentelor. Se poate considera că acest program de acţiune are două motive esenţiale: preîntîmpinarea războiului şi promovarea bunei stări materiale. Nici o problemă internaţională nu poate fi mai importantă decît prevenirea războiului. Şi cîte nu s-ar putea face pentru bunăstarea popoarelor, dacă cheltuielile pentru armamente s-ar reduce la o mică parte a sumelor actuale! Dar dacă obiectivul pare să fie comun pentru statele membre ale O.N.U., este la fel de limpede că atingerea acestui obiectiv întîmpină greutăţi foarte mari.

Este remarcabil faptul că s-au discutat cu mult interes măsuri parţiale de dezarmare, care pot fi directe şi indirecte. Ca măsuri directe se pot menţiona limitarea bugetelor, care în prezent este preconizată de Uniunea Sovietică, şi repartizarea unor cantităţi prestabilite de material fisionabil pentru scopuri paşnice, recomandată de către S.U.A.

Ambele metode par să prezinte un interes mare şi nici una din ele nu pare să întîmpine piedici decisive din punct de vedere tehnic sau din punct de vedere al controlului.

Însă interesul principal în problema armei nucleare este legat, în prezent, de metodele indirecte. Aci intră încetarea experienţelor, apoi aşa-numita propunere irlandeză cu privire la un acord care ar interzice în mod direct statelor ce nu posedă arma nucleară să producă sau să importe această armă şi, în sfîrşit, aşa-numitele zone denuclearizate. Comun pentru măsurile directe şi indirecte este sistemul de control care, totuşi, poate şi trebuie să difere după împrejurări.

Încetarea parţială a experienţelor, care s-a înfăptuit prin aderarea la acordul de la Moscova din 5 august 1963, reprezintă un progres esenţial, chiar dacă ea nu duce la o reducere a armamentelor. Prin acest acord sînt interzise toate experienţele cu arma nucleară, cu excepţia celor subterane. Acordul are totuşi un minus important, întrucît nu se aplică şi experienţelor subterane. Un alt minus este faptul că, pînă în prezent, nu au aderat state ca Franţa şi China. Potrivit unei declaraţii exprese incluse în acord, puterile semnatare sînt, totuşi, hotărîte să continue tratativele în scopul de a ajunge la încetarea în viitor a tuturor exploziilor experimentale cu arma nucleară. Nu a fost însă rezolvată problema controlului asupra experienţelor subterane.

O altă cale de a împiedica diseminarea armei nucleare şi de a îngheţa, astfel, situaţia actuală, este o propunere, prezentată în mai multe rînduri de către guvernul Irlandei, ultima dată la sesiunea O.N.U. din anul 1961. Proiectul de rezoluţie, care a fost adoptat în unanimitate de Adunarea Generală, îndeamnă toate statele să încheie un acord îndreptat împotriva diseminării armei nucleare.

Acest acord ar obliga puterile nucleare să nu acorde informaţii cu privire la arma nucleară altor state şi nici să nu dezvăluie secretul fabricării ei. Puterile care nu posedă arma nucleară s-ar obliga să nu producă sau să-şi procure pe altă cale informaţii cu privire la arma nucleară. Conform prevederilor rezoluţiei, inspecţia şi controlul sînt declarate necesare. Această propunere irlandeză se bucură de o atenţie însemnată în ultima vreme. Poate că pe această linie este de aşteptat un acord care să constituie pasul următor.

Propunerea irlandeză nu înseamnă, totuşi, alternativa la un tratat general de încetare a experienţelor. Ea nu afectează posibilităţile puterilor nucleare de a amplasa arma nucleară într-o altă ţară, dacă guvernul acelei ţări consimte. Ea nu limitează nici producţia proprie a puterilor nucleare, nici experimentarea unor noi tipuri de astfel de arme. Prin încheierea Tratatului de la Moscova cu privire la încetarea experienţelor se reduce, totuşi, în parte, acest minus. Dar numai în parte. În propunerea irlandeză lipsesc de asemenea lămuriri mai detaliate cu privire la modul în care să se rezolve problema controlului. Principala importanţă a acordului preconizat constă în faptul că, în baza lui, nici unul din statele care în prezent nu posedă arma nucleară nu va putea începe să o fabrice sau să capete ajutor în acest sens. Propunerea irlandeză a fost urmată de o declaraţie însemnată din partea guvernului S.U.A., anume că politica S.U.A. este de a se opune ca vreo altă naţiune să obţină posibilitatea de a produce proprie sa armă atomică. Asupra acestui punct, S.U.A. şi Uniunea Sovietică sînt de acord. Ele sînt de acord să caute să prevină răspîndirea armei nucleare şi a fabricării de arme nucleare.

Mă voi opri acum asupra unei a treia metode de a aborda problema nucleară, prin măsuri parţiale, indirecte. Această metodă a fost numită „planul Unden".

Noi ne-am gîndit la crearea unui număr mai mare de zone denuclearizate, în diverse părţi ale lumii. Suedia a propus la sesiunea O.N.U. din anul 1961 o anchetă în rîndul statelor membre, prin care s-a cerut răspuns la anumite întrebări: în ce condiţii sînt dispuse ţările care nu posedă arma nucleară ca, pe de o parte, să se abţină de la fabricarea sau procurarea pe altă cale a armei nucleare şi, pe de altă parte, să se abţină în viitor de la a primi arme nucleare aparţinînd altei ţări pe teritoriul lor? După cum se vede, nu este vorba de un plan ca atare, de un text de tratat, ci de o idee menită să devină obiectul unui studiu mai amănunţit în cadrul tratativelor de dezarmare de la Geneva.

Aşa-numitul plan Kekkonen este încă o variantă a ideii zonelor denuclearizate. Preşedintele Kekkonen a indicat, într-o cuvîntare, posibilitatea creării unui nord denuclearizat prin angajamente reciproce ale ţărilor nordice, privind confirmarea situaţiei actuale din nord.

Noi, suedezii, am dori o zonă cu mult mai largă. Dacă vrem să ne gîndim la o zonă lărgită, există diferite posibilităţi. Guvernul suedez n-a vrut să precizeze în răspunsul său la ancheta secretarului general (scrisoarea circulară a secretarului general) ce ţări ar trebui să fie cuprinse, după părerea noastră, într-o zonă denuclearizată, în care Suedia să fie una din părţile semnatare. Noi am sperat ca această problemă şi altele legate de ea să fie discutate de Comitetul de dezarmare de la Geneva.

Deoarece perspectivele ca toate armele nucleare să fie abolite dintr-o lovitură sînt prea puţin promiţătoare, rămîne posibilitatea de a împiedica fabricarea acestor arme de distrugere în masă, de a îngreuna diseminarea lor. Este mai puţin important ce metodă se va folosi pentru a se atinge acest obiectiv; principalul este rezultatul.

Poate că, pentru început, interzicerea diseminării este calea cea mai uşor accesibilă. O interdicţie ar putea fi cuprinsă într-un acord care să fie deschis pentru aderare tuturor statelor, întocmai ca Tratatul de la Moscova.

Un asemenea acord ar trebui clădit pe două principii: statele care pînă în prezent nu dispun de arma nucleară să accepte o interzicere a fabricării şi importului de arme nucleare; aceasta este regula principală. La rîndul lor, puterile nucleare să-şi asume obligaţia de a nu exporta arme nucleare şi de a nu colabora la producerea acestor arme în altă ţară. Controlul asupra respectării interdicţiei de către puterile semnatare ar consta în primul rînd în faptul că fabricarea presupune experienţe. Dar experienţele — cu excepţia celor subterane — sînt interzise pentru puterile semnatare ale Tratatului de la Moscova şi pot fi controlate. Ar rămîne totuşi posibilitatea ca statele care nu posedă arma nucleară să o poată produce, folosind pentru aceasta experimentările subterane. Probabil că o putere nucleară care nu a aderat la tratat, cum este Franţa, ar putea fi determinată ca, în practică, să accepte regulile tratatului.

Новое ВРЕМЯ
ВСЕМИРНОПОЛИТИЧЕСКИЙ ЕЖЕНЕДЕЛЬНИК
MOSCOVA

COMERȚ ȘI POLITICĂ

DISCUȚIA GENERALĂ în cursul căreia au luat cuvîntul 119 persoane oferă o imagine a scopurilor cu care au sosit la Geneva delegații diverselor țări și continente.

La conferință, mai cu seamă în ultimele ședințe plenare, s-au conturat un mare grup de tinere state suverane ai căror conducători consideră drept principala lor sarcină lupta pentru decolonizarea totală și definitivă a țărilor lor.

Faptul în sine că o serie de state au ridicat la Conferința de la Geneva problema decolonizării are o însemnătate principială. În acest context a atras atenția cuvîntarea ministrului economiei naționale a Algeriei, Bashir Boumaza, care, potrivit ziarului francez *Le Monde*, a făcut un apel la „alianța tuturor țărilor lumii a treia pentru acțiuni eficiente".

Reprezentanții unor state în curs de dezvoltare au ridicat problema independenței economice a tinerelor state. Aceasta este a doua împrejurare care trebuie avută în vedere cînd analizăm pozițiile lor. Oameni politici influenți din Africa, Asia și America Latină ajung la concluzia că cucerirea independenței este strîns legată de sistemul social și de transformările economice. Țările respective au de pe acum o experiență corespunzătoare. În Mali, Algeria, Ghana, Guineea, India, Indonezia, R.A.U. și în alte țări în economie se creează un sector de stat, precum și de stat-cooperatist. Într-o serie de state, ca de pildă în Algeria, se înfăptuiește reforma agrară. R.A.U., India, Birmania, Indonezia, Ghana, Ceylon, Brazilia au introdus monopolul de stat asupra comerțului exterior cu diferite mărfuri. Guvernul Cambodgiei a naționalizat comerțul exterior și a preluat conducerea băncilor. Aceste măsuri și altele asemănătoare îngustează într-o anumită măsură sfera de influență a capitalului străin, facilitează drumul spre independență economică.

În sfîrșit, trebuie acordată atenție încă unei tendințe care s-a reliefat în etapa finală a discuției generale. Mulți reprezentanți ai țărilor în curs de dezvoltare se pare că au înțeles că este imposibil să soluționeze problemele limitate fără definirea principiilor generale în comerțul internațional.

Tinerele state suverane n-au sosit deloc la Geneva în calitatea unor petiționari. Conferința de la Geneva este în fond pentru ele una din etapele luptei pentru independență. Cucerind drepturi politice, țările „lumii a treia" luptă pentru egalitate economică. Popoarele Africii, Asiei, Americii Latine cer o participare egală în cadrul diviziunii internaționale a muncii.

Statele socialiste consideră această cerere legitimă și o sprijină în mod hotărît.

Adoptînd măsuri concrete în scopul consolidării pozițiilor economice ale tinerelor state independente, țările socialiste propun, în același timp, reexaminarea însăși a sistemului diviziunii internaționale a muncii pornind de la premisa că greutățile fostelor colonii și semicolonii sînt rezultatul diviziunii nerationale a muncii formată încă în perioada colonialismului. Numai astfel se va putea sconta pe o reducere treptată și spre o lichidare a decalajelor în nivelurile de dezvoltare ale diverselor țări.

Irina TROFIMOVA

Süddeutsche Zeitung
MÜNCHEN

ÎNTRE PARIS ȘI LONDRA

CHIAR făcînd abstracție de ultimele dezbateri de la O.N.U., unde în mod surprinzător Franța a votat în favoarea rezoluției Consiliului de Securitate care condamna Anglia pentru bombardarea unui sat din Yemen, relațiile franco-britanice se găsesc într-un impas. În timp ce între Washington și Paris mai există cît de cît un dialog, relațiile franco-britanice lasă impresia unei lipse totale de contacte. Partea franceză recurge din timp în timp la înțepături diplomatice sau, ca în cazul votului de la O.N.U., la lovituri de pumn, în timp ce Marea Britanie, după părerea Parisului, a lansat o acțiune propagandistică împotriva Franței și lucrează împotriva intereselor franceze pretutindeni unde aceasta este posibil.

Nu este pe deplin clar de ce Franța, alături de țările în curs de dezvoltare, de țările răsăritene și Norvegia, a condamnat la O.N.U. Marea Britanie ca agresoare în Yemen în loc ca, urmînd exemplul Statelor Unite, să se abțină de la vot. Într-o declarație oficială făcută în fața Consiliului de Securitate, delegatul francez la O.N.U. se situase destul de clar de partea britanică. În asemenea chestiuni exista întotdeauna o solidaritate tacită între fostele puteri coloniale. Dar nu trebuie uitat că rezoluția prezentată Consiliului de Securitate provenea de la două țări cu care Franța întreține relații foarte strînse și anume Coasta de Fildeș și Marocul.

Cît privește Statele Unite, acestea aveau intenția să voteze pentru condamnarea atacului britanic, și de-abia în ultimul moment s-au hotărît să se abțină de la vot. Este foarte posibil ca delegatul francez să fi primit instrucțiuni să sprijine întrucîtva Marea Britanie prin declarația sa oficială, dar la vot să meargă pe același drum cu Statele Unite. Cînd Washingtonul și-a schimbat părerea, reprezentantul francez a primit — conform unor speculații pariziene greu controlabile — indicația de a se menține la primele sale instrucțiuni și anume de a vota împotriva Londrei. Sigur este însă că nici președintele de Gaulle și nici multor diplomați francezi nu le-a displăcut să-și manifeste în acest mod nemulțumirea în legătură cu politica britanică față de Franța.

O deosebită iritare a provocat la Paris acordul britanic cu Algeria referitor la construirea unei noi conducte de petrol, excluzînd de la această afacere grupul francez care se considera îndrituit, pe baza acordului de la Evian. În Franța, sentimentele antibritanice au atins un asemenea punct culminant, încît gaullișții își exprimă pe față speranța într-o victorie electorală a partidului laburist, deși laburiștii britanici sînt încă și mai departe de ei decît conservatorii.

Alfred FRISCH

Craniul unei femei de tipul Homo habilis (stînga) comparat cu un craniu african din timpurile noastre.
Dr. L. S. B. Leakey, ale cărui descoperiri în Africa de răsărit — omul Zinjanthropus, Chellean și Proconsul — sînt de mare însemnătate antropologică, a anunțat, de curînd, rezultatele ultimelor sale cercetări de la Olduvai Gorge. Aici el a descoperit urmele unui om primitiv de un tip cu totul nou, datînd de aproximativ 2 000 000 ani. Această creatură denumită „Homo habilis" (adică om îndemînatec, priceput) varia ca înălțime între 0,90—1,20 m iar maxilarele lui sugerează, că putea să vorbească.

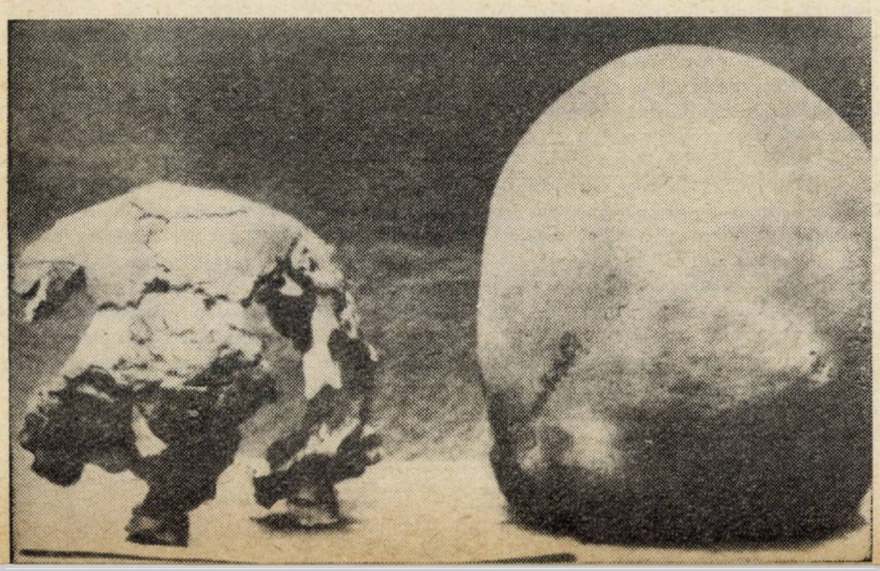

L'EXPRESS
PARIS

POVESTEA LUI CHARLES MORGAN

De ce a fugit din Birmingham (Alabama) un american liniştit

„TRĂDĂTOR, renegat, eretic...", în Alabama populaţia este promptă în a arunca anatema asupra oricui încearcă să înlăture dogma supremaţiei albe.

În momentul în care în Senatul american se deschid dezbaterile asupra drepturilor civile şi guvernatorul rasist al acestui stat, George Wallace, lansează în nord o campanie cu un răsunet surprinzător, povestea lui Charles Morgan spune mult mai multe asupra dezlănţuirii pasiunilor rasiste decît toate discursurile pronunţate în Capitoliu. Şi chiar dacă va fi votată o lege asigurînd negrilor o adevărată egalitate, ura şi prejudecăţile vor mai face mult timp din ei cetăţeni de categoria a doua ai Statelor Unite.

Charles Morgan nu este un necunoscut pentru publicul american. În toamna trecută, mai multe ziare din nord au făcut chiar un erou din el, după odiosul atentat care a dus la omorîrea a patru fetiţe negre într-o biserică din Birmingham.

De ce această notorietate? Pur şi simplu fiindcă Charles Morgan denunţase în public acest act criminal. Şi ca să faci acest lucru la Birmingham trebuie să ai un anumit curaj.

Charles Morgan era un american foarte liniştit. Instalat la Birmingham de la vîrsta de 15 ani, el devenise un membru respectat al societăţii bune. Morgan a fost preşedinte al Asociaţiei tinerilor avocaţi şi s-a ocupat cu diverse comitete de educaţie şi sănătate publică. La Universitatea din Birmingham, el a predat cursul privind istoria economiei Statelor Unite.

Avînd o situaţie bună, ascultat şi respectat, el urma, după toate probabilităţile, să facă o carieră strălucită în Alabama. Nici cei din apropierea sa, nici educaţia sa (oraşul în care locuieşte din adolescenţă este unul din cele mai rasiste oraşe cunoscute în Statele Unite), nu păreau să-l predestineze pe Charles Morgan a deveni unul din campionii egalităţii rasiale.

În luna septembrie a anului trecut, după atentatul care a provocat moartea celor patru fetiţe negre, el a luat cuvîntul în faţa membrilor clubului tinerilor patroni din Birmingham, pentru a pune întrebarea: „Cine este răspunzător?" Şi răspunsul pe care singur l-a dat a fost un act de acuzare patetic:

„Noi. Noi toţi. Şi fiecare din noi trebuie să fie condamnat pentru această crimă aşa cum trebuie să fim condamnaţi pentru atentatul precedent, ca şi pentru cel de luna trecută şi pentru cel de anul trecut, şi pentru cele de acum zece ani. Noi toţi sîntem răspunzători pentru aceste crime.

Vinovaţi sînteţi dumneavoastră şi eu. Vinovat este cel care-i numeşte pe negri „niggers", cel care seamănă ura în familia sa şi printre vecinii săi, cel care stîrneşte rîsetele cu anecdote rasiste.

Vinovate sînt tribunalele care linczezesc, ziarele care apără ordinea stabilită, creştinii, inclusiv pastorii şi preoţii care s-au împăcat prea mult timp cu violenţa înainte de a o denunţa..."

Niciodată de cînd există Birminghamul nu s-a folosit un asemenea limbaj îndrăzneţ în sînul „bunei societăţi". Dar căldura tonului, probitatea celor spuse, vigoarea discursului, au stîrnit aprobarea şi entuziasmul general. Cineva care-şi pierduse probabil capul a propus chiar ca un negru să fie primit în club. Dintr-o dată, toţi şi-au revenit în fire. Deoarece nici un membru nu a sprijinit-o, moţiunea a fost dată uitării.

Charles Morgan în schimb, nu a fost uitat.

A doua zi, el a fost trezit de zbîrnîitul telefonului:

„Nu ai primit încă vizita pompelor funebre?"

Avocatul nu a înţeles.

„Da, da. O să ai nevoie de ele în curînd. Nu peste mult timp o să trebuiască să culegi trupurile alor tăi de pe peluză".

Nu era decît începutul. Acest avocat strălucit, cu o carură de jucător de rugbi, curajos şi tenace, a devenit ţinta rasiştilor. Întreaga haită rasistă din Birmingham s-a aruncat pe urmele lui. Care mai de care se întreceau cu intimidările, scrisori de ameninţare, bilete injurioase, obscenităţi şoptite la telefon în mijlocul nopţii... „Sub maşina ta se află o bombă". „Fiul tău (în vîrstă de 9 ani) va fi răpit...", „Biroul tău a fost incendiat..."

Charles Morgan nu mai dormea. În jurul casei sale a instalat proiectoare pentru a supraveghea noaptea apropierea asasinilor care au promis „să-l omoare pe el, soţia şi copiii săi".

După 15 zile capitulează. În faţa casei el pune inscripţia: „De vînzare".

„Nu mai aveam decît o grijă, mi-a spus el, să salvez viaţa soţiei şi a copiilor mei. Nu puteam să fac acest lucru în oraşul în care asasinii se plimbă liberi. Acest oraş era oraşul meu. Făceam parte din el. Mă integrasem în el. Şi, de la o zi la alta, a devenit o junglă.

Cine nu a trăit în sudul Statelor Unite, nu poate să înţeleagă această ură. Se ştie că de cînd se învîrteşte pămîntul sfinţii sînt răstigniţi, profeţii sînt omoriţi iar progresiştii sînt sugrumaţi. Dar Morgan nu este nici sfînt, nici profet. El nu este apărătorul unor cauze fără speranţă. Nu trăieşte în afara societăţii. Morgan este un bun avocat, un bun tată de familie, un om cinstit, doar... puţin mai curajos decît alţii.

Pînă acum nu a spus nimic despre această afacere pentru a nu descuraja pe cei care, ca şi el, predică în zadar. Peste cîteva luni el va publica o carte, „A venit timpul să vorbesc", în care va povesti despre lupta sa.

Cînd am fost să-l vizitez în noul său birou de la Universitatea din Washington, mi-a destăinuit neliniştea sa şi mi-a schiţat un tablou foarte sumbru al situaţiei.

Din cei trei sute cincizeci de mii de locuitori ai Birminghamului, o sută poate sînt dispuşi să sprijine activ poziţia sa în problema negrilor. Evident, marea majoritate a populaţiei nu este predispusă la violenţă.

Majoritatea populaţiei, mi-a spus Charles Morgan, preferă ordinea legii. Ea nu vrea să fie amestecată în aceste probleme „dezagreabile" şi dacă, din întîmplare, vede anumite fisuri în dogma supremaţiei albilor, este prea înfricoşată pentru a-şi exprima îndoielile cu voce tare".

Căci la Birmingham nu există nimic care să creeze o legătură între comunitatea albă şi cea neagră. Nu există nici un club şi nici un comitet în sînul căruia s-ar putea stabili un dialog, o discuţie asupra posibilităţilor unui viitor comun.

Şi aceasta nu este totul. Încercările de apropiere sînt înăbuşite. Tot ceea ce vine în întîmpinarea politicii oficiale este interzis. De exemplu, cînd canalele naţionale ale televiziunii C.B.S. sau N.B.C. transmit emisiuni privind problema negrilor posturile locale le suprimă regulat.

Singura speranţă rămîne educarea populaţiei albe, o educaţie de lungă durată, grea şi, în conjunctura actuală, revoluţionară.

Din păcate, această situaţie nu este singurul fapt revelator din statele din sud. Şi Washingtonul îşi dă seama de gravitatea situaţiei. În Statele Unite există în prezent două comunităţi bine definite care trăiesc într-un loc în condiţiile unei coexistenţe paşnice iar în alt loc în stare de război rece.

Povestea lui Charles Morgan arată că votarea legii privind drepturile civile nu va fi suficientă pentru a vindeca Alabama de boala care o macină. Şi, totuşi, chiar cei mai lucizi nu disperă total.

„Sînt un exilat, mi-a spus tînărul avocat la sfîrşitul convorbirii, nu un expatriat".

De Paşti, Billy Graham a reuşit să strîngă la Birmingham o mulţime de 35 000 de albi şi negri.

Semn bun? Poate. Cei mai optimişti nu cred că se va găsi o soluţie înainte de apariţia unei noi generaţii de americani.

Boris KIDEL

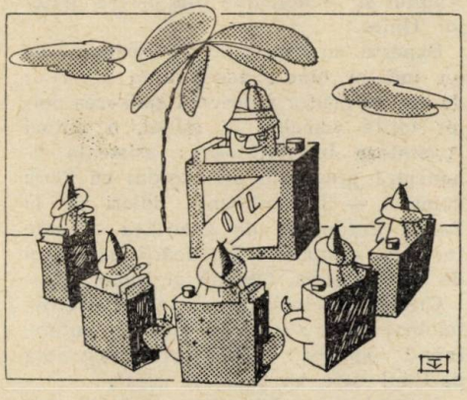

Membrii Federaţiei Arabiei de Sud pe picior de egalitate

(desen de V. TIMOC)

Le Monde

PARIS

DIFICULTĂȚILE ECONOMICE ALE TURCIEI

ACAPARATĂ de problema Ciprului, atenția opiniei publice și a presei s-a îndepărtat de problemele interne, care-l făceau pe Inönü să spună luna trecută că vor urma „zile hotărîtoare". Săptămînile au trecut și Parlamentul nu a votat nici una dintre legile pe care șeful guvernului le considera hotărîtoare pentru menținerea sa la putere după 31 martie.

Doar proiectul de lege asupra reprezentării proporționale în alegerile pentru Senat (o treime urmează să fie reînnoită în luna iunie) a fost adoptat de deputați cu 214 voturi contra 128. Dar această lege nu a fost încă dezbătută în Senat. „Votată pentru a asigura interesele partidului republican (al lui Inönü)", cum afirma atunci *Yeni Stambul*, ea întîmpină în Senat o opoziție tot mai puternică. Cu scrutinul majoritar din primul tur, partidul dreptății obținuse în Senat 70 de locuri față de 42 ale partidului republican. Este interesant de văzut cum se vor pronunța cei 15 senatori desemnați de șeful statului și cei 17 senatori de drept (ofițeri participanți la lovitura de stat din mai 1960), foști membri ai „Comitetului unității naționale": pentru a favoriza intrarea în Senat a unui număr cît mai mare de senatori republicani sau pentru a respecta spiritul noii constituții, menținînd deosebirea existentă între modurile de desemnare a membrilor celor două Camere.

Din cei 50 de senatori ale căror locuri urmează să fie reînnoite la 7 iunie, patru fac parte din partidul justiției iar 16 din partidul populist. „Prin scrutin majoritar, declară conducerea partidului justiției, am obține 40 de locuri, iar prin sistemul reprezentării proporționale, am avea 30".

Un alt test hotărîtor pentru Inönü este cel al reformei fiscale. Proiectele s-au împotmolit în Parlament într-o asemenea măsură, încît în ultimele zile nici agenția *Anatolia*, nici posturile de radio, nici presa nu vorbesc mult despre lucrările parlamentare, ale căror ultime ecouri au fost cele ale încăierărilor survenite în Parlament.

În această atmosferă, deputații au adoptat numai unele modificări ale procedurii fiscale și anume — redutabila măsură de a afișa impozitele plătite. Acest text de lege a obținut doar 178 de voturi contra 125, și pe lîngă aceasta au fost adăugate amendamente prin care se triplează pedepsele pentru cei ce s-ar folosi de aceste liste în scopuri condamnabile. Deficitele vor fi și ele date publicității, lucru pe care comercianții aflați în dificultate îl consideră ca o măsură prea aspră.

Este adevărat că activitatea principală a multor contribuabili constă în înșelarea fiscului. Se pune întrebarea care va fi în viitor reacția salariaților supuși impozitului direct, impozit destul de mare. Este cazul funcționarilor care sînt și așa prost plătiți. Dar nu aceasta este principala chestiune, ci impozitul agricol: la fiecare remaniere, textul aflat încă în discuția Parlamentului se îndepărtează de proiectul inițial, ca și cum nimeni nu ar avea curajul să pună impozite asupra marilor proprietăți. Căci fiecare știe că este vorba de „aga", nu de micii cultivatori nevoiași și fără pămînt.

Acești mari proprietari de pămînturi au obținut încă o victorie, sau, mai degrabă, au pornit o nouă ofensivă. Se știe că, anul trecut, generalul Gürsel a refuzat să semneze și să promulge o lege asupra proprietății funciare. În anturajul președintelui republicii s-a declarat fără comentarii că această lege ar putea să jeneze mai tîrziu reforma agrară prevăzută de Constituție, reformă care de altfel nu a văzut lumina zilei. Or, la 5 aprilie comisia ad-hoc a Parlamentului și-a manifestat dorința de a amîna din nou același text. Acesta acordă calitatea de titlu de proprietate actelor vechiului imperiu otoman, care încredința gestiunea bunurilor sau exploatarea pămîntului unor particulari. Cu timpul, aceștia au devenit proprietar de fapt.

Este evident care ar fi avantajele unei asemenea legi pentru aceste persoane dacă s-ar pune problema acordării unor îndemnizații după reforma agrară.

În timp ce se desfășurau aceste jocuri parlamentare, Consiliul de Miniștri a desemnat cîțiva experți economici și financiari pentru a începe un studiu serios al conjuncturii. S-au făcut mai multe constatări: faptul că Parlamentul a întîrziat să voteze noi impozite a dus la o reducere cu 200 de milioane de lire a veniturilor scontate în buget; comerțul exterior este calificat ca fiind într-o situație foarte proastă, deoarece în decurs de două luni deficitul balanței comerciale a fost de 2,5 ori mai mare decît în aceeași perioadă din 1963. Programul pe anul 1963 al planului cincinal nu a fost îndeplinit iar realizarea programului pe anul 1964 pare serios compromisă.

Insuficientei finanțări interne i se adaugă faptul că țările membre ale O.C.D.E. au întîrziat să verse sumele anunțate pentru anul 1963, în timp ce pentru anul 1964, singurele cotizații sigure sînt 8,4 milioane dolari din partea Angliei și 78 milioane din partea Statelor Unite.

Experții au constatat de asemenea ca un indiciu funest accelerarea cererilor de import pentru a preveni aplicarea noilor tarife vamale; în sfîrșit, o ultimă constatare îngrijorătoare: asistența financiară prevăzută de acordul cu Piața comună — 35 milioane dolari de la Banca Europeană de Investiții — este încă în așteptarea ratificării acordului de către Belgia, Olanda și Italia.

Cîteva zile înaintea alegerilor din octombrie 1961, care l-au adus la putere, Inönü spunea: „Zile grele așteaptă partidul care va conduce țara".

Nimeni n-ar putea spune că în această chestiune bătrînul om de stat s-a înșelat.

COMBAT

LE JOURNAL DE PARIS

PARIS

„UNITATEA" DIN S.E.A.T.O.

ÎN EUROPA mai există încă o speranță de politică aliată... Chiar în momentul critic al diferendului cu America, de Gaulle nu a renegat niciodată principiul Alianței atlantice. În Asia, însă, aparențele nu au mai fost păstrate: frontul comun occidental s-a dezmembrat. S-a produs o adevărată dezorientare. Examenul fenomenelor care se petrec aici permite o înțelegere mai clară a tot ce ar putea surveni în Europa, dacă nu se va face nimic pentru a învinge disensiunile actuale. Aniversarea acestui pact, celebrată la Manila (conferința dintre 13 și 15 aprilie) nu înșeală pe nici un specialist. Problema principală a organizației — cea a Vietnamului de sud — este discutată în afara ei prin contacte bilaterale între Saigon și Washington. Problema atitudinii față de R. P. Chineză alimentează o polemică publică între doi membri importanți ai S.E.A.T.O., Statele Unite și Franța. Cît despre rolul pe care trebuie să-l joace anumite țări asiatice ca Indonezia, India și Federația Malayeză, dezacordul este la fel de profund, deși e mai puțin cunoscut.

Unii observatori reduc politica occidentală în Asia la un diferend franco-american și văd în vizita lui Pompidou în Japonia un nou episod al acestuia. Aceasta ar însemna însă neglijarea existenței politicii engleze în această regiune. Mulți experți internaționali reamintesc faptul că, împotriva unei opinii care este adesea răspîndită, Marea Britanie are vederi diferite de cele ale Americii în ceea ce privește Federația Malayeză, căreia îi refuză „neutralizarea" cu toate sfaturile Washingtonului; față de Vietnamul de sud se arată foarte pesimistă; în Japonia unde, la fel ca și Franța, se străduiește să evite ca Occidentul să apară în mod exclusiv sub egida Statelor Unite; în sfîrșit, China, pe care o recunoaște de cincisprezece ani.

În afara divergențelor asupra Indoneziei și Malayeziei, Marea Britanie este în realitate mai apropiată de Franța decît de Statele Unite. Dar nimeni nu încearcă să sublinieze aceasta pentru că Londra dorește să salveze ideea relațiilor cordiale cu Washingtonul și pentru că raporturile franco-britanice în Europa sînt rele. Mai mult, de Gaulle își proclamă vederile sale atît de implacabil, încît nu se poate observa decît o agravare a diferendului franco-american acolo unde ar fi trebuit să se vadă o punte întinsă Americii.

La pozițiile Statelor Unite, Angliei și Franței se adaugă și cele ale Olandei, ale cărei interese în Asia de sud-est sînt importante, și cele ale Germaniei occidentale, al cărei comerț cu Asia este puternic. Există deci cel puțin cinci politici aliate în această parte a lumii.

René DABERNAT

JENS OTTO KRAG

Unul dintre cei doi șefi de guvern prezenți la recent încheiata consfătuire a liderilor social-democrați din Europa occidentală a fost Jens Otto Krag.

Preluînd conducerea guvernului danez și a partidului social-democrat din Danemarca la începutul lunii septembrie 1962 — după retragerea, din aceste funcții, a lui Viggo Kampmann — Krag a continuat, în linii generale, orientarea politică ce a stat la baza guvernării predecesorului său. În fapt, „suflul inedit" — de care vorbeau unele ziare occidentale comentînd schimbarea conducerii cabinetului danez — ține nu de ceea ce îl caracterizează pe Krag ca politician, ci de personalitatea sa. Avînd o pregătire multilaterală și o mare putere de muncă, J. O. Krag s-a remarcat ca om politic mai cu seamă prin sîngele rece pe care și-l păstrează în orice împrejurări, ca și prin atitudinea lucidă, ponderată și distantă față de colegii din guvern, precum și față de prietenii mai apropiați din cercurile literar-artistice ale capitalei daneze, pe care îi place să le frecventeze în ceasurile de răgaz și de care se simte și mai legat de la recenta sa căsătorie cu Menton Helle Virkner, una din actrițele mult apreciate de publicul danez.

Născut la 15 septembrie 1914, ca fiu al unui funcționar din Jutlanda, Krag se orientează după terminarea liceului către studierea dreptului și a științelor politice ; luîndu-și licența în 1940, el devine funcționar la Centrala valutară din Copenhaga, post care îi dă posibilitatea de a se familiariza cu problemele administrative și economice. În 1945 e numit șef de birou și în același an intră în Consiliul economic al partidului social-democrat — fapt ce reprezintă începutul carierei sale politice.

Membru al Folketingului — parlamentul danez — din 1947, J. O. Krag este numit, nu mult după aceasta, ministru al comerțului, industriei și navigației în primul guvern social-democrat, condus de Hedtoft (1947—1950). Consilier economic al ambasadei daneze la Washington (1950—1952), Krag revine în guvern — mai întîi ca ministru fără portofoliu în cel de al doilea cabinet Hedtoft (1953), iar apoi ca ministru al economiei în guvernul condus de H. C. Hansen (1955). În 1958 primește conducerea Ministerului de Externe, post pe care îl deține pînă în septembrie 1962, adică pînă cînd ajunge prim-ministru. În aceste funcții, ca și în cadrul conferințelor internaționale la care a participat, J. O. Krag a dovedit certe calități de diplomat și om politic, susținute de vaste cunoștințe de specialitate.

Paralel cu acțiunile pe tărîm politic, J. O. Krag desfășoară o susținută activitate și într-un alt domeniu care, deși nu l-a făcut prea cunoscut peste hotare, i-a adus elogii din partea compatrioților săi : e vorba de publicistică. Redactor la reviste și publicații de prestigiu, actualul prim-ministru danez este și autorul mai multor biografii — o amintim pe cea mai recentă, despre defunctul premier H. C. Hansen (1960), ca și a numeroase studii privind probleme din domeniul în care Krag s-a specializat. Titlurile cîtorva dintre lucrările publicate sub semnătura sa sînt elocvente : „Economia în timpul războiului și problemele postbelice" (1944), „Politica economică și social-democrația țărilor scandinave" (1958).

U. N.

PRESA ACUM 50 DE ANI

Sufragetele americane au organizat la Washington un cortegiu de 5 000 femei, în frunte cu o cavalerie feminină, care s-a îndreptat spre Capitoliu, unde a depus o cerere pentru acordarea dreptului de vot femeilor.

■

Un litigiu anglo-american a fost rezolvat după mai bine de un secol. O comisie mixtă de arbitraj a hotărît ca Statele Unite să plătească Angliei 25 000 dolari despăgubiri, cu dobînzi de 5% pe timp de 93 de ani, pentru că în anul 1812 au sechestrat timp de două săptămîni vasul britanic „Lord Nelson".

■

31 de funcționari ai societăților de exploatare a cauciucului din regiunea Lima (Peru) au fost puși sub acuzare pentru arderea de vii a unui mare număr de indigeni.

Din Londra se anunță că și emirul de Mecca s-a răsculat împotriva dominației turcești.

■

La întruniri socialiste organizate în mai multe orașe din Statele Unite, oratorii îl acuză pe tînărul Rockefeller că ar fi vinovat de incidentele din Colorado care s-au soldat cu asasinarea a 11 copii și două soții de mineri. Ia ființă Liga liberei cugetări pentru apărarea intereselor muncitorilor.

■

Va reuși Salandra să formeze noul guvern ? Dacă încercarea sa va reuși, se va pune capăt crizei de guvern din Italia.

■

La Paris are loc o conferință aeronautică internațională. Sînt discutate unele probleme legate de navigația cu baloane.

CONVENȚIA ÎMPOTRIVA DISCRIMINĂRILOR ÎN ÎNVĂȚĂMÎNT

Recent, Consiliul de Stat al R. P. Romîne a aprobat decretul de ratificare a „Convenției privind lupta împotriva discriminărilor în domeniul învățămîntului", adoptată la cea de a XI-a sesiune a Organizației Națiunilor Unite pentru educație, știință și cultură (U.N.E.S.C.O.). Pînă în prezent, Convenția a fost ratificată de peste 20 de state.

Prin adoptarea Convenției și a unei Recomandări în acest sens, U.N.E.S.C.O. a urmărit să contribuie la promovarea unor măsuri umanitare, să asigure respectul universal al drepturilor omului, precum și posibilități egale la educație.

În conformitate cu prevederile Convenției, statele se obligă să asigure promovarea egalității de tratament în materie de învățămînt și să nu admită nici o discriminare în acest domeniu (prin discriminare, în sensul Convenției, înțelegîndu-se orice distincție, excludere, limitare sau preferință bazată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică ș.a.m.d.).

Pentru a elimina sau preveni orice fel de discriminare în domeniul învățămîntului, statele care devin părți la Convenție sînt obligate, printre altele, să abroge orice dispoziții legale și administrative și să facă să înceteze orice practică ce ar comporta o discriminare. De asemenea, ele trebuie să instituie un sistem de învățămînt primar — obligatoriu și gratuit, să generalizeze și să facă accesibil pentru toți învățămîntul mediu și să asigure, în funcție de capacitățile fiecăruia, accesul în învățămîntul superior. Educația din școli trebuie să urmărească deplina dezvoltare a personalității umane și întărirea respectului drepturilor omului și al libertăților fundamentale ; să favorizeze înțelegerea și prietenia între națiuni, precum și dezvoltarea activităților Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

Convenția constituie un instrument internațional important și are ca scop să creeze un minim de drepturi în domeniul învățămîntului în acele țări în care dreptul la învățătură nu este garantat și unde discriminările rasiale și de alt ordin din domeniul învățămîntului sînt practicate pe scară largă, cum este cazul în Republica Sud-Africană.

Însemnătatea politică și social-umanitară a Convenției reiese și din împrejurarea că unul din obiectivele sale principale îl constituie lichidarea analfabetismului.

În ce privește R. P. Romînă, măsurile preconizate prin Convenție sînt demult realitate. Regimul democrat popular a lichidat, încă din primii ani ai existenței sale, analfabetismul. Prevederile constituționale fac din dreptul la învățătură un drept fundamental pentru fiecare cetățean al R. P. Romîne fără discriminare, iar celelalte dispoziții și măsuri luate de statul socialist garantează acest drept.

Totodată țara noastră a luat poziție și pe plan internațional împotriva oricăror forme de discriminare în învățămînt.

Proiectul de declarație propus de R. P. Romînă la cea de a XVIII-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. cu privire la „Măsurile pentru promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare", prevede abolirea oricărei forme de discriminare în învățămînt : „Tinerii trebuie să fie educați în spiritul demnității și egalității tuturor oamenilor fără nici o distincție de rasă, culoare sau de origine etnică, și în spiritul respectului drepturilor fundamentale ale omului și al drepturilor popoarelor la autodeterminare".

I. ANGHELESCU

Breviar

15 aprilie

La Viena s-a deschis cel de-al VIII-lea Congres internaţional pentru salubritate. Din R. P. Romînă participă o delegaţie condusă de Constantin Livezeanu, vicepreşedinte al Sfatului Popular al Capitalei.

17 aprilie

Prin Decret al Consiliului de Stat al R. P. Romîne, a fost conferit Ordinul „Steaua Republicii Populare Romîne" clasa I-a tovarăşului N. S. Hruşciov, prim-secretar al C.C. al P.C.U.S., preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., cu prilejul împlinirii a 70 de ani, pentru merite deosebite în îndelungata sa activitate pusă în slujba socialismului şi păcii, precum şi în întărirea prieteniei romîno-sovietice.

La Moscova, tovarăşii Ion Gheorghe Maurer, membru în Biroul Politic al C.C. al P.M.R., preşedintele Consiliului de Miniştri, şi Chivu Stoica, membru în Biroul Politic şi secretar al C.C. al P.M.R., au transmis felicitări tovarăşului N. S. Hruşciov. Tovarăşul Ion Gheorghe Maurer a înmînat la Kremlin tovarăşului N. S. Hruşciov distincţia conferită de Consiliul de Stat al R. P. Romîne.

Vicepreşedintele Consiliului de Miniştri al R. P. Romîne, Gogu Rădulescu, împreună cu ministrul industriei construcţiilor de maşini, Gheorghe Rădoi, şi cu adjunctul ministrului comerţului exterior, Mihail Petri, au primit pe ing. Giuseppe Lauro, administrator delegat — director general al firmei „Innocenţi", pe Giacomo Sosso, director la firma „Fiat", pe Piero Savoretti, preşedinte al firmei „Novasider", pe Luigi Morando de la firma „Morando" şi pe Frediano Novarese de la firma „Novarese".

18 aprilie

S-a semnat la Hanoi protocolul privind schimbul de mărfuri şi plăţi între Republica Populară Romînă şi Republica Democrată Vietnam pe anul 1964.

S-a deschis la Padova, sub auspiciile U.N.E.S.C.O., expoziţia „Arheologia în R. P. Romînă". La deschidere au luat parte Luigi Gui, ministrul învăţămîntului al Italiei, Leo Luca, prefectul Padovei, precum şi numeroase alte personalităţi.

20 aprilie

Delegaţia de ziarişti romîni condusă de Gheorghe Badrus, redactor şef adjunct al ziarului „Scînteia", care se află în Austria la invitaţia Serviciului de presă al Cancelariei Federale, a fost primită de ministrul de externe, dr. Bruno Kreisky.

La lucrările Simpozionului internaţional de la Atena asupra aplicării radioizotopilor în medicină prin metoda scintigrafică, din R. P. Romînă participă prof. Tiberiu Spîrchez, membru corespondent al Academiei R. P. Romîne, şi Benedict Ghiorghiescu, şef de lucrări la clinica nr. 5 din Bucureşti.

O delegaţie a Consiliului Central al Sindicatelor din R. P. Romînă, condusă de tov. Martin Isac, preşedintele C.C.S., participă la cel de-al V-lea Congres al Uniunii Sindicatelor din R. S. F. Iugoslavia.

21 aprilie

Consiliul de Stat a emis un Decret prin care se reglementează activitatea de protocol în R. P. Romînă şi se stabilesc atribuţiile Ministerului Afacerilor Externe în acest domeniu.

La manifestările care vor avea loc la Londra şi Stratford-on-Avon, cu prilejul aniversării a 400 de ani de la naşterea lui William Shakespeare, participă şi o delegaţie din R. P. Romînă condusă de Dumitru Popescu, vicepreşedinte al Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă.

POŞTA REDACŢIEI

În articolul „Ziua indienilor din America Latină", care mi-a plăcut foarte mult, autorul aminteşte la un moment dat despre faptul că „în Mexic limbile aztecă şi maya sînt vorbite pe un teritoriu foarte mare, populaţia respectivă dispunînd de cărţi şi reviste în aceste limbi". Este oare vorba despre aceeaşi populaţie maya ale cărei manuscrise au fost descifrate de către savanţi sovietici cu ajutorul maşinilor electronice de calcul, sau este o simplă coincidenţă de nume ?

În al doilea rînd, în articolul „Tăcerea lui Lodge", de Walter Lippmann, este amintit faptul că unii republicani deţin posturi de răspundere în administraţia Johnson şi sînt citate numele Dillon şi McCone. Ce funcţii deţin aceste două persoane ?

FLORIAN SASSU
Bucureşti

Indienii maya de astăzi sînt descendenţii vechii populaţii maya, a cărei scriere a fost descifrată de curînd. Limba lor a evoluat însă atît de mult încît nu mai are aproape nici o legătură cu limba strămoşilor lor. În mod curent, limba vorbită astăzi de indienii maya este denumită mejicana.

Douglas Dillon este ministrul de finanţe al Statelor Unite, iar McCone este directorul agenţiei de investigaţii a S.U.A. — C.I.A.

Prof. Ştefan Eşanu, Buzău : Într-unul din numerele viitoare ale revistei vom publica interesantul şi documentatul dv. articol despre Insulele Bermude.

Lucian Mazilu, Bîrlad : **Publicăm în numărul de faţă un articol despre S.E.A.T.O. Despre C.E.N.T.O. (din care fac parte Anglia, Iranul, Turcia şi Pakistanul) vom scrie într-un număr viitor.**

Mihai Giurgea, com. Vlădeni, raionul Iaşi : **Regele Nepalului este Mahendra Bir Bikram Şah Maharadjahiradja. El are 44 de ani şi a devenit rege la 12 martie 1955.**

Mihai Gorgone, Alexandria : **Vă rugăm să ne trimiteţi adresa completă, pentru a vă putea răspunde prin poştă, întrucît problema ridicată de dv. nu se încadrează în specificul revistei noastre.**

Tirian, Arad : **Prinţul Suvanna Fuma şi prinţul Sufanuvong sînt fraţi vitregi.**

Mercenarii folosiţi de Chombe pe vremea cînd era preşedinte al Katangăi erau în cea mai mare parte foşti membri ai Legiunii Străine, foşti ofiţeri belgieni şi alţi militari de profesie atraşi de soldele neobişnuit de mari plătite de Chombe.

Mihai Rachieru, Bacău : **Vom continua să publicăm articole consacrate diplomaţiei romîneşti din trecut. Intenţionăm să folosim, aşa cum ne propuneţi, şi documente din perioada domnitorului Al. I. Cuza.**

Pentru completarea datelor statistice despre cele mai lungi poduri din lume, menţionez următoarele : Micul Atlas Geografic a apărut la 6.III.1962. Eu sînt însă în posesia unei cărţi poştale din Venezuela cu fotografia podului de peste lacul Maracaibo, în care se precizează că acest pod, lung de 8 678 m a fost inaugurat la 24.VIII.1962. Cartea poştală ilustrată poartă următoarele indicaţii : Tarjeta Postal

Maracaibo Venezuela
Puente sobre el lago
Longitudinal total 8678 m
Dia de inauguracion 24 de Agosto de 1962

Ing. MIHAIL POPOVICI
Bucureşti

Valentin Rusu, Bucureşti : **Agerpres este un cuvînt format din primele litere ale cuvintelor Agenţia Romînă de Presă.**

Ing. O. Năstase, Bîrlad : **Vă îndeplinim în acest număr dorinţa de a citi un documentar despre Expoziţia de la New York.**

În revista LUMEA nr. 13, la rubrica „Presa acum 50 de ani", am citit despre primul meci de fotbal dintre Romînia şi Turcia. Reproducerea acestei ştiri m-a impresionat în mod deosebit, întrucît şi eu am făcut parte din formaţia care a jucat atunci cu echipa Turciei.

IACOB FRUNTELATĂ
Bucureşti

George Cianba, Bucureşti : **Din păcate nu am primit prima dv. scrisoare. Statele membre ale Ligii Arabe sînt : R.A.U., Siria, Libanul, Irakul, Iordania, Arabia Saudită, Yemenul, Kuweitul, Algeria, Marocul, Tunisia, Libia şi Sudanul. Despre Organizaţia Unităţii Africane am mai scris şi vom mai reveni.**

Cred că ar fi util să publicaţi profilul moral al mareşalului Sarit Thanarat, fostul prim-ministru al Tailandei, încinerat la mijlocul lunii martie, conform ritualului tradiţional care prevede ca această ceremonie să aibă loc la 100 de zile după încetarea din viaţă.

M-ar interesa de asemenea amănunte despre piramidele egiptene.

ILIE F. IONESCU
Caracal

Sperăm că nota pe care o reproducem în acest număr după revista Time va satisface prima dintre dorinţele dv. Pentru o documentare amplă referitoare la piramide vă recomandăm lucrarea „Ţara marelui Hapi" de N. Petrovski şi A. Belov, apărută în Editura ştiinţifică.

Nu cumva Carlos Lacerda, actualul guvernator al statului Guanabara, este un descendent al celebrei familii de ofiţeri Lacerda care a trăit în Castilia în secolul al XIV-lea şi eventual un descendent direct al celebrului inginer explorator Francisco Jose de Lacerda y Almeida de la sfîrşitul sec. al XVIII-lea ? În „Istoria marilor descoperiri" de Jules Verne, se spune că acest inginer s-a făcut cunoscut prin îndeplinirea cu succes a două misiuni importante : determinarea topografică a frontierei dintre posesiunile portugheze şi cele spaniole din America de Sud şi explorarea Africii Centrale.

DANA-DOMNICA MILCOVEANU
Bucureşti

Nu, Carlos Lacerda nu are nimic comun cu exploratorul despre care vorbeşte Jules Verne, şi care de altfel a murit în Africa. Este vorba de o simplă coincidenţă de nume. În ceea ce priveşte biografia actualului guvernator al statului Guanabara, pot fi reţinute următoarele date : În anul 1960, forţa politică cea mai puternică era în statul Guanabara partidul trabalhist. Lacerda şi-a plătit întreaga campanie electorală şi a reuşit să cumpere o treime din voturile adepţilor acestui partid. În acelaşi timp el a plătit campania electorală pentru un rival aparent, Cavalcanti, pe care ulterior l-a convins, în schimbul unei sume foarte mari, să se retragă din alegeri. În 1955, Lacerda a înscenat un atentat împotriva propriei sale persoane, din care a ieşit neatins. Apoi a reuşit să convingă autorităţile că cel care a tras asupra sa ar fi fost un general negru, şeful gărzii personale a preşedintelui Getulio Vargas. Incidentul a declanşat criza politică din acel an, care a dus la sinuciderea lui Vargas. Ulterior, Lacerda a participat efectiv la înlăturarea preşedinţilor Kubitschek, Quadros şi Goulart.

Lacerda este supranumit în Brazilia şi „asasinul cerşetorilor", de cînd poliţia statului Guanabara a prins şi a ucis anul trecut un grup de cerşetori.

Octav Popescu, Huşi, şi Anton Truică, comuna Turburea, raionul Filiaşi : **Vom publica şi alte articole consacrate lui Nicolae Titulescu.**

Nicolae Maloş, Bucureşti : **Cifra exactă este cea din Atlasul revistei LUMEA ; în articolele la care vă referiţi au apărut evaluări aproximative.**

Eugeniu Corom, Bucureşti : **Nu există amănunte noi despre comoara din lacul Toplitz.**

Ne-am notat de asemenea observaţiile şi propunerile venite de la Teodor Baciu, R. Sărat, Alexandru Bleaj, Gherla, şi ing. Ioan Buruian, com. Dîmbu, raionul Luduş.

Întrebări şi răspunsuri

Premierul Angliei a fixat alegerile parlamentare pentru luna octombrie. Care este în prezent raportul de forţe în Camera Comunelor ?

Conservatori 358 de mandate, laburişti 257, liberali 7, un independent şi 7 locuri vacante.

Un comunicat al Curţii din Iran a anunţat că şahul Mohamed Reza Pahlevi va fi încoronat împărat în octombrie 1965, după 24 de ani de la urcarea sa pe tron. Care este regimul politic din Iran ?

Iranul este o monarhie constituţională. Şeful statului este şahul, care dispune de atribuţii largi. Reza Pahlevi s-a urcat pe tron în 1941, după abdicarea tatălui său, dar în lumina legilor iraniene, pentru ca încoronarea sa să fie valabilă este necesar ca ea să aibă loc în prezenţa urmaşului său pe linie bărbătească. Acest lucru a devenit posibil acum, deoarece împărăteasa Farah Diba, cea de-a treia soţie a sa, a născut un băiat în 1960.

Parlamentul Iranului este format din Medjilis (Camera Inferioară) ales pe patru ani, şi Senat (Camera Superioară) format în proporţie de 50 la sută din deputaţi aleşi prin sufragiu indirect şi 50 la sută din deputaţi numiţi de şah. Noul guvern, format în martie, este condus de primul ministru Hassan Ali Mansour.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariştilor din Republica Populară Romînă

Redactor şef GEORGE IVAŞCU

Redacţia şi administraţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

O producție a studioului de filme documentare
și jurnale de actualități DEFA-Berlin

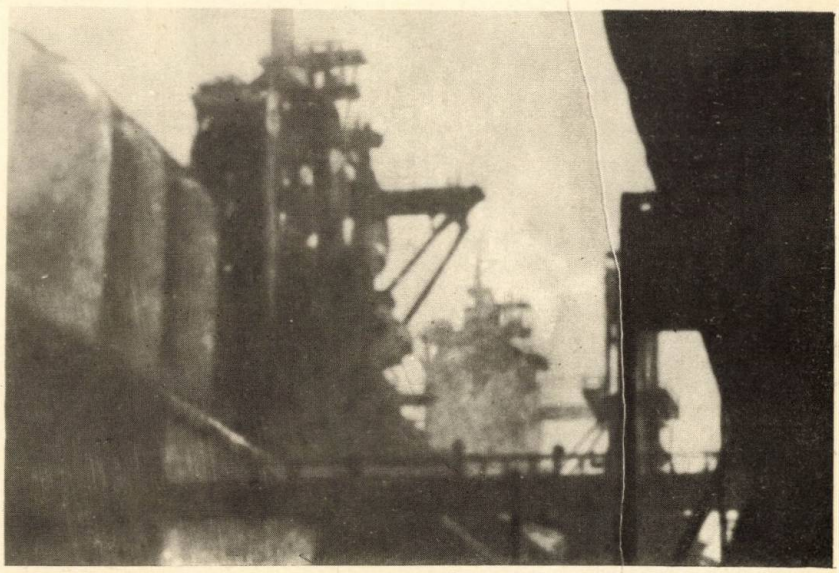

Scenariul: Annelie şi Andrew Thorndike

Regia: Annelie şi Andrew Thorndike, Jochen Hadaschick, Klaus Alde, Manfred Krause, Richard Cohn-Vossen

Imaginea: Serghei Kiselev, Wolfgang Randel, Vladimir Kopalin, Peter Süring, Alexandr Kocetkov

MIRACOLUL RUS

2 lei

Rhodesia de sud

RUNDA KENNEDY

Opinii
despre
cooperarea
economică internaţională

18
Joi, 30 aprilie 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

GENEVA
LONDRA
STRASSBOURG
WASHINGTON

Noul centru Shakespeare, inaugurat la Stratford upon Avon.

La Lusaka — Rhodesia de nord — a avut loc un mare miting la care primul ministru Kenneth Kaunda a condamnat politica rasistă a guvernului Rhodesiei de sud.

Anul II
nr. 18 (27)

joi
30 aprilie
1964

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

sumar

DECLARAȚIE cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Romîn în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale adoptată de Plenara lărgită a C.C. al P.M.R. din aprilie 1964

Săptămîna pe glob

p. 9 GENEVA — Propuneri pe masa conferinței, de **Nicolae Dragu**
10 STRASBOURG — Adunarea consultativă a Consiliului Europei, de **Z. Florea**
11 WASHINGTON — Despre politica externă, de **Felicia Antip**
12 MOSCOVA — Vizita lui Ben Bella, de **N. Pătrașcu**
13 LONDRA — Întîlnirea Wilson-Defferre, de **John Gritten**
14 SALISBURY — Impasul sud-rhodesian, de **Ileana Nicolaescu**
15 VIENTIANE — Evoluția situației, de **Sergiu Verona**
17 STRATFORD UPON AVON — Festivitățile Shakespeare, de **Lucian Giurchescu**

Articole

p. 18 Primul 1 Mai pe glob, de **Ștefan Cornu**
19 Unitate și solidaritate, de **Eugen Pop**
23 Congresul Uniunii Naționale a Studenților Francezi, de **Constantin Luca**
24 Runda Kennedy, de **I. Manea.**

Convorbiri

p. 22 Industriașul englez Wilfred Brown despre cooperarea economică internațională

Documentar

p. 21 Federația mondială a orașelor înfrățite, de **Radu Pascal**

Puncte de vedere din presa mondială

p. 26 Scrisoare din Paris: Divergențe franco-americane, de **Jean Schwoebel**
27—30 Economist, Cumhuriyet, New York Herald Tribune, Le Monde, Industriekurier, The Saturday Evening Post, Jeune Afrique

Profil, Fișier

p. 31 Suvanna Fumma
Apartheid

Poșta redacției

Plenara lărgită a C. C. al P. M. R.

care a avut loc între 15—22 aprilie 1964, a adoptat în unanimitate Declarația cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Romîn în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale. Textul integral al Declarației: în pag. 2—8.

1 Mai

a devenit de 75 de ani Ziua solidarității internaționale a oamenilor muncii. Evocăm la pag. 18 evenimentele care s-au petrecut la Chicago în primăvara anului 1886 și au determinat alegerea zilei de 1 Mai pentru manifestarea simultană a unității de luptă a proletariatului. Articolul „Unitate și solidaritate" de la pag. 19 reprezintă o trecere în revistă a cîtorva dintre cele mai semnificative acțiuni recente ale clasei muncitoare.

Comerțul

dintre R. P. Romînă și Anglia și perspectivele lui de dezvoltare, rolul schimburilor comerciale Est-Vest în condițiile actuale, problema aderării Angliei la Piața comună sînt temele abordate în interviul acordat revistei LUMEA de industriașul britanic Wilfred Brown.

La Geneva

în timp ce continuă lucrările Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare (citiți corespondența de la pag. 9), la 4 mai începe sesiunea Acordului general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.) care își propune să armonizeze punctele de vedere ale țărilor membre în privința tarifelor vamale. Despre istoricul creării G.A.T.T. și relațiile actuale din interiorul său — la pag. 24.
Punctul de vedere al mai multor țări africane față de problemele comerțului internațional este expus în articolul „O lună la Geneva" pe care îl reproducem după revista Jeune Afrique (pag. 28).

Laosul

continuă să se afle la ordinea zilei. Publicăm în acest număr o relatare despre situația actuală din această țară (pag. 15), precum și o prezentare a personalității primului ministru al guvernului neutralist laoțian, prințul Suvanna Fumma (pag. 31).

DECLARAŢIE

cu privire la poziţia Partidului Muncitoresc Romîn în problemele mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale

adoptată de Plenara lărgită a C. C. al P. M. R. din aprilie 1964

Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn din aprilie 1964 a ascultat şi a dezbătut Darea de seamă cu privire la convorbirile avute de delegaţia Partidului Muncitoresc Romîn cu conducerea Partidului Comunist Chinez, a Partidului Muncii din Coreea şi a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în problema unităţii mişcării comuniste şi muncitoreşti. Plenara a aprobat în unanimitate acţiunile întreprinse de Biroul Politic al Comitetului Central în legătură cu polemica publică din mişcarea comunistă şi muncitorească internaţională, cît şi activitatea delegaţiei Partidului Muncitoresc Romîn.

I. ACŢIUNEA PARTIDULUI NOSTRU ÎN VEDEREA ÎNCETĂRII POLEMICII PUBLICE

După cum este cunoscut, în ultimii ani, în mişcarea comunistă şi muncitorească internaţională au apărut deosebiri de vederi şi de interpretare în probleme ale liniei generale a mişcării comuniste — aprecierea caracterului epocii contemporane şi a forţelor ei motrice, problema păcii şi războiului, căile trecerii de la capitalism la socialism, normele relaţiilor dintre partidele comuniste şi muncitoreşti, dintre statele socialiste, precum şi alte probleme.

În discutarea acestor probleme s-a ajuns la o polemică publică deosebit de ascuţită. În prezent, mişcarea comunistă mondială şi lagărul socialist se află în faţa pericolului scindării.

De la începerea polemicii publice, Partidul Muncitoresc Romîn a acordat întregul său sprijin propunerilor menite să pună capăt acesteia, a făcut în repetate rînduri apel şi a insistat ca ea să înceteze neîntîrziat, pronunţîndu-se pentru rezolvarea problemelor divergente potrivit normelor stabilite în comun la Consfătuirile din 1957 şi 1960 cu privire la relaţiile dintre partidele comuniste.

La 4 februarie 1964, ziarul „Jenminjibao" şi revista „Hunţi" au publicat un articol polemic, în care, afirmîndu-se că istoria demonstrează că „mişcarea clasei muncitoare internaţionale are tendinţa să se împartă în două", se trăgea concluzia că această teză este valabilă şi pentru mişcarea comunistă contemporană. Declarînd că în mişcarea comunistă au luat extindere revizionismul şi oportunismul, articolul susţinea că „atît pe plan internaţional cît şi în fiecare ţară în parte, oriunde oportunismul şi revizionismul fac ravagii, o sciziune devine inevitabilă în rîndurile proletariatului" şi că „unitatea, lupta şi chiar sciziunile, precum şi o unitate nouă pe o bază nouă — aceasta este dialectica dezvoltării mişcării clasei muncitoare internaţionale".

La 13 februarie 1964, C.C. al P.C.U.S. ne-a adus la cunoştinţă că a hotărît să dea publicităţii materialele plenarei sale privind divergenţele cu P.C. Chinez ; exprimînd părerea potrivit căreia capătă o tot mai mare actualitate convocarea Consfătuirii reprezentanţilor partidelor comuniste şi muncitoreşti, C.C. al P.C.U.S. preconiza o „ripostă colectivă din partea partidelor marxist-leniniste" faţă de concepţiile şi acţiunile conducătorilor P.C. Chinez.

Toate acestea ne-au provocat o mare îngrijorare, întrucît agravau pericolul sciziunii care ameninţă mişcarea comunistă internaţională.

Considerînd că este datoria fiecărui partid de a face tot ce este cu putinţă pentru a înlătura acest pericol, Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn a hotărît să adreseze Comitetului Central al P.C.U.S. şi Comitetului Central al P.C. Chinez o propunere de încetare imediată a polemicii publice. Astfel, la 14 februarie 1964, în timpul lucrărilor plenarei Comitetului Central al P.C.U.S., Biroul Politic al C.C. al P.M.R. a adresat acestuia un apel tovărăşesc insistent, de a nu publica materialele plenarei privind divergenţele cu P.C. Chinez. Concomitent, Biroul Politic al C.C. al Partidului Muncitoresc Romîn s-a adresat Comitetului Central al P.C. Chinez cu acelaşi apel insistent de a pune capăt neîntîrziat polemicii publice, propunînd totodată tovarăşilor chinezi o întîlnire între reprezentanţii conducerilor superioare ale celor două partide pentru a discuta problema unităţii lagărului socialist şi a mişcării comuniste mondiale.

Comitetul Central al P.C.U.S. ne-a răspuns în aceeaşi zi că, ţinînd seama de intervenţia P.M.R., a hotărît să amîne publicarea materialelor plenarei şi că se va abţine de la publicarea de materiale polemice, dacă tovarăşii chinezi vor înceta şi ei polemica publică.

În ziua de 17 februarie 1964, Comitetul Central al partidului nostru a primit o scrisoare din partea tovarăşului Mao Tze-dun, care arăta că C.C. al P.C. Chinez este de acord cu o întîlnire între reprezentanţii conducerilor superioare ale Partidului Comunist Chinez şi Partidului Muncitoresc Romîn şi invita în acest scop în China o delegaţie a partidului nostru. De asemenea, ni s-a comunicat că, dacă Partidul Muncitoresc Romîn a hotărît să trimită curînd în China delegaţia sa, Comitetul Central al P.C. Chinez poate temporar să nu dea publicităţii materiale polemice.

Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn a informat şi celelalte partide frăţeşti despre demersul întreprins, împărtăşindu-le părerea că este necesar, în interesul găsirii căilor şi metodelor pentru asigurarea unităţii, ca toate partidele comuniste şi muncitoreşti să întrerupă polemica publică ; în acelaşi timp, ne-am exprimat speranţa că propunerile şi poziţia partidului nostru vor găsi înţelegere şi sprijin.

În răspunsurile ce ne-au fost transmise, numeroase partide frăţeşti au salutat iniţiativa Partidului Muncitoresc Romîn şi au apreciat-o ca deosebit de utilă, declarînd că ea se bucură de asentimentul lor.

În Republica Populară Chineză, delegaţia partidului nostru a avut convorbiri cu delegaţia Partidului Comunist Chinez şi cu tovarăşul Mao Tze-dun. S-au discutat, cu deplină sinceritate şi în spirit tovărăşesc, situaţia creată în mişcarea comunistă şi muncitorească internaţională, precum şi probleme de interes comun pentru cele două partide şi ţări. Schimbul de păreri a permis părţilor să-şi cunoască reciproc, mai bine, punctele de vedere.

Obiectivul fundamental al delegaţiei P.M.R. a fost obţinerea acordului asupra unei încetări imediate a polemicii publice. Tovarăşii chinezi au declarat că se poate pune capăt polemicii publice numai după ce, prin discuţii bilaterale şi multilaterale, se va ajunge la o înţelegere asupra condiţiilor de încetare a acesteia. După părerea lor, pînă atunci polemica trebuie să continue, iar între timp pot avea loc convorbiri bilaterale între P.C. Chinez, P.C.U.S., precum şi alte partide frăţeşti.

Ca urmare a acţiunii Partidului Muncitoresc Romîn, polemica publică a fost întreruptă atît de P.C.U.S. cît şi de P.C. Chinez, întrerupere care a durat timp de aproape o lună. Încurajată de acest fapt, precum şi de ecoul pozitiv pe care l-a avut în mişcarea comunistă, delegaţia partidului nostru a propus C.C. al P.C. Chinez ca, cel puţin în perioada discutării condiţiilor de încetare a acesteia, cele două părţi să se abţină în continuare de la publicarea de materiale polemice. Această propunere nu a fost însă acceptată, tovarăşii chinezi reafirmînd părerea lor că discuţiile pot avea loc şi în timp ce se desfăşoară polemica publică.

Răspunzînd invitaţiei Partidului Muncii din Coreea, delegaţia partidului nostru a făcut o scurtă vizită în Republica Populară Democrată Coreeană. În cadrul schimbului de păreri avut cu tovarăşul Kim Ir Sen şi cu alţi conducători ai Partidului Muncii din Coreea, delegaţia noastră a informat despre convorbirile purtate la Pekin şi a expus poziţia Partidului Muncitoresc Romîn în problemele de interes comun între cele două partide şi ţări ale noastre, solidarităţii lagărului socialist şi unităţii mişcării comuniste mondiale.

După încheierea vizitei în China şi Coreea, la întoarcerea spre ţară, delegaţia noastră a avut în Uniunea Sovietică, la propunerea C.C. al P.M.R., convorbiri cu tovarăşul Hruşciov şi cu alţi conducători ai P.C.U.S. în problema unităţii ţărilor socialiste şi a mişcării comuniste mondiale. În cursul întîlnirilor, desfăşurate într-o atmosferă de prietenie şi înţelegere reciprocă, delegaţia noastră i-a informat pe tovarăşii sovietici despre convorbirile purtate în China şi Coreea şi a exprimat din nou punctul de vedere al partidului nostru în problema încetării complete a polemicii publice.

Tovarăşii sovietici au declarat că, deoarece partea chineză a redeschis polemica, ei sînt nevoiţi să dea publicităţii raportul la plenară în problema divergenţelor. În urma convorbirilor avute, tovarăşii sovietici au căzut de acord să amîne publicarea raportului declarînd că, dacă în urma unui nou demers al nostru, tovarăşii chinezi vor fi de acord să înceteze polemica, partea sovietică este gata să procedeze în acelaşi fel şi să nu reînceapă publicarea de materiale polemice.

În perioada cînd acţiunea partidului nostru era în curs, am fost informaţi despre un schimb de scrisori între C.C. al P.C. Chinez şi C.C. al P.C.U.S. în care ambele partide — cu toate deosebirile de vederi asupra modului de abordare a problemei încetării polemicii, a termenelor preconizate şi a altor măsuri — se pronunţau pentru continuarea convorbirilor dintre ele şi pentru constituirea unei comisii în vederea pregătirii Consfătuirii reprezentanţilor tuturor partidelor comuniste şi muncitoreşti. După părerea noastră, aceste elemente comune pot constitui puncte de plecare pentru o acţiune în favoarea normalizării relaţiilor din mişcarea comunistă.

După ce a ascultat Darea de seamă a delegaţiei partidului nostru, Biroul Politic al Comitetului Central a luat hotărîrea să întreprindă o nouă acţiune pentru salvgardarea unităţii mişcării comuniste, propunînd Comitetului Central al P.C.U.S. şi Comitetului Central al P.C. Chinez ca aceste două partide, împreună cu Partidul Muncitoresc Romîn, să adreseze în comun un Apel către toate partidele comuniste şi muncitoreşti.

La 25 martie 1964, Comitetul Central al P.M.R. a trimis Comitetelor Centrale ale P.C.U.S. şi P. C. Chinez proiectul Apelului ; am menţionat că în cazul acordului de principiu al ambelor partide cu acest demers, proiectul de Apel ar putea fi discutat şi definitivat la o întîlnire a reprezentanţilor celor trei partide, urmînd ca pînă la definitivare atît unii, cît şi alţii să se abţină sub orice formă de la polemica publică.

La această propunere am primit răspuns numai din partea Comitetului Central al P.C.U.S. care, în scrisoarea sa din 28 martie 1964, ne-a comunicat că „în general C.C. al P.C.U.S. este de acord cu proiectul de Apel către partidele frăţeşti pregătit de C.C. al P.M.R. Dacă şi C.C. al P.C. Chinez va avea o atitudine pozitivă faţă de propunerea dv. privind încetarea imediată a polemicii sub orice formă şi va fi de acord cu propunerea privind Apelul comun al P.C.U.S., P.C. Chinez şi P.M.R. către toate partidele comuniste şi muncitoreşti, noi sîntem de acord să trecem imediat la examinarea proiectului de Apel pentru a elabora împreună textul său definitiv".

La 31 martie 1964, presa chineză a publicat un nou articol redacţional al ziarului „Jenminjibao" şi revistei „Hunţi".

La 3 aprilie 1964, presa sovietică a dat publicităţii materialele plenarei C.C. al P.C.U.S. din februarie 1964.

Polemica publică, la care participă numeroase partide frăţeşti, se desfăşoară cu intensitate crescîndă. În mişcarea comunistă internaţională s-a creat o situaţie deosebit de gravă. Se ridică problema perspectivelor acestei situaţii în cazul că nu se va pune capăt polemicii publice şi ea va continua să încordeze raporturile între partidele comuniste şi muncitoreşti, între statele socialiste, între popoarele acestor state, mărind pericolul sciziunii în mişcarea comunistă mondială, în lagărul ţărilor socialiste.

Examinînd această stare de lucruri, Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn consideră necesar să-şi expună mai pe larg punctul de vedere asupra principalelor probleme ale vieţii sociale contemporane şi ale dezvoltării mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale, precum şi asupra căilor de salvgardare a unităţii acesteia.

II. EPOCA NOASTRĂ, EPOCA TRECERII DE LA CAPITALISM LA SOCIALISM

Analiza realităţilor contemporane scoate în evidenţă uriaşele transformări social-economice petrecute în lume, schimbarea raportului de forţe în favoarea socialismului, în primul rînd ca rezultat al formării sistemului mondial socialist.

Victoria noii orînduiri sociale într-un şir de state, cuprinzînd o treime a populaţiei globului pămîntesc, a produs o spărtură imensă în frontul imperialist, a creat condiţii noi, incomparabil mai favorabile luptei popoarelor pentru realizarea aspiraţiilor lor de libertate şi progres, a adus într-un stadiu nou întregul proces revoluţionar mondial de trecere a omenirii de la capitalism la socialism. Astăzi nu există domeniu al evoluţiei societăţii, al vieţii politice, economice şi sociale, problemă a relaţiilor de clasă din ţările capitaliste, a mişcării de eliberare naţională, a relaţiilor internaţionale şi a luptei ideologice care să nu fie profund înrîurită de existenţa sistemului mondial socialist.

În prezent se afirmă mai puternic ca oricînd rolul istoric al clasei muncitoare ca cea mai înaintată forţă a societăţii, rolul partidelor comuniste şi muncitoreşti ca avangardă a maselor largi populare în lupta pentru socialism şi pace.

Transformările înnoitoare din lumea contemporană îşi găsesc o puternică expresie în avîntul mişcării de eliberare naţională şi în prăbuşirea sistemului colonial, în lupta noilor state independente pentru consolidarea suveranităţii lor, pentru pace şi dezvoltare economică şi socială.

O amploare fără precedent a luat mişcarea de luptă pentru preîntîmpinarea războiului termonuclear şi asigurarea păcii.

Restrîngerea sferei de acţiune a imperialismului ca rezultat al dezvoltării tuturor acestor forţe a determinat ascuţirea contradicţiilor economice, politice şi sociale în lumea capitalistă. Deşi chiar în condiţiile adîncirii crizei sale generale, capitalismul dispune încă de posibilităţi de a înfăptui progrese în domeniul ştiinţei şi tehnicii şi de a realiza creşteri de producţie în unele ţări sau ramuri economice, capacităţi importante de producţie rămîn nefolosite, se accentuează continuu fenomenele de instabilitate a economiei capitaliste. Concentrarea capitalurilor atît pe plan intern cît şi internaţional, crearea de mari uniuni monopoliste, creşterea atotputerniciei lor în viaţa de stat ascut antagonismele de clasă, contradicţia dintre interesele monopolurilor şi cele ale întregii naţiuni.

Este izbitor decalajul dintre grupul de ţări capitaliste înaintate din punct de vedere economic şi numeroasele ţări slab dezvoltate. Dacă astăzi există la ordinea zilei o problemă a ţărilor slab dezvoltate, ea se datoreşte imperialismului, politicii coloniale care a creat această stare de lucruri, exploatînd resursele ţărilor slabe, împiedicînd crearea în aceste ţări a unei industrii naţionale dezvoltate, frînînd progresul lor. Lupta dusă sub forme diferite de aceste ţări pentru înlăturarea urmărilor dominaţiei coloniale creează noi contradicţii în cadrul lumii capitaliste.

Se accentuează contradicţiile între marile uniuni monopoliste, între principalele puteri imperialiste, lupta dintre ele pentru surse de materii prime, pentru pieţe şi sfere de investiţii, pentru poziţii dominante în alianţele militare imperialiste.

Formarea de organizaţii economice interstatale sau de organisme suprastatale de genul „Pieţei comune", „Comunităţii Cărbunelui şi Oţelului" şi altele duce la intensificarea contradicţiilor interimperialiste, ştirbind suveranitatea ţărilor membre mai mici sau mai slabe. Se intensifică contradicţiile în cadrul Pieţei comune, în special între principalele puteri membre ; între ţările acestei grupări şi alte state capitaliste ; între ţările vest-europene şi S.U.A. În acest ghem de contradicţii Statele Unite ale Americii încearcă să-şi menţină poziţiile de forţă conducătoare a lumii capitaliste, în timp ce în sens contrar acţionează tendinţele altor state imperialiste, care caută să iasă de sub tutela S.U.A.

Ca una din trăsăturile adîncirii crizei generale a capitalismului, se intensifică tendinţa spre restrîngerea democraţiei burgheze şi se manifestă pronunţat criza ideologiei capitaliste care, cu toate vastele mijloace de influenţare de care dispune, nu reuşeşte să stăvilească forţa de atracţie, în continuă creştere, a ideilor socialismului.

La întrebarea care este conţinutul principal al epocii noastre şi care sînt factorii hotărîtori, principalele forţe motrice ale dezvoltării mondiale, viaţa impune un singur răspuns : conţinutul principal al epocii actuale este trecerea de la capitalism la socialism ; în prezent conţinutul, direcţia şi particularităţile principale ale dezvoltării istorice a societăţii omeneşti sînt determinate de sistemul mondial socialist, de forţele care luptă împotriva imperialismului, pentru transformarea socialistă a societăţii.

Clarificarea problemelor legate de aprecierea epocii contemporane şi a principalelor ei caracteristici are o deosebită însemnătate principială şi practică. Pe baza înţelegerii juste a cadrului social-istoric în care îşi desfăşoară activitatea, a stadiului evoluţiei sociale, a aprecierii corecte a forţelor de clasă din fiecare ţară şi a raportului de forţe de pe arena mondială, partidele comuniste îşi elaborează o strategie şi o tactică justă, îşi stabilesc obiective de luptă realiste.

Marx, Engels, Lenin acordau cea mai mare însemnătate studierii aprofundate a condiţiilor istorice concrete şi cereau comuniştilor să analizeze transformările ce apar în cursul evoluţiei sociale pentru a trage pe această bază concluzii teoretice şi practice corespunzătoare.

Există astăzi condiţii internaţionale mai favorabile ca oricînd desfăşurării luptei pentru eliberarea socială şi naţională a popoarelor, pentru pace şi socialism. Polemica publică ascuţită din mişcarea comunistă împiedică folosirea din plin a acestor condiţii, diminuează rolul şi influenţa sistemului mondial socialist, abate partidele comuniste şi muncitoreşti de la sarcinile lor majore, dăunează unităţii de luptă a clasei muncitoare internaţionale şi a mişcării de eliberare naţională, dezorientează masele.

Aşa cum sublinia Declaraţia Consfătuirii din 1960, în zilele noastre se impune ca o necesitate obiectivă unirea într-un singur torent, într-un unic şuvoi, a tuturor forţelor revoluţionare şi curentelor progresiste ale contemporaneităţii. Coeziunea lor strînsă, acţiunea lor unită constituie factorul hotărîtor al victoriei asupra imperialismului, al triumfului cauzei socialismului, eliberării naţionale şi păcii în lumea întreagă.

III. APĂRAREA PĂCII, CAUZA VITALĂ A ÎNTREGII OMENIRI

Pacea este năzuinţa arzătoare a întregii omeniri. În faţa primejdiei grave pe care ar reprezenta-o pentru toate popoarele un nou război mondial ce ar atrage după sine calamităţi şi suferinţe incomparabile cu cele din trecutele războaie, mase populare din cele mai largi, forţe politice şi sociale de pe toate continentele s-au ridicat la luptă pentru a salvgarda şi întări pacea.

Cel mai important rezultat obţinut în ultimii ani în această luptă constă în faptul că pacea a fost menţinută şi s-a conturat un început de destindere în viaţa internaţională. Întîmpină o tot mai mare împotrivire acţiunile cercurilor militariste agresive ; în opinia publică mondială adepţii războiului, promotorii încordării şi ai cursei înarmărilor cunosc o izolare crescîndă. Chiar şi în cercuri conducătoare din ţările capitaliste se manifestă aprecieri realiste, tendinţe spre normalizarea relaţiilor internaţionale, spre evitarea evoluţiei evenimentelor în direcţia unei conflagraţii mondiale.

Pentru comunişti este absolut evident că natura agresivă şi reacţionară a imperialismului a rămas aceeaşi, că atîta timp cît el va dăinui, se va menţine şi terenul pentru războaie agresive. Cercurile extremiste, militariste nu renunţă la ideea de a modifica cursul istoriei, care le este nefavorabil, de a înăbuşi lupta de eliberare a popoarelor, folosind în acest scop orice mijloace, inclusiv armele.

O analiză ştiinţifică în scopul stabilirii unei politici juste nu se poate limita însă la constatarea caracteristicilor imperialismului, ci trebuie să ţină seama de faptul hotărîtor că, deşi esenţa acestuia nu s-a schimbat, s-a modificat radical raportul de forţe în favoarea păcii.

Imperialismului i se opun forţe uriaşe, în continuă creştere : comunitatea ţărilor socialiste, cu gigantica sa putere materială, clasa muncitoare din ţările capitaliste, mişcarea de eliberare naţională, statele care şi-au dobîndit recent independenţa, larga mişcare pentru apărarea păcii. Mobilizarea tuturor acestor forţe, unirea lor în cel mai larg front, lupta lor hotărîtă fac ca imperialismul să nu mai poată acţiona după bunul său plac pe arena internaţională, pot zădărnici încercările cercurilor imperialiste de a arunca omenirea într-un nou război mondial, pot impune şi consolida pacea. Comuniştii consideră drept misiunea lor istorică nu numai lichidarea exploatării pe scară mondială, ci şi izbăvirea omenirii, încă în epoca actuală, de coşmarul unui nou război mondial şi îşi consacră capacitatea şi energia înfăptuirii acestei nobile misiuni.

Fără îndoială că existența armelor racheto-nucleare nu schimbă și nu poate schimba natura raporturilor între clasele antagoniste, legile luptei de clasă și ale dezvoltării societății pe calea progresului. Dar nu se poate nesocoti faptul că apariția, dezvoltarea și acumularea armelor nucleare au produs schimbări esențiale în modul de ducere a războiului, precum și în amploarea efectelor distructive pe care acesta le-ar avea pentru întreaga omenire. O conflagrație mondială, în care inevitabil s-ar folosi armele nucleare, ar duce la distrugerea unor țări și popoare întregi, beligerante sau nebeligerante, la transformarea în ruine a principalelor centre ale producției și culturii, la exterminarea a sute de milioane de oameni, ar crea o gravă primejdie biologică pentru specia umană, pentru viața pe pământ.

Sporirea continuă a forței de distrugere a armamentelor confirmă previziunile lui Engels și Lenin cu privire la urmările perfecționărilor în sfera tehnicii militare. Astfel, F. Engels sublinia că potrivit legilor interne ale mișcării dialectice, „militarismul, ca oricare alt fenomen istoric, piere de pe urma consecințelor propriei sale dezvoltări" [1]. Iar Lenin arăta, încă în 1918, că dezvoltarea cu pași repezi a tehnicii militare contribuie din ce în ce mai mult la agravarea caracterului distrugător al războiului și își exprima convingerea că va veni o vreme cînd războiul va deveni atît de distrugător încît va fi în general imposibil.

Conștiente de marea răspundere ce le revine pentru viitorul omenirii, partidele comuniste consideră de datoria lor să dezvăluie proporțiile reale ale primejdiei războiului termonuclear pentru a mobiliza și a ridica la luptă hotărîtă clasa muncitoare internațională, forțele revoluționare, popoarele lumii întregi în scopul de a bara drumul războiului.

Militînd pentru salvgardarea păcii, țările socialiste manifestă vigilență neslăbită, întăresc capacitatea lor de apărare pentru a putea da riposta cuvenită oricărui agresor. În această privință, o uriașă însemnătate are existența gigantice forțe racheto-nucleare făurită de Uniunea Sovietică și pusă în slujba securității țărilor socialiste și a păcii.

Dîndu-și seama de riscurile unui conflict nuclear pentru propriile lor țări, cercuri politice influente din Occident se pronunță pentru renunțarea la război ca mijloc de reglementare a problemelor internaționale, pentru o politică rațională.

O răspundere deosebită pentru menținerea și consolidarea păcii revine marilor puteri, în special celor care posedă arma nucleară. Dar nici un stat, mare sau mic, nu poate fi scutit de răspundere pentru asigurarea păcii. Fiecare stat are îndatorirea sfîntă să militeze activ, neobosit, aducîndu-și propria contribuție la slăbirea încordării internaționale și la rezolvarea problemelor interstatale pe calea tratativelor.

La baza politicii externe a statelor socialiste se află principiul coexistenței pașnice între țări cu sisteme sociale diferite. Acest principiu presupune rezolvarea problemelor internaționale litigioase pe calea tratativelor, fără a se recurge la război, pe baza recunoașterii dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, respectării suveranității și integrității teritoriale a statelor, deplinei egalități, neamestecului reciproc în treburile interne.

Coexistența pașnică între state cu orînduiri sociale diferite nu înseamnă abandonarea politicii de clasă, nu se referă la raporturile între clasele antagoniste, între exploatatori și exploatați, între popoarele asuprite și asupritorii lor, nu înseamnă încetarea luptei dintre ideologia burgheză și ideologia socialistă. În condițiile coexistenței pașnice au continuat să se întărească forțele sistemului socialist mondial, să se dezvolte lupta clasei muncitoare din țările capitaliste, mișcarea de eliberare națională.

Politica de coexistență pașnică promovată de țările socialiste constituie unul din principalele izvoare ale prestigiului și prețuirii de care se bucură socialismul în lumea întreagă, stă la temelia succeselor obținute pînă acum pe linia menținerii și consolidării păcii. Partidul Muncitoresc Romîn, poporul nostru dau o înaltă apreciere activității perseverente a Uniunii Sovietice, inițiativelor și propunerilor ei îndreptate spre slăbirea încordării internaționale, reglementarea pe calea tratativelor a problemelor internaționale litigioase, spre asigurarea unei păci trainice.

Așa cum a dovedit experiența, oamenii de stat, renunțînd la limbajul amenințărilor, manifestînd realism, înțelepciune, răbdare și perseverență, pot găsi prin tratative soluții reciproc acceptabile în cele mai complexe și spinoase probleme ale relațiilor interstatale. A purta în acest mod tratative cu oricare dintre țările capitaliste în scopul rezolvării problemelor litigioase și îmbunătățirii relațiilor între state nu înseamnă cîtuși de puțin abdicarea de la principii, ci înseamnă slujirea intereselor păcii.

Metoda tratativelor în relațiile internaționale cere să se depună eforturi stăruitoare, să se manifeste elasticitate, să se țină seama de contradicțiile din lumea capitalistă, de existența acelor cercuri care apreciază lucid actualul raport de forțe pe arena mondială, să se folosească această situație pentru a obține o izolare a cercurilor ultrareacționare, promotoare ale încordării internaționale. O actualitate deosebită au în această privință recomandările lui Lenin : „...nu ne este indiferent — arăta el în 1922 — dacă avem de-a face cu acei reprezentanți ai taberei burgheze care tind să soluționeze problema prin război, sau cu aceia dintre reprezentanții ei care tind spre pacifism, oricît de defectuos ar fi acest pacifism și oricît de puțin ar rezista el, privit prin prisma comunismului, fie și unei umbre de critică" [2]. În relațiile sale cu țările capitaliste, țara noastră se călăuzește după aceste înțelepte indicații leniniste, pronunțîndu-se cu consecvență pentru rezolvarea problemelor litigioase dintre state pe calea tratativelor.

Dezvoltarea comerțului, a relațiilor economice pe baza avantajelor reciproce, precum și extinderea legăturilor tehnico-științifice, a schimburilor culturale reprezintă un mijloc deosebit de important pentru promovarea coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite, pentru îmbunătățirea climatului internațional, realizarea destinderii și întărirea păcii în lume.

După cum este cunoscut, adepții „războiului rece" au practicat vreme destul de îndelungată o politică de embargo și discriminări în relațiile comerciale cu țările socialiste, cu intenția de a frîna dezvoltarea lor. Dar această politică de îngustare a relațiilor economice nu numai că nu a izbutit să împiedice mersul înainte al țărilor socialiste, ci s-a întors împotriva inițiatorilor ei, prin efectele negative produse de încălcarea necesităților obiective ale dezvoltării relațiilor economice mondiale. Oamenii de afaceri din Occident, chiar și anumite cercuri economice din S.U.A., manifestă un interes crescînd pentru dezvoltarea schimburilor comerciale cu țările socialiste.

Dezarmarea generală și totală este un obiectiv important al luptei pentru pace. Idee cu adînc răsunet în masele largi, problema dezarmării a fost pusă de mult de către conducătorii proletariatului ca o lozincă de luptă a partidului clasei muncitoare. Încă în deceniul al nouălea al secolului trecut Engels arăta : „În toate țările, păturile largi ale populației, asupra cărora apasă aproape în exclusivitate obligația de a furniza masa soldaților și de a plăti cea mai mare parte din impozite, cheamă la dezarmare" [1]. Propuneri privind reducerea generală a armamentelor și dezarmarea generală au fost prezentate pentru prima oară, din inițiativa lui Lenin, de către statul sovietic, la Conferința de la Genova, din 1922. Ele și-au găsit continuarea și dezvoltarea în propunerile de dezarmare generală și totală susținute de delegația sovietică la Liga Națiunilor între anii 1927—1932.

Problema dezarmării se pune astăzi cu o și mai mare ascuțime datorită primejdiei pe care o reprezintă armele moderne, precum și enormei risipe de mijloace materiale pe care o implică înarmarea. După aprecierile O.N.U., pentru acumularea de arme de distrugere și întreținerea unor imense forțe armate, se cheltuiesc anual 120 miliarde de dolari, sumă care ar putea fi folosită pentru lichidarea înapoierii economice a unui mare număr de țări, a analfabetismului și bolilor, pentru îmbunătățirea vieții tuturor popoarelor.

Pentru omenire ar avea o importanță istorică adoptarea programului de dezarmare generală și totală, preconizat de Uniunea Sovietică și susținut de celelalte țări socialiste și de alte state iubitoare de pace, program care prevede interzicerea și încetarea producției oricărui gen de arme, inclusiv cea atomică, cu hidrogen, chimică, bacteriologică, distrugerea stocurilor, distrugerea tuturor mijloacelor de transportare a armelor nucleare la țintă, lichidarea tuturor bazelor militare de pe teritorii străine, desființarea tuturor forțelor armate.

Cercurile monopoliste cele mai agresive, profitoare ale cursei înarmărilor, se opun cu înverșunare oricărei măsuri în direcția dezarmării și destinderii încordării. Lupta pentru pace, pentru dezarmare are un profund caracter antiimperialist, mobilizează și unește masele largi populare, popoarele lumii tocmai împotriva cercurilor agresive ale imperialismului, împotriva celor mai reacționare forțe din societatea contemporană.

Așa cum se arată în Declarația Consfătuirii din 1960, „lupta trebuie dusă cu o amploare crescîndă, urmărind cu perseverență rezultate reale : interzicerea experiențelor cu arme nucleare și a fabricării acestor arme, lichidarea blocurilor militare și a bazelor militare de pe teritoriile străine, reducerea considerabilă a forțelor armate și a armamentelor, netezindu-se astfel calea spre dezarmarea generală" [2]. Pe această cale trebuie înaintat cu perseverență, adoptîndu-se orice măsuri de natură să favorizeze destinderea, să apropie rezolvarea problemei dezarmării.

În acest sens apreciem însemnătatea Tratatului de la Moscova privind interzicerea experiențelor cu armele nucleare în atmosferă, în cosmos și sub apă — semnat, printre primele state, de către R. P. Romînă. Încheierea lui constituie un succes al acțiunii desfășurate de forțele păcii pentru a se pune capăt contaminării aerului și apei în urma radiațiilor, care periclitau de pe acum sănătatea și viața oamenilor, întărește hotărirea popoarelor de a lupta cu și mai mare energie pentru încetarea oricăror experiențe nucleare, pentru interzicerea armelor atomice, pentru înfăptuirea dezarmării. Deși nu rezolvă problemele majore ale preîntîmpinării războiului, însemnătatea tratatului constă în faptul că el a contribuit la o anumită înseninare a atmosferei internaționale, încheierea sa demonstrînd că problemele internaționale litigioase pot fi rezolvate pe calea tratativelor. Iată de ce considerăm nejust să se califice acest tratat ca un act de trădare a intereselor popoarelor din țările lagărului socialist, o mare înșelătorie sau o expresie a alierii cu forțele războiului împotriva forțelor păcii, a alierii cu imperialismul împotriva socialismului.

Republica Populară Romînă promovează o politică de dezvoltare a legăturilor de prietenie și colaborare frățească cu toate țările socialiste, de întărire continuă a unității lagărului socialist, de solidaritate și sprijinire hotărîtă a mișcării de eliberare a popoarelor, de dezvoltare a relațiilor de colaborare cu țările cu altă orînduire social-politică, pe baza principiilor coexistenței pașnice. Unindu-și eforturile cu celelalte țări socialiste, cu toate forțele păcii și progresului, țara noastră militează neabătut pentru destinderea internațională, zădărnicirea acțiunilor cercurilor agresive, înfăptuirea dezarmării, pentru întărirea păcii și prieteniei între popoare.

Sîntem pentru desființarea oricăror blocuri militare și, ca o măsură tranzitorie în acest sens, ne declarăm pentru încheierea unui pact de neagresiune între Organizația Tratatului de la Varșovia și Pactul Atlanticului de Nord.

Țara noastră se pronunță în favoarea creării de zone denuclearizate ca un mijloc de slăbire a primejdiei de război. Susținem proiectele pentru înfăptuirea unor astfel de zone în Europa Centrală și de Nord, America Latină, Africa, zona Pacificului și în alte regiuni ale lumii și depunem eforturi perseverente pentru transformarea Balcanilor într-o zonă fără arme nucleare, o zonă a păcii și colaborării internaționale.

Considerăm că lichidarea rămășițelor celui de-al doilea război mondial prin încheierea Tratatului de pace german ar avea o mare însemnătate pentru eliminarea primejdiilor pe care le creează la adresa păcii în Europa cercurile revanșarde.

Apreciind rolul ce revine Organizației Națiunilor Unite în asigurarea păcii și dezvoltarea colaborării internaționale, Romînia subliniază necesitatea ca această organizație să devină cu adevărat universală și, în acest scop, se pronunță consecvent pentru restabilirea neîntîrziată a drepturilor legitime ale Republicii Populare Chineze la O.N.U.

Chezășia victoriei cauzei păcii stă în unitatea țărilor socialiste — forța de bază a luptei pentru pace, în unitatea partidelor comuniste și muncitorești — avangarda acestei lupte. Este o sarcină arzătoare a țărilor socialiste, a partidelor frățești de a nu admite nimic ce ar putea duce la slăbirea forțelor păcii, de a milita pentru unirea strînsă a tuturor acestor forțe într-un uriaș front de luptă, de a le mobiliza la noi acțiuni hotărîte pentru asigurarea păcii.

---

[1] F. Engels. „Anti-Dühring", București, E.S.P.L.P. 1955, ed. a III-a, p. 192.

[2] V. I. Lenin. Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 256.

[1] K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22.

[2] „Declarația Consfătuirii partidelor comuniste și muncitorești (noiembrie 1960)", București, Editura politică, 1960, p. 38.

IV. SISTEMUL MONDIAL SOCIALIST, FACTOR DETERMINANT AL DEZVOLTĂRII ISTORICE

Influența determinantă exercitată de sistemul mondial socialist asupra dezvoltării istorice este indisolubil legată de forța pe care el o constituie pe toate planurile — economic, politic și social.

Pe plan economic, datorită ritmurilor rapide de dezvoltare industrială, mai înalte decît cele din lumea capitalistă, ponderea sistemului mondial socialist în producția industrială mondială a crescut de la 20 la sută în 1950 la 38 la sută în 1963.

În Uniunea Sovietică se realizează cu succes construcția desfășurată a comunismului ; avîntul forțelor de producție își găsește expresie în îndeplinirea și depășirea sarcinilor planului septenal ; U.R.S.S. ocupă primul loc din lume în ce privește volumul producției la o serie de produse industriale ; se înfăptuiește un vast program de dezvoltare a agriculturii. Remarcabile rezultate au fost obținute pe tărîm tehnic-științific și cultural, în creșterea bunăstării poporului.

În R. P. Chineză, ca rezultat al eforturilor depuse în perioada celor două planuri cincinale, s-a creat baza industrializării socialiste a țării. În cursul anului 1963 au fost obținute succese însemnate în creșterea producției industriale și agricole, în dezvoltarea economiei naționale și îmbunătățirea continuă a vieții celor ce muncesc.

Realizări importante au obținut și celelalte țări socialiste în domeniul economiei și culturii, științei și tehnicii ; mai multe țări socialiste, între care și Romînia, au intrat în etapa desăvîrșirii construcției socialiste.

Înfăptuirea unei opere atît de vaste cum este construirea societății noi impune soluționarea a numeroase probleme complexe ; în rezolvarea acestora pot să apară greutăți, să aibă loc greșeli, dar ceea ce este caracteristic evoluției țărilor socialiste sînt marile succese în înflorirea economiei și culturii, în dezvoltarea continuă a orînduirii sociale și de stat.

Corespunzător schimbărilor petrecute în baza economică, s-au produs adînci transformări în structura socială a acestor țări, s-a format o societate nouă, s-au întărit alianța clasei muncitoare cu masele țărănimii sub conducerea clasei muncitoare, unitatea moral-politică a poporului. Acumulînd o bogată experiență, partidele comuniste și muncitorești constituie forța politică conducătoare a societății. Se dezvoltă democrația socialistă, puterea populară și-a dovedit trăinicia.

Prin rezultatele pe care le obțin, țările socialiste demonstrează că socialismul lichidează tarele, inegalitățile și contradicțiile inerente capitalismului, făurește o orînduire socială dreaptă, superioară, creează condițiile unei înalte productivități a muncii în neîntreruptă creștere, asigură dezvoltarea continuă și folosirea deplină a mijloacelor tehnice și științifice create de geniul uman, are ca țel fundamental satisfacerea maximă a nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale celor ce muncesc.

Desigur, o analiză obiectivă nu poate face abstracție de faptul că majoritatea țărilor în care a învins socialismul au pornit de la un nivel economic coborît. Drumul pe care l-au străbătut într-un răstimp istoric scurt, succesele însemnate obținute în opera de industrializare, continua micșorare a decalajului față de țările capitaliste înaintate arată că numai socialismul deschide tuturor popoarelor posibilități de progres rapid. Aceste rezultate contrastează izbitor cu dezvoltarea inegală și cu instabilitatea caracteristice economiei țărilor capitaliste, cu incapacitatea sistemului capitalist de a scoate din starea de înapoiere economică și culturală țările slab dezvoltate — care constituie covîrșitoarea majoritate a lumii capitaliste.

Realizările țărilor socialiste și perspectivele spre care ele se îndreaptă au un puternic ecou internațional, însuflețesc masele oamenilor muncii din țările capitaliste la lupta revoluționară, sub conducerea partidelor comuniste și muncitorești, pentru răsturnarea domniei capitalului și instaurarea puterii celor ce muncesc, constituie un îndemn la transformarea socialistă a societății. Se confirmă previziunea lui Lenin care, încă de la apariția primului stat socialist, sublinia importanța întrecerii istorice dintre capitalism și socialism.

Construirea noii societăți este opera istorică a poporului din țara respectivă, rodul activității sale creatoare, al eforturilor și muncii sale.

Succesele obținute de R. P. Romînă, ca și de celelalte țări socialiste, arată că soluționarea cu succes a sarcinilor dezvoltării economiei depinde în primul rînd de folosirea tuturor posibilităților interne ale fiecărei țări, prin mobilizarea intensă a propriilor forțe și maxima valorificare a resurselor ei naturale. Hotărîtoare pentru dezvoltarea țărilor care au moștenit de la capitalism o stare de înapoiere economică este industrializarea socialistă, singura cale prin care se asigură creșterea armonioasă, echilibrată, pe o linie mereu ascendentă și în ritm rapid a întregii economii naționale, sporirea continuă a productivității muncii sociale, dezvoltarea intensivă și complexă a agriculturii, ridicarea sistematică a nivelului de trai al poporului. Rezultatele obținute de țara noastră în toate domeniile construcției socialiste sînt indisolubil legate de această politică aplicată în mod consecvent de Partidul Muncitoresc Romîn.

Progresul economic și tehnico-științific al țărilor socialiste se sprijină totodată pe relațiile de colaborare și întrajutorare statornicite între ele. Aceste relații rodnice au cunoscut și cunosc o continuă dezvoltare ; ele și-au dovedit eficacitatea aducînd o contribuție de o deosebită însemnătate la succesele repurtate de țările socialiste.

În vederea deplinei folosiri a avantajelor acestor relații a fost constituit Consiliul de Ajutor Economic Reciproc care, potrivit statutului său, are ca scop să contribuie, prin unirea și coordonarea eforturilor, la dezvoltarea economiei naționale, la accelerarea progresului economic și tehnic, la ridicarea nivelului de industrializare al țărilor mai puțin dezvoltate, la creșterea continuă a productivității muncii și la ridicarea neîncetată a bunăstării popoarelor țărilor membre.

Colaborarea în cadrul C.A.E.R. se desfășoară potrivit principiilor egalității depline în drepturi, respectării suveranității și intereselor naționale, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești.

În ce privește metoda colaborării economice, țările socialiste membre ale C.A.E.R. au stabilit că mijlocul principal de înfăptuire a diviziunii internaționale socialiste a muncii, forma principală de colaborare între economiile lor naționale este coordonarea planurilor pe baza înțelegerilor bi și multilaterale.

Pe parcursul dezvoltării relațiilor de colaborare între țările socialiste membre ale C.A.E.R. s-au preconizat forme și măsuri ca planul unic și organul unic de planificare, comun pentru toate țările membre, uniunile interstatale tehnico-productive de ramură, întreprinderile proprietate comună a mai multor țări, complexele economice interstatale etc.

Partidul nostru și-a exprimat cu toată claritatea punctul său de vedere, arătînd că, întrucît esența măsurilor preconizate constă în trecerea unor funcții de conducere economică din competența statului respectiv în atribuțiile unor organe sau organisme supranaționale, ele nu sînt corespunzătoare principiilor care stau la baza relațiilor dintre țările socialiste.

Ideea organului unic de planificare, comun pentru toate țările din C.A.E.R., comportă implicații economice și politice dintre cele mai serioase. Conducerea planificată a economiei naționale este unul din atributele fundamentale, esențiale și inalienabile ale suveranității statului socialist — planul de stat fiind principalul instrument prin care acesta își realizează obiectivele sale politice și social-economice, stabilește direcțiile și ritmul de dezvoltare a economiei naționale, proporțiile ei fundamentale, acumulările, măsurile pentru ridicarea nivelului de trai material și cultural al poporului. Suveranitatea statului socialist presupune ca el să dispună efectiv și integral de mijloacele îndeplinirii practice a acestor atribuții, deținînd în mîinile sale totalitatea pîrghiilor de conducere a vieții economice și sociale. Trecerea unor asemenea pîrghii în competența unor organe supranaționale sau extrastatale ar transforma suveranitatea într-o noțiune lipsită de conținut.

Toate acestea sînt întrutotul valabile și în ce privește uniunile interstatale tehnico-productive de ramură, cît și întreprinderile proprietate comună a două sau mai multe state. Planul de stat este unic și indivizibil, din el nu se pot extrage părți sau secțiuni care să fie transferate în afara statului. Conducerea economiei naționale în ansamblu nu este posibilă dacă problemele conducerii unor ramuri sau întreprinderi sînt scoase din competența partidului și guvernului țării respective și trecute unor organe extrastatale.

Uneori formele de conducere economică suprastatală de natura celor sus-amintite sînt prezentate ca derivînd din cuvintele lui Lenin despre „tendința de a crea o singură economie mondială, reglementată după un plan general de către proletariatul aparținînd tuturor națiunilor, tendință care apare destul de clar chiar în capitalism și care, fără îndoială, urmează să fie dezvoltată și să fie desăvîrșită în întregime în socialism“ [1].

Această prezentare nu ține însă seama de faptul că Lenin s-a referit la o problemă a epocii socialismului victorios în întreaga lume, cînd „planul general“ al unei „singure economii mondiale“ va fi opera proletariatului „aparținînd tuturor națiunilor“.

Chiar atunci cînd socialismul va învinge pe plan mondial sau cel puțin în majoritatea țărilor, diversitatea particularităților acestor țări, a deosebirilor naționale și statale care, așa cum arăta Lenin, se vor menține vreme îndelungată și după victoria proletariatului pe scară mondială, vor face extrem de complexă găsirea formelor de organizare a colaborării economice. Care vor fi atunci aceste forme, care vor fi metodele concrete de colaborare — aceasta o va arăta viața, experiența. Stabilirea de pe acum a acestor forme, legate de crearea economiei mondiale unice, problemă a unei alte etape istorice, este lipsită de o bază reală.

Tendința spre formarea economiei mondiale unice arătată de Lenin este un factor obiectiv în dezvoltarea societății, care se manifestă și în condițiile de azi, dar acest factor nu poate acționa prin încălcarea legilor obiective caracteristice actualei etape în care se află sistemul economic mondial socialist, alcătuit din economii naționale ale unor țări suverane și independente.

Acesta este punctul de vedere al Partidului Muncitoresc Romîn în ce privește natura, în actuala etapă istorică, a relațiilor de colaborare economică dintre țările socialiste.

Fără îndoială, dacă unele țări socialiste găsesc potrivit să adopte în relațiile directe dintre ele forme de colaborare deosebite de cele convenite unanim în C.A.E.R., aceasta este o problemă care privește exclusiv acele țări și pe care o pot hotărî numai ele, în mod suveran.

În actualele condiții, cînd în lume există 14 țări socialiste dintre care numai o parte sînt membre ale C.A.E.R., încît alcătuirea acestuia nu reflectă decît parțial configurația sistemului mondial socialist, un obiectiv care ar contribui la dezvoltarea colaborării economice între toate țările socialiste ar fi ca, împreună cu cele care în prezent nu fac parte din C.A.E.R., să se găsească cele mai bune căi pentru participarea la acesta a tuturor țărilor socialiste, să se asigure forme și metode de colaborare din cele mai largi, elastice, care să atragă și să înlesnească cuprinderea a noi și noi state, pe măsura desfășurării procesului revoluționar mondial. În acest fel C.A.E.R. ar răspunde în cel mai înalt grad intereselor creșterii forței economice a comunității socialiste, valorificării depline a avantajelor transformării socialismului într-un sistem mondial și asigurării unei trainice baze materiale unității țărilor socialiste. Mai mult, noi considerăm că, și pentru țările care merg pe calea unei dezvoltări necapitaliste, trebuie găsite forme și metode de participare la activitatea C.A.E.R. în domeniile care le pot interesa.

În ceea ce-l privește, Partidul Muncitoresc Romîn se pronunță statornic pentru întărirea și lărgirea colaborării cu toate țările socialiste, pentru înfăptuirea diviziunii internaționale socialiste a muncii pe întregul sistem economic socialist, ca necesitate obiectivă a dezvoltării acestui sistem.

Totodată, diviziunea internațională socialistă a muncii nu poate însemna izolarea țărilor socialiste de ansamblul relațiilor economice mondiale. Militînd pentru promovarea unor relații economice normale, reciproc avantajoase, fără condiții politice, fără restricții și discriminări, Republica Populară Romînă, ca și celelalte state socialiste, își dezvoltă legăturile economice cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. Au o mare actualitate și se confirmă pe deplin cuvintele lui Lenin care arăta că „există o forță mai puternică decît dorința, voința și hotărîrea oricăruia dintre guvernele sau clasele ostile nouă ; această forță o constituie relațiile economice mondiale generale, care le silesc să pășească pe această cale a stabilirii de legături cu noi“ [2].

Transformarea socialismului într-un sistem mondial, cucerirea puterii de către oamenii muncii într-un șir de state au pus în fața partidelor comuniste și muncitorești sarcina de a schimba radical nu numai relațiile sociale din cadrul național al țărilor lor, ci și de a organiza relațiile reciproce dintre aceste țări, a elabora normele colaborării din cadrul unei mari comunități mondiale de state. Aceasta a apărut ca o problemă cu totul nouă, în care lipsea o experiență practică anterioară — și cu atît mai complexă cu cît ea privea țări inegale ca mărime, forță, grad de dezvoltare economică,

---

[1] V. I. Lenin. Opere, vol. 31, București, E.S.P.L.P., 1956, p. 129.
[2] V. I. Lenin. Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 142.

politică și socială, pe lîngă deosebirile naționale și particularitățile istorice proprii.

Promovînd pe arena internațională un sistem de relații calitativ nou, fără precedent în istorie, partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste au așezat la baza acestor relații principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc, întrajutorării tovărășești, neamestecului în treburile interne, respectării integrității teritoriale, principiile internaționalismului socialist.

Așa cum subliniza Declarația Consfătuirii din 1960 și cum a verificat pe deplin experiența istorică, aceste principii formează legea de neclintit, chezășia dezvoltării întregului sistem socialist mondial. Ele s-au impus ca o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare, pentru asigurarea unității de acțiune și coeziunii unei comunități de state independente și egale în drepturi. Orice stîrbire sau încălcare a lor nu poate decît să creeze surse de neînțelegeri și disensiuni.

Provoacă o mare îngrijorare faptul că actualele divergențe și polemica publică tot mai ascuțită din mișcarea comunistă și muncitorească internațională se răsfrîng în domeniul relațiilor dintre țările lagărului socialist. Sînt afectate relațiile economice, se reduc schimburile comerciale, se înrăutățesc relațiile politice reciproce, se creează o atmosferă de neîncredere și tensiune între țările respective, ceea ce slăbește unitatea și forța întregului sistem mondial socialist.

Interesele fundamentale ale tuturor popoarelor și ale tuturor țărilor socialiste, fără excepție, interesele mișcării comuniste și muncitorești mondiale, interesele supreme ale clasei muncitoare internaționale și ale oamenilor muncii de pretutindeni impun normalizarea grabnică a relațiilor dintre țările socialiste. Partidul nostru consideră că, chiar dacă divergențele nu vor fi soluționate acum și, spre regretul profund al comuniștilor, polemica publică va continua — relațiile interstatale între țările socialiste trebuie să reintre pe făgașul lor normal. În aceasta partidul nostru vede o obligație imediată, arzătoare a partidelor comuniste și muncitorești din toate țările socialiste, mari sau mici, și a guvernelor acestor țări, o îndatorire imperioasă față de propriul popor și față de toate popoarele.

În procesul dezvoltării lor istorice, țările socialiste s-au întărit economic, politic și social, partidele comuniste și muncitorești din aceste țări s-au maturizat, a crescut capacitatea lor de a soluționa diversele probleme ale construcției interne și relațiilor internaționale ale țărilor lor. În evoluția sistemului socialist mondial, o dată cu creșterea forței și a influenței sale, cu dezvoltarea multilaterală a fiecărei țări socialiste, apar, în cadrul țelurilor fundamentale comune, o diversitate de sarcini concrete, de la țară la țară. Este firesc ca statele socialiste, acționînd în spirit de unitate și solidaritate, acordîndu-și sprijin reciproc, să aibă inițiative, să se manifeste activ pe arena internațională, să întreprindă diverse acțiuni corespunzător problemelor și intereselor specifice ale fiecăreia, cît și intereselor generale ale comunității socialiste în ansamblu.

Sînt de o neștirbită actualitate cuvintele lui Lenin care sublinia că „atîta timp cît există între popoare și țări deosebiri naționale și statale — și aceste deosebiri vor dăinui încă foarte multă vreme, chiar și după înfăptuirea dictaturii proletariatului pe scară mondială — unitatea tacticii internaționale a mișcării muncitorești comuniste din toate țările nu cere înlăturarea diversității, suprimarea deosebirilor naționale (ceea ce ar fi un vis absurd în momentul de față), ci cere o aplicare a principiilor fundamentale ale comunismului... care să modifice just aceste principii în amănunte, să le adapteze just și să le aplice la deosebirile naționale și ale fiecărui stat național" [1].

Pornind de la acest adevăr leninist că statele și deosebirile naționale se vor menține pînă la victoria socialismului pe plan mondial și chiar mult timp după aceea, țările socialiste realizează unitatea lor de acțiune în orice domeniu, economic ca și politic, prin consultarea reciprocă, prin elaborarea în comun a unor poziții unitare în problemele mari, principiale, nu prin stabilirea unor soluții unice de către vreo autoritate suprastatală. O asemenea cale este singura justă și posibilă pentru dezvoltarea colaborării între state suverane și egale în drepturi, chezășuiește adoptarea unor soluții realiste și eficace, asigură o bază trainică eforturilor comune pentru înfăptuirea hotărîrilor sau liniei generale adoptate.

Este posibil ca între țările socialiste să se manifeste în unele probleme deosebiri de vederi care, întotdeauna cînd apar, trebuie analizate și tratate în mod tovărășesc, în spirit de înțelegere reciprocă, fără aplicarea de calificative și etichetări, fără presiuni și fără recurgerea la măsuri cu caracter discriminatoriu.

În natura sistemului socialist nu există cauze obiective pentru contradicții între sarcinile naționale ale țărilor socialiste și sarcinile lor internaționale, între interesele fiecărei țări și interesele comunității socialiste în ansamblu. Totodată, nici interese proprii, particulare, nu pot fi prezentate ca interese generale, ca cerințe obiective ale dezvoltării sistemului socialist.

Procesul de consolidare a statelor socialiste, de maturizare a partidelor comuniste și muncitorești din aceste țări trebuie privit ca un semn al tăriei acestora, ca o expresie a forței crescînde a fiecărei țări socialiste în parte și a sistemului mondial socialist în ansamblu, un factor pozitiv, îmbucurător, al dezvoltării întregii mișcări comuniste.

Experiența acumulată de țările sistemului mondial socialist a verificat necesitatea ca partidele comuniste și muncitorești să țină seama de acțiunea legilor generale ale construcției socialiste, universal valabile în esența lor. Aceste legi au un caracter obiectiv și, firește, nimeni nu poate în mod arbitrar să „creeze" noi legi generale, să decreteze fenomene specifice proprii ca avînd o valoare universală, să încerce impunerea lor în alte țări și în alte condiții istorice.

Cerințele acestor legi se aplică în condiții concrete de o mare diversitate, potrivit stadiului sau etapei de dezvoltare a fiecărei țări socialiste, particularităților ei istorice. Încălcarea legilor generale ale construcției socialiste, îndepărtarea de principiile lor fundamentale, ca și ignorarea particularităților naționale nu pot decît să aducă prejudicii construcției socialiste din fiecare țară.

Pentru a stabili cele mai corespunzătoare forme și metode de construire a socialismului, partidele comuniste și muncitorești, luînd în considerare atît cerințele legilor obiective cît și condițiile istorice concrete din țările lor, desfășoară o intensă activitate creatoare, sesizînd cerințele dezvoltării sociale, sintetizînd propria experiență și studiind experiența altor partide frățești.

Dată fiind diversitatea condițiilor de construcție socialistă nu există și nu pot exista tipare sau rețete unice, nimeni nu poate hotărî ce este just și ce nu pentru alte țări sau partide. Elaborarea, alegerea sau schimbarea formelor și metodelor construcției socialiste constituie un atribut al fiecărui partid marxist-leninist, un drept suveran al fiecărui stat socialist.

Stricta respectare a principiilor de bază ale relațiilor de tip nou dintre țările socialiste constituie condiția primordială a unității și coeziunii acestor țări, a exercitării rolului determinant al sistemului socialist mondial asupra dezvoltării omenirii.

Aplicarea consecventă în practică a principiilor de bază ale relațiilor dintre țările socialiste constituie o obligație de cea mai mare însemnătate nu numai națională ci și internațională, ținînd seama că aceste relații exercită o puternică atracție pe arena mondială, sînt privite cu cea mai mare atenție de toate popoarele, constituie un factor mobilizator în lupta oamenilor muncii din țările capitaliste și din noile state independente. Cuvintele lui Lenin despre puterea exemplului dat de proletariatul victorios își dovedesc valabilitatea atît în ce privește succesele țărilor socialiste, cît și în ce privește influența relațiilor internaționale promovate de aceste țări.

Legăturile de solidaritate internaționalistă între țările sistemului socialist au o temelie trainică : identitatea orînduirii de stat, în care clasa muncitoare exercită rolul de forță socială conducătoare, interesele fundamentale comune ale apărării și dezvoltării cuceririlor revoluționare ale popoarelor, unitatea țelurilor de construire a socialismului și comunismului, ideologia comună a marxism-leninismului.

Experiența tuturor acestor ani de existență a sistemului mondial socialist a arătat că forța și invincibilitatea fiecărei țări socialiste au ca izvor unitatea și coeziunea sistemului mondial socialist. Nu ceea ce desparte acum, ci ceea ce unește țările socialiste este mai puternic, trebuie să precumpănească și să învingă.

V. MIȘCAREA DE ELIBERARE NAȚIONALĂ, PARTE INTEGRANTĂ A PROCESULUI REVOLUȚIONAR MONDIAL

În dezbaterea din cadrul mișcării comuniste și muncitorești internaționale, un loc important îl ocupă analiza rolului mișcării de eliberare națională în cadrul procesului revoluționar mondial. Prăbușirea sistemului de robie colonială sub loviturile revoluțiilor de eliberare națională este al doilea fenomen, ca importanță istorică, după formarea sistemului mondial socialist. În ultimele două decenii, peste un miliard și jumătate de oameni au scuturat lanțurile asupririi coloniale, au apărut peste 50 de state noi pe ruinele fostelor imperii coloniale. Partidele comuniste și muncitorești sînt unanime în a aprecia uriașa importanță a mișcării de eliberare națională ca una din marile forțe revoluționare ale contemporaneității, care contribuie la adîncirea contradicțiilor sistemului mondial capitalist, la accentuarea continuă a superiorității forțelor socialismului, democrației și păcii asupra forțelor imperialismului, reacțiunii și războiului, la schimbarea înfățișării lumii.

În lupta pentru înfăptuirea năzuințelor de libertate și viață mai bună, mase uriașe de oameni de pe vaste întinderi ale globului au devenit o forță antiimperialistă activă, energia revoluționară a popoarelor s-a descătușat furtunos. Independența pe care au dobîndit-o sute de milioane de oameni din Asia, Africa și alte regiuni ale lumii este rodul bătăliilor lor înverșunate împotriva imperialismului.

Victoriile luptei de eliberare sînt indisolubil legate de modificarea raportului de forțe pe arena internațională în favoarea socialismului, de principala contradicție a lumii contemporane — dintre socialism și capitalism — care subminează și slăbește forțele imperialismului. Creșterea forțelor socialismului și, înainte de toate, formarea sistemului socialist mondial au contribuit în mod hotărîtor la schimbarea calitativă care s-a produs în desfășurarea mișcării de eliberare națională. În prezent nu mai este vorba de desprinderea unei țări sau a alteia din lanțurile dependenței coloniale, ci de destrămarea întregului sistem colonial. Întărirea continuă a sistemului mondial socialist, dezvoltarea mișcării muncitorești din metropole și din celelalte țări capitaliste creează condiții tot mai favorabile luptei anticolonialiste a popoarelor asuprite, lichidării definitive a dominației coloniale sub toate formele.

Subliniind rolul determinant al forțelor socialismului mondial în lupta împotriva imperialismului, în înfăptuirea transformării revoluționare a lumii nu diminuează cu nimic uriașa contribuție pe care mișcarea de eliberare națională, ca parte integrantă a procesului revoluționar mondial, ca aliat firesc al socialismului, o aduce la lupta împotriva imperialismului, pentru pace și progres social.

Declarîndu-se partizanii cei mai hotărîți ai coexistenței pașnice între state cu sisteme sociale diferite, ai luptei pentru dezarmarea generală, țările socialiste, partidele comuniste consideră că sînt dreptul popoarelor asuprite de a-și cuceri și apăra cu arma în mînă libertatea și independența, au acordat și acordă întregul lor sprijin mișcării de eliberare națională, războaielor drepte împotriva sclaviei coloniale, a ocupației străine. Este profund eronat a se prezenta lupta pentru înfăptuirea dezarmării generale și totale ca ducînd la dezarmarea mișcării de eliberare națională a popoarelor asuprite în fața asupritorilor.

Procesul înaintării noilor state pe calea progresului aduce numeroase forme și elemente specifice, originale. Avînd în față exemplul și experiența țărilor socialiste, popoarele eliberate de sub jugul colonial se conving tot mai mult că drumul cel mai sigur pentru lichidarea înapoierii seculare și îmbunătățirea condițiilor de trai este — așa cum se arată în Declarația din 1960 — drumul dezvoltării necapitaliste.

Concentrîndu-și eforturile spre consolidarea cuceririlor obținute și dobîndirea independenței economice, popoarele țărilor eliberate dezvoltă forțele de producție ale țărilor lor, înfăptuiesc prefaceri în viața economică, politică și socială. În unele state din Africa și Asia se iau măsuri pentru restrîngerea pozițiilor și influenței monopolurilor străine în economie, pentru crearea și dezvoltarea industriei naționale, creșterea sectorului de stat și limitarea proprietății moșierești, se înfăptuiesc programe de ridicare a economiei, se

[1] V. I. Lenin. Opere, vol. 31, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 75.

adoptă noi forme de organizare a vieții obștești. Forțele democratice, partidele comuniste din noile state suverane, cărora le revine un rol esențial în efectuarea transformărilor progresiste, luptă pentru ducerea pînă la capăt a revoluției antiimperialiste, antifeudale, democratice.

Un sprijin important în dezvoltarea de sine stătătoare a tinerelor state eliberate îl constituie colaborarea lor economică cu țările socialiste, colaborare care se întemeiază pe respectarea strictă a suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc.

Țările socialiste, clasa muncitoare internațională în frunte cu partidele comuniste și popoarele care luptă pentru cucerirea și consolidarea independenței naționale, toate forțele revoluționare din lumea contemporană formează un front unic antiimperialist. A despărți țările Asiei, Africii și Americii Latine de țările socialiste, mișcarea de eliberare națională și de solidaritate afro-asiatică de clasa muncitoare internațională și de forțele socialismului mondial ar însemna să se aducă mari prejudicii atît intereselor mișcării de eliberare națională cît și intereselor socialismului.

Mai mult ca oricînd este actuală chemarea înflăcărată a lui Lenin care, militînd neobosit pentru unirea strînsă a mișcării de eliberare națională cu forțele socialismului ca o condiție principală a desfășurării cu succes a procesului revoluționar mondial, spunea : „Întotdeauna noi am fost, sîntem și vom fi pentru cea mai strînsă apropiere și unire între muncitorii conștienți din țările înaintate și muncitorii, țăranii, sclavii din toate țările asuprite. Noi am sfătuit întotdeauna și vom sfătui întotdeauna toate masele asuprite din toate țările asuprite, inclusiv coloniile, să nu se despartă de noi, ci să se apropie și să se contopească cît se poate mai strîns cu noi" [1].

VI. MIȘCAREA COMUNISTĂ INTERNAȚIONALĂ, CEA MAI INFLUENTĂ FORȚĂ POLITICĂ A CONTEMPORANEITĂȚII

Avînd drept far călăuzitor ideile marxism-leninismului, partidele comuniste și muncitorești — cea mai importantă forță politică a contemporaneității, cel mai influent factor al progresului social — pășesc în primele rînduri ale luptei pentru pace și socialism ; ele numără în prezent peste 42 milioane de membri și grupează tot mai mult în jurul lor forțele democratice și progresiste.

Maturitatea politică și ideologică a mișcării comuniste și-a găsit o puternică expresie în Declarațiile adoptate la Consfătuirile reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești de la Moscova din 1957 și 1960, care cuprind aprecierile și concluziile comune ale mișcării comuniste asupra celor mai importante probleme ale contemporaneității.

În țările socialiste partidele marxist-leniniste conduc destinele a sute de milioane de oameni. Partidele comuniste din țările capitaliste se află în fruntea unor puternice lupte sociale. Cresc amploarea și combativitatea demonstrațiilor și grevelor muncitorești — numai în anul 1963 au participat la greve aproximativ 57 milioane de oameni. În aceste acțiuni se împletesc tot mai frecvent revendicările economice cu cele politice.

În focul luptelor de clasă numeroase partide comuniste din țările capitaliste s-au dezvoltat și s-au călit, au acumulat o bogată experiență în conducerea acțiunilor oamenilor muncii, și-au sporit influența în viața politică a societății. Sînt semnificative succesele importante obținute de o serie de partide comuniste în alegerile parlamentare și comunale, în alegerile din sindicate.

Partidele comuniste dintr-o serie de țări capitaliste activează în ilegalitate, înfruntînd cu eroism teroarea și prigoana polițienească, dînd dovadă de abnegație nețărmurită și profund devotament față de clasa muncitoare și de popoarele lor, țin sus steagul libertății și progresului social, al independenței naționale și păcii.

Partidele comuniste și muncitorești consideră unitatea de acțiune a clasei muncitoare, a partidelor comuniste și socialiste de o însemnătate hotărîtoare și militează pentru înfăptuirea ei. În lupta pentru apărarea drepturilor economice și libertăților democratice, a independenței și suveranității naționale păsesc alături de clasa muncitoare în frunte cu comuniștii mase largi ale țărănimii, noi pături și categorii ale populației ; în această luptă se unesc comuniști și socialiști, organizații sindicale de diferite orientări, organizații de tineret, de femei și alte organizații obștești, mișcări larg democratice. Cîștigă tot mai mult teren ideea închegării unui larg front împotriva dominației monopolurilor, pentru interesele vitale ale maselor populare.

Lupta pentru socialism în țările capitaliste are loc în condiții deosebit de complexe, diferite de la țară la țară. Întreaga dezvoltare istorică arată cît de justă este ideea lui Lenin cu privire la abundența și diversitatea enormă de forme, metode și căi în care își găsesc aplicarea legile generale ale revoluției socialiste. Se confirmă previziunea leninistă că această diversitate va crește în mod inevitabil pe măsura cuprinderii în procesul revoluționar a noi țări și popoare.

Misiunea plină de răspundere de a elabora linia politică ce corespunde cel mai bine condițiilor concrete, particularităților fiecărei țări, de a stabili etapele procesului revoluționar, căile și metodele cele mai potrivite desfășurării revoluției socialiste revine clasei muncitoare, forțelor revoluționare interne, partidului marxist-leninist din țara respectivă. Revoluția socialistă este rezultatul unui proces istoric obiectiv, al ascuțirii contradicțiilor și al luptei maselor populare din fiecare țară.

În epoca actuală, de mari prefaceri sociale, cînd puterea de înrîurire a clasei muncitoare, a sistemului mondial socialist și a tuturor forțelor antiimperialiste a crescut considerabil, se creează condiții din ce în ce mai favorabile pentru cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare și aliații săi.

Una din problemele cele mai controversate în mișcarea comunistă contemporană este aceea a trecerii de la capitalism la socialism, pe cale pașnică sau nepașnică, controversă în care își găsesc expresie tendințe de absolutizare a unei căi sau alteia.

Posibilitatea trecerii de la capitalism la socialism pe cale pașnică sau pe cale nepașnică este determinată în fiecare țară de condițiile istorice concrete. Clasa muncitoare este interesată să cucerească puterea fără război civil. Dar clasele exploatatoare nu cedează de bună voie puterea, gradul de ascuțire a luptei de clasă depinzînd nu atît de proletariat, cît de folosirea violenței de către clasele exploatatoare, de forța lor de împotrivire.

Esențial pentru asigurarea succesului revoluției proletare este ca clasa muncitoare și partidul său să stăpînească toate formele de luptă, fără excepție, să aibă capacitatea de a le mînui pe toate, să fie pe deplin pregătite pentru orice eventualitate, spre a putea înlocui rapid o formă a luptei cu alta, potrivit schimbărilor ce survin în condițiile concrete de desfășurare a revoluției.

„Istoria în general — ne învață Lenin — și istoria revoluțiilor în special este întotdeauna mai bogată în conținut, mai variată, mai multilaterală, mai vie, mai «vicleană» decît își închipuie cele mai bune partide, cele mai conștiente avangărzi ale claselor celor mai înaintate... De aci rezultă două concluzii practice foarte importante : prima — pentru a înfăptui sarcina sa, clasa revoluționară trebuie să știe să stăpînească toate formele sau laturile activității sociale, fără cea mai mică excepție (ducînd pînă la capăt după cucerirea puterii politice, citeodată cu prețul unui mare risc și al unui imens pericol, ceea ce n-a dus pînă la capăt înainte de această cucerire) ; a doua — clasa revoluționară trebuie să fie pregătită pentru înlocuirea cea mai rapidă și mai neașteptată a unei forme cu alta.

Oricine va fi de acord că este nerațională și chiar criminală comportarea unei armate care nu se pregătește să mînuiască toate genurile de arme, toate mijloacele și toate metodele de luptă pe care le posedă sau poate să le posede inamicul. Această constatare referitoare la arta militară este și mai valabilă atunci cînd este vorba de politică. În politică se poate prevedea și mai puțin care mijloc de luptă se va dovedi aplicabil și avantajos pentru noi în cutare sau cutare împrejurări viitoare. A nu stăpîni toate mijloacele de luptă înseamnă a risca o mare înfrîngere — uneori chiar o înfrîngere hotărîtoare — dacă schimbări independente de voința noastră, survenite în situația altor clase, vor aduce la ordinea zilei o formă de activitate în care noi sîntem foarte slabi. Dacă vom stăpîni toate mijloacele de luptă, noi vom învinge cu siguranță, din moment ce reprezentăm interesele clasei într-adevăr înaintate, într-adevăr revoluționare, chiar dacă împrejurările nu ne vor permite să facem uz de arma cea mai periculoasă pentru inamic, de arma care dă cel mai repede lovituri mortale" [1].

Istoria confirmă că trecerea de la capitalism la socialism este posibilă numai prin înfăptuirea revoluției proletare, prin instaurarea, într-o formă sau alta, a dictaturii proletariatului, menită să apere cucerirea revoluționare, să facă posibilă transformarea socialistă a societății. Revoluția proletară presupune cuprinderea unor puternice forțe sociale, alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, unirea într-un front larg a tuturor forțelor și mișcărilor de masă îndreptate împotriva claselor exploatatoare, împotriva încercărilor acestora de a-și restaura dominația ; ea este nemijlocit legată de intensa activitate organizatorică, politică și ideologică desfășurată de comuniști în rîndurile clasei muncitoare, ale celorlalte mase populare, în vederea mobilizării lor la luptă, a educării și călirii lor revoluționare.

Atenția neslăbită acordată întăririi continue a rîndurilor sale, creșterii influenței politice și ideologice, lupta intransigentă împotriva oricăror concepții străine, pentru apărarea purității marxism-leninismului asigură forța și tăria partidului, capacitatea de a-și îndeplini misiunea sa istorică.

VII. PENTRU SALVGARDAREA UNITĂȚII ȘI COEZIUNII MIȘCĂRII COMUNISTE INTERNAȚIONALE

În ultimul timp, divergențele din mișcarea comunistă și muncitorească internațională s-au adîncit, iar polemica publică a căpătat o ascuțime deosebită. În locul unei dezbateri animate de străduința de a se apropia pozițiile și a se găsi soluții pe baza ideologiei marxist-leniniste — în desfășurarea polemicii publice s-au adoptat forme și metode care înveninează considerabil relațiile între partide, se recurge la aprecieri jignitoare, acuzații și procese de intenții.

O deosebită gravitate are faptul că în polemică sînt atrase aproape toate partidele frățești și că tonul îl dau partidele care, datorită meritelor și experienței lor revoluționare, au mare influență în mișcarea comunistă.

Elaborarea liniei generale comune și a normelor care să asigure unitatea de acțiune a partidelor comuniste și muncitorești nu poate fi decît rodul înțelepciunii lor colective. În marea varietate de condiții în care activează partidele marxist-leniniste, coeziunea mișcării comuniste trebuie concepută în lumina necesităților istorice de a asigura, ținînd seama de această varietate, unitatea în problemele de interes comun, în problemele fundamentale ale dezvoltării sociale. Această unitate nu exclude, firește, păreri diferite într-o problemă sau alta a vieții interne sau internaționale.

Atunci cînd apar păreri deosebite în problemele generale ale mișcării comuniste și muncitorești, este esențial ca ele să nu ducă la încordarea în relațiile între partide, la contradicții ireconciliabile, la acuzații și excomunicări reciproce din familia partidelor marxist-leniniste.

La Consfătuirea din 1960 reprezentanții partidelor frățești din întreaga lume au stabilit de comun acord normele și metodele care trebuie folosite în dezbaterea problemelor mișcării comuniste mondiale, pentru a asigura unitatea ei de acțiune.

Dacă între două sau mai multe partide comuniste apar deosebiri de vederi în probleme de interes comun sau generale, dezbaterea lor trebuie astfel pregătită și organizată încît să ducă la unitatea reală de acțiune a partidelor, să îmbogățească și să dezvolte creator, potrivit condițiilor epocii noastre și ale fiecărei țări, învățătura marxist-leninistă. În cazul cînd în cursul dezbaterilor tovărășești, constructive, nu se poate ajunge la un punct de vedere unitar în unele probleme, putem lăsa ca viața, practica socială să demonstreze justețea uneia sau alteia dintre poziții, iar partidele să acționeze în spiritul înțelegerii și respectului reciproc, pentru realizarea scopurilor comune.

[1] V. I. Lenin. Opere, vol. 23, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 59.

[1] V. I. Lenin. Opere, vol. 31, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 78—79.

Indelungata istorie a mișcării comuniste demonstrează la ce rezultate negative duce nerespectarea normelor juste ale relațiilor dintre partide, bazate pe elaborarea colectivă a hotărîrilor, pe independența și egalitatea în drepturi a fiecărui partid, pe neamestecul în treburile interne ale altor partide.

Încă în ultima perioadă de existență a Cominternului, devenise clar că rezolvarea problemelor mișcării muncitorești, dintr-o țară sau alta, de către un centru internațional nu mai corespundea stadiului de dezvoltare a mișcării comuniste și muncitorești mondiale. Metodele greșite, amestecul în treburile interne ale partidelor comuniste au mers pînă la înlăturarea și schimbarea unor cadre din conducerea de partid și chiar a unor Comitete Centrale în întregul lor, la impunerea din afară a unor conducători, la reprimarea unor cadre valoroase de conducere din diferite partide, la blamarea și chiar dizolvarea unor partide comuniste.

Partidul nostru a trecut și el, în acea perioadă, prin grele încercări. Amestecul în treburile sale interne a adus daune din cele mai serioase liniei partidului, politicii sale de cadre și muncii organizatorice, legăturilor partidului cu masele.

Practicile generate de cultul personalității în cadrul Cominternului s-au făcut simțite și în Biroul Informativ. După formarea sistemului mondial socialist, aceste practici s-au extins și asupra relațiilor dintre state, ceea ce a sporit gravitatea consecințelor lor. În 1948 s-a trecut la condamnarea și excluderea din Biroul Informativ și din comunitatea statelor socialiste a Partidului Comunist din Iugoslavia și a Iugoslaviei, țară care construiește socialismul. În unele țări socialiste au avut loc numeroase excluderi din partid, arestări, procese și reprimarea multor cadre de conducere de partid și de stat. Reabilitarea acestora a fost posibilă numai după ce Congresul al XX-lea al P.C.U.S. a dezvăluit și criticat cultul personalității și practicile pe care acesta le-a generat.

Partidul nostru a considerat justă analiza critică făcută de Congresul al XX-lea al P.C.U.S. cultului personalității, dînd o înaltă apreciere acestei analize, cît și sublinierii de către congres a necesității de a se aplica cu cea mai mare consecvență normele leniniste în viața de partid și în mișcarea comunistă mondială.

Aceste concluzii partidul nostru le consideră de mare actualitate în condițiile divergențelor ascuțite existente astăzi în mișcarea comunistă, cînd ar putea să apară pericolul reeditării metodelor și practicilor generate de cultul personalității.

Întreaga experiență a mișcării comuniste arată ce rol hotărîtor are aplicarea normelor leniniste în activitatea partidelor și în relațiile dintre ele, precum și dintre țările socialiste.

Respectarea strictă a principiului potrivit căruia toate partidele marxist-leniniste sînt egale în drepturi, a neamestecului în treburile interne ale altor partide, a dreptului exclusiv al fiecărui partid de a-și rezolva problemele politice și organizatorice, de a-și desemna conducerea, de a-și orienta membrii asupra problemelor politicii interne și internaționale, reprezintă condiția esențială pentru soluționarea justă a problemelor divergente, ca și a oricăror probleme pe care le ridică lupta lor comună.

Raportul și dispozitivul forțelor de clasă dintr-o țară sau alta, deplasările de forțe și evoluția stării de spirit a maselor, particularitățile condițiilor politice interne și internaționale ale unei țări nu pot fi de nimeni cunoscute mai temeinic și mai profund decît de partidul comunist din țara respectivă. Este dreptul exclusiv al fiecărui partid de a-și elabora, de sine stătător, linia politică, obiectivele concrete, căile și metodele atingerii acestora, aplicînd creator adevărurile generale ale marxism-leninismului și concluziile pe care le desprinde din studierea atentă a experienței celorlalte partide comuniste și muncitorești.

Nu există și nu poate exista un partid „părinte" și un „partid-fiu", partide „superioare" și partide „subordonate", dar există marea familie a partidelor comuniste și muncitorești egale în drepturi; nici un partid nu are și nu poate avea un loc privilegiat, nu poate impune altor partide linia și părerile sale. Fiecare partid își aduce contribuția la dezvoltarea tezaurului comun al învățăturii marxist-leniniste, la îmbogățirea formelor și metodelor practice ale luptei revoluționare pentru cucerirea puterii și construirea societății socialiste.

În dezbaterea și confruntarea punctelor de vedere deosebite privind probleme ale luptei revoluționare sau ale construcției socialiste nici un partid nu trebuie să eticheteze partidul frățesc cu care este în divergență de păreri ca fiind antimarxist, antileninist.

Considerăm nejustă practica de a se folosi, în documente de partid, în materiale de presă și radio, în întîlniri din cadrul organizațiilor internaționale ș.a. aprecieri, acuzații și calificative jignitoare la adresa partidelor frățești și a conducerii lor, de a se prelucra în mod neprietenesc și deformat în rîndurile partidului sau în mase poziția altor partide, de a se condamna la congresele sau în hotărîrile unui partid punctul de vedere și poziția altor partide comuniste.

Nici unui partid nu-i este îngăduit a trece peste capul conducerii de partid dintr-o țară sau alta, și cu atît mai mult nu-i este îngăduit a face apeluri la înlăturarea sau schimbarea conducerii unui partid. Aprecierile și manifestările lipsite de respect față de un partid comunist și de conducerea acestuia pot fi interpretate pe drept cuvînt ca lipsă de respect față de clasa muncitoare, de poporul care acordă încredere partidului și conducerii partidului comunist din țara sa, iar aceasta agravează și mai mult relațiile între partide, între state socialiste, afectează prietenia popoarelor respective.

Din păcate, în focul polemicii, acuzațiile reciproce au ajuns să înlocuiască analiza științifică a deosebirilor de păreri, să întunece fondul problemelor, depășind orice limite.

Este de neconceput ca în relațiile dintre partidele comuniste să se recurgă la acuzații reciproce, profund jignitoare la adresa conducătorilor unui partid frățesc — că ar fi „cei mai mari revizioniști ai timpurilor noastre" care fac „cîrdășie cu imperialismul S.U.A." și „deschid larg porțile pentru reinstaurarea capitalismului" sau că ar fi „troțkiști" care „desfășoară un atac furios împotriva socialismului mondial", „parteneri din flancul drept al «turbaților» americani" ș.a.

Asemenea invective grave nu pot duce decît la încordarea relațiilor între partide, la îngreunarea contactelor între conducerile partidelor respective și împing spre ruptură, spre sciziunea mișcării comuniste.

Într-o perioadă în care partidelor comuniste și muncitorești le revin sarcini hotărîtoare pentru destinele omenirii, cînd unitatea lor este necesară mai mult ca oricînd, polemica publică, formele ei de manifestare au creat confuzii într-un șir de partide comuniste și în rîndul oamenilor muncii dintr-o serie de țări. Cu numeroase prilejuri, lideri ai popoarelor din țările recent eliberate și ai mișcării de eliberare națională și-au manifestat amărăciunea și îngrijorarea în legătură cu disensiunile dintre țările socialiste, exprimîndu-și speranța că se va pune capăt fără întîrziere acestor disensiuni.

Prezintă o deosebită gravitate faptul că într-o astfel de situație, în organele centrale de presă ale unuia dintre cele mai mari partide frățești, P. C. Chinez, se susține că în actualele condiții din mișcarea comunistă sciziunea, atît pe plan internațional cît și în diferite partide, devine necesară și inevitabilă și că dialectica dezvoltării mișcării clasei muncitoare internaționale este „unitatea, lupta și chiar sciziunile, precum și o unitate nouă pe o bază nouă".

După părerea noastră, aceasta înseamnă teoretizarea sciziunii, un apel la sciziune.

Profitînd de actuala stare de lucruri din mișcarea comunistă, tot felul de elemente nemulțumite, antipartinice, dizolvante, dintr-o serie de partide se ridică împotriva conducerii de partid, se constituie în grupuri scizioniste, se autointitulează „adevărate partide marxist-leniniste" și luptă pentru spargerea mișcării muncitorești din țara respectivă.

Este regretabil că aceste grupuri găsesc apreciere favorabilă și sprijin la tovarășii chinezi.

Consfătuirile, sesiunile și congresele din ultimii ani ale diferitelor organizații democratice internaționale, și mai ales cele recente, arată că polemica deschisă duce la măcinarea influenței și prestigiului de care se bucură comuniștii, țările socialiste în aceste organizații, la slăbirea unității și capacității de luptă a organizațiilor internaționale muncitorești și democratice.

Constatăm cu regret că în materialele unor partide comuniste și muncitorești se adresează îndemnuri partidelor frățești la ascuțirea polemicii publice — ceea ce duce la încordarea relațiilor, la agravarea pericolului de sciziune.

Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și Partidului Comunist Chinez, datorită prestigiului de care se bucură, le revin o răspundere și un rol deosebit în restabilirea unității mișcării comuniste. Adresăm un apel către toate partidele frățești și în primul rînd către cele două mari partide, Partidul Comunist al Uniunii Sovietice și Partidul Comunist Chinez: să ne unim cu toții eforturile pentru a bara calea sciziunii, pentru a salvgarda unitatea și coeziunea lagărului țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești mondiale!

Primul și cel mai important pas, în momentul de față, este încetarea imediată și sub toate formele a polemicii publice între partidele comuniste și muncitorești.

Adresăm un călduros apel către toate partidele pentru încetarea imediată a polemicii publice și pregătirea Consfătuirii reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești, pentru apărarea și întărirea unității lagărului țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești mondiale.

Încetarea imediată a polemicii publice ar fi privită de întreaga omenire ca o demonstrație a forței și vitalității marxism-leninismului, a capacității partidelor comuniste de a rezolva divergențele pe cale tovărășească, principială. Aceasta ar întări considerabil prestigiul și influența socialismului, ar da un puternic avînt forțelor mișcării revoluționare antiimperialiste, cu consecințe deosebit de favorabile asupra întregului proces revoluționar mondial.

Dacă nu se va putea realiza încetarea completă a polemicii deschise, atunci deosebirile de păreri să fie dezbătute principial, cu obiectivitate. Invectivele și aprecierile jignitoare, acuzațiile reciproce, procesele de intenții, deformarea și mistificarea pozițiilor altor partide nu pot constitui argumente convingătoare, care să contribuie la soluționarea problemelor.

Partidul Muncitoresc Romîn consideră că este necesar să se înceapă de îndată consultări între Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, Partidul Comunist Chinez și celelalte partide frățești în vederea constituirii unei Comisii formate din reprezentanții unui număr de partide, care să treacă la pregătirea unei Consfătuiri a reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești.

O asemenea Consfătuire trebuie organizată numai pe baza participării tuturor partidelor comuniste și muncitorești și trebuie convocată numai după ce va fi temeinic pregătită.

C.C. al P.M.R. consideră că o Consfătuire la care ar participa numai o parte din partidele comuniste ar fi împotriva cauzei unității, ar duce la agravarea situației, la izolarea unor partide frățești, la consacrarea sciziunii mișcării comuniste și muncitorești mondiale.

Sîntem convinși că unitatea în principalele probleme ale dezvoltării sociale poate și trebuie să fie înfăptuită dacă partidele frățești vor căuta, cu perseverență și răbdare, căile de înțelegere reciprocă și de apropiere a pozițiilor.

C.C. al P.M.R. își reafirmă convingerea că deasupra oricăror divergențe stă ceea ce este comun partidelor comuniste și muncitorești; ceea ce le unește reprezintă esențialul și este infinit mai puternic decît orice deosebiri de vederi. Ne unesc țelurile comune ale cuceririi puterii de către clasa muncitoare, ale victoriei socialismului și comunismului în întreaga lume. Ne unește lupta comună împotriva imperialismului, pentru interesele vitale și drepturile democratice ale maselor populare, împotriva colonialismului sub toate formele sale, pentru eliberarea națională a popoarelor; ne unește țelul comun al statornicirii unei păci trainice în lume, ca sarcină vitală a întregii omeniri. Ne unesc internaționalismul proletar, solidaritatea internaționalistă de clasă, răspunderea istorică față de proletariatul internațional și față de oamenii muncii de pretutindeni, ne unesc ideologia comună, învățătura marxist-leninistă.

Aceste legături unesc partidele comuniste și muncitorești într-o mare familie de partide frățești, formează baza trainică a coeziunii mișcării comuniste și muncitorești mondiale, constituie factorii obiectivi ai soluționării tovărășești a oricăror probleme dintre partidele noastre.

Mai mult decît oricînd sînt de o arzătoare actualitate concluziile Declarației de la Moscova din 1960 că „interesele luptei pentru cauza clasei muncitoare impun unirea tot mai strînsă a rîndurilor fiecărui partid comunist și ale marii armate a comuniștilor din toate țările".

COMITETUL CENTRAL
AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÎN

22 aprilie 1964

GENEVA

Propuneri pe masa Conferinței

Dintre problemele principale care fac obiectul discuțiilor în cele 5 comisii ale Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, reține atenția cele referitoare la „măsuri și acțiuni în vederea diversificării și creșterii exporturilor de articole manufacturate și semimanufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare, în scopul creșterii participării lor la comerțul mondial".

În intervenția sa, delegația Pakistanului sublinia că, pentru a spori veniturile din export ale țărilor în curs de dezvoltare, nu este suficient să crească numai volumul și prețurile la exportul produselor de bază, ci este necesar să crească și exportul de produse manufacturate și semimanufacturate din aceste țări către țările industrializate. Una dintre propunerile în legătură cu aceasta, prezentată de R. P. Română împreună cu Guineea, Indonezia, R.A.U., Tanganika și Zanzibar, are în vedere — ca metodă de dezvoltare a diversificării și producției de bunuri finite și semifinite a țărilor în curs de dezvoltare —, livrările de echipament industrial pe credit, rambursabile prin cote-părți din producția obținută de unitățile construite sau din alte produse convenite. Sub aspect financiar, această propunere va face în curînd obiectul discuțiilor Comisiei a treia.

Referindu-se la aceasta, Swaminathan (India), președintele comisiei, arăta că folosirea acestei metode poate contribui la progresul economic al țărilor în curs de dezvoltare și, ca atare, recomanda ca în cadrul lucrărilor comisiei, să i se acorde importanța cuvenită.

O altă propunere, care vizează crearea de condiții favorabile creșterii producției de articole finite și semifinite în țările în curs de dezvoltare și exportului lor, este cea prezentată de 19 țări din America Latină, semnatare ale Cartei de la Alta Gracia. În acest document, statele membre ale O.N.U. sînt invitate să acorde sprijin financiar sporit programelor industriale ale țărilor în curs de dezvoltare. Totodată, se propune Conferinței să recomande Adunării Generale a O.N.U., ca la sesiunea din toamnă să reia discuțiile în vederea creării unei instituții specializate pentru dezvoltarea industrială. În principal, activitatea acestei instituții ar trebui să urmărească: difuzarea de informații cu caracter tehnic, economic și de planificare, avize pentru punerea în valoare a resurselor naturale, examinarea posibilităților de creștere a accesului produselor finite și semifinite ale țărilor în curs de dezvoltare pe piața mondială și informarea acestor țări despre posibilitățile create. Pe aceeași linie merg și propunerile făcute de delegația Indiei, care propune înființarea unei Agenții internaționale pentru dezvoltarea industrială.

Într-un document depus de delegația Nigerului se dezvoltă propunerea de a se acorda un tratament preferențial la importul produselor finite și semifinite din țările slab dezvoltate în țările avansate.

Referindu-se la propunerile de acest gen, delegatul englez a spus că preferințele care se acordă în cadrul Commonwealthului nu pot fi extinse asupra altor țări în curs de dezvoltare, în cazul în care țările Commonwealthului nu vor putea beneficia de avantaje similare acordate altor țări, iar delegatul Canadei menționa că ar fi greu de realizat practic, pe ansamblu, această cerință a țărilor în curs de dezvoltare și că soluția ar consta în acordarea de preferințe pe cale bilaterală. În același timp, delegațiile unor țări cum sînt S.U.A., Danemarca, Japonia, R.F.G., Anglia, Jamaica etc., propun, într-un alt document, ca organismele existente în cadrul O.N.U., care se preocupă de dezvoltarea industrială, și în primul rînd Comitetul dezvoltării industriale, să aibă rolul de catalizator și animator în realizarea unui program dinamic de activitate. De menționat însă că țările în curs de dezvoltare socotesc insuficientă activitatea depusă de organismele existente în acest domeniu.

În cadrul Comisiei a treia a fost prezentată și propunerea de a se crea un fond de echipament al Națiunilor Unite. Autorii care au făcut această propunere sînt Afganistanul, Birmania, Etiopia, Nigeria, Pakistanul, R.A.U. și Iugoslavia. Ei prevăd ca acest fond să fie folosit în scopul finanțării planurilor naționale și regionale ale țărilor în curs de dezvoltare și în special pentru sprijinirea acelor țări care se găsesc într-un stadiu inițial de dezvoltare. Autorii preconizează ca sursele fondului să fie constituite atît din contribuții anuale benevole proporționale cu venitul național al fiecărei țări, cît și din anumite părți din economiile realizate ca urmare a dezarmării. Reprezentantul R. P. Romîne în Comisia a treia a declarat, în ședința din 23 aprilie, că sprijină în întregime această propunere și a subliniat avantajele politice și economice ale finanțării internaționale pe baza acestui fond. Totodată, el a arătat că este o strînsă legătură între acest document și propunerea R. P. Romîne privind alocarea unui anumit procent din bugetele militare ale statelor ca o sursă de constituire a acestui fond.

Comisia a treia are în vedere, de asemenea, un proiect de recomandare prezentat de R.A.U., care prevede că obiectivul dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare nu trebuie să fie fixat la 5 la sută creștere anuală globală (căreia i-ar corespunde un indice de 2—2,5 la sută anual pe cap de locuitor), ci trebuie să se asigure un indice de creștere a venitului pe cap de locuitor de 5 la sută anual. Delegația R. P. Romîne a sprijinit proiectul R.A.U., arătînd importanța realizării acestui obiectiv pentru lichidarea înapoierii economice a țărilor în curs de dezvoltare.

În ceea ce privește mijloacele care să creeze posibilitatea de realizare a unui asemenea proiect, acestea sînt preconizate într-o altă propunere prezentată de 12 țări în curs de dezvoltare. Ele consideră necesară adoptarea de măsuri care să ducă, pentru început, la creșterea resurselor țărilor în curs de dezvoltare în devize străine, cu minimum 6 la sută pe an. În vederea atingerii acestui scop, autorii propun conferinței să recomande ca veniturile realizate din export să fie completate cu mijloace suplimentare provenind din contribuții ale statelor dezvoltate, în funcție de venitul lor național.

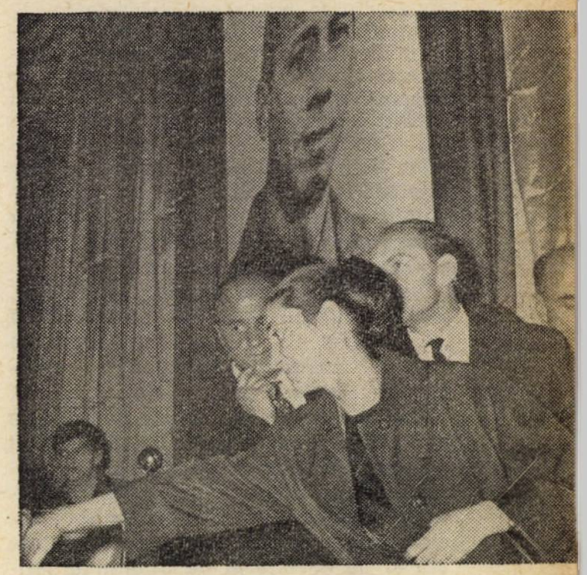

Angela Grimau, văduva lui Julian Grimau, a fost întîmpinată cu multă simpatie în recenta vizită pe care a făcut-o la Roma.

Referindu-se la această propunere, țări cum sînt Olanda, Japonia, Franța, Italia, au declarat că cifrele respective sînt pretențioase și că trebuie studiate în prealabil sub toate aspectele resursele interne ale țărilor în curs de dezvoltare, perspectivele și tendințele dezvoltării lor în funcție de posibilitățile existente. Ele au declarat că nu-și pot lua obligații, nu pot da garanții asupra realizării unor asemenea proiecte.

Un alt document în legătură cu finanțarea statelor în curs de dezvoltare a fost prezentat de unele țări nordice, care preconizează fuzionarea fondurilor existente în cadrul O.N.U., considerîndu-se că prin aceasta se va ajunge la o creștere a volumului de resurse disponibile în vederea dezvoltării și la o mai judicioasă utilizare a acestora. Activitatea de dirijare a acestui fond ar urma să fie efectuată în continuare de către consiliul de administrare al fondului special. În cuvîntul lor, delegații unor țări ca India, Iugoslavia, Brazilia, Mauritania, R.A.U., Etiopia, au arătat că nu sînt de acord cu acest proiect și au cerut autorilor să țină seama de proiectele depuse de țările în curs de dezvoltare, ca și de cerințele acestor țări. Ideea creării fondului de dezvoltare capitală — au spus ei — este legată de necesitatea măririi resurselor financiare destinate dezvoltării țărilor slab dezvoltate, de necesitatea înființării unei asemenea instituții pe bază internațională, menținerea actualelor instituții și transformarea lor nefiind suficientă în acest scop.

Tot în legătură cu găsirea unor forme eficace de finanțare a dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare, în atenția Comisiei a treia se află un punct distinct — înscris la propunerea

delegației române — privind livrările pe credit de bunuri de echipament.

Săptămîna trecută, în cadrul lucrărilor Comisiei a cincea în care se analizează problemele de ansamblu ale expansiunii comerțului mondial, s-a hotărît crearea unui grup de lucru pentru a se elabora — pe baza documentelor deja depuse și a celor care eventual se vor mai depune — principiile care să stea la baza relațiilor comerciale internaționale în scopul favorizării dezvoltării economice.

Referindu-se la această problemă, șeful delegației iugoslave, a arătat că „Actul final al conferinței va trebui să reflecte acordul general asupra principiilor de cooperare economică și măsurile concrete de punere în aplicare a acestora". Iar reprezentantul Ghanei a declarat: „Ghana consideră că principiile care călăuzesc comerțul internațional trebuie să fie fundamental revizuite pentru a ține seama de condițiile noi și de nevoile și de aspirațiile țărilor în curs de dezvoltare".

Importanța pe care majoritatea delegațiilor o acordă elaborării și adoptării unor asemenea principii, este oglindită de faptul că pînă acum au fost depuse șase documente care cuprind propuneri în acest scop și s-au făcut numeroase propuneri verbale. Trebuie menționat că în cadrul O.N.U. există încă din 1957 (sesiunea a XII-a a Adunării Generale) preocuparea de a elabora principii de cooperare economică internațională, activitate inițiată ca urmare a unui proiect de rezoluție depus de R. P. Română.

În săptămînile care urmează, va continua schimbul de păreri pe baza propunerilor deja avansate și a celor care eventual vor mai fi prezentate. Propunerile considerate că răspund actualelor cerințe ale comerțului și dezvoltării se vor concretiza în proiecte de recomandări, rezoluții și alte decizii ce vor fi înaintate de comisii Plenarei Conferinței.

Nicolae DRAGU

Geneva, 28 aprilie

STRASBOURG

Adunarea consultativă a Consiliului Europei

Adunarea consultativă a Consiliului Europei (care reunește 135 de parlamentari din 17 state vest-europene) a discutat la Strasbourg unele aspecte ale colaborării interoccidentale.

Cei 15 ani de existență ai Consiliului Europei — constituit în 1949 la Londra pentru „realizarea unei uniuni cît mai strînse între membrii săi, pe baza promovării idealurilor și principiilor care sînt patrimoniul lor comun și a favorizării progresului lor economic și social" — au înregistrat doar căutări și încercări de armonizare a politicii statelor interesate, la fiecare întrunire producîndu-se ciocniri de interese care au blocat adoptarea unor măsuri legate de politica de „integrare". În acest sens sînt interesante sinuozitățile înregistrate de așa-numitul plan Fouchet, schițat de președintele de Gaulle la 5 septembrie 1960 și dezbătut în septembrie 1961 de un comitet de experți al Pieței comune, prezidat de ministrul de atunci al educației naționale, Christian Fouchet. Potrivit acestui plan, organul suprem al „Micii Europe integrate" urma să fie Consiliul celor șase șefi de state și guverne vest-europene care să se întîlnească de trei ori pe an; s-a propus atunci ca hotărîrile să fie adoptate numai pe bază de unanimitate, fiecare stat membru urmînd deci să aibă drept de veto. Acest plan urmărea constituirea unei confederații a celor șase state vest-europene, sub egida Franței, care să corespundă noțiunii create de generalul de Gaulle, adică să fie o „Europă a patriilor". De atunci însă nu a fost posibilă nici aplicarea planului Fouchet și nici măcar îndeplinirea deziderateului mai modest de a unifica organele executive ale Pieței comune, Euratomului și C.E.C.O. (Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului). În decembrie 1963, cînd Consiliul ministerial al Pieței comune a adoptat „în principiu" — în urma amenințării franceze cu părăsirea Comunității — politica agricolă comună, s-a anunțat ca iminentă reluarea discuției în legătură cu planul Fouchet. La sesiunea din ianuarie a Adunării consultative a Consiliului Europei, un grup de parlamentari francezi aparținînd partidului guvernamental U.N.R. a prezentat un program de dezvoltare vest-europeană comună care, așa cum s-a spus atunci, urma să insufle din nou viață planului Fouchet, stabilindu-se ca discuția să fie concretizată la sesiunea din aprilie a aceluiași organism.

Dar întîlnirea din aprilie de la Strasbourg a adus o redeschidere și reanimare a controversei între participanți, astfel încît planul Fouchet nu a izbutit nici de data aceasta să se impună.

În raportul său, vicepreședintele Adunării de la Strasbourg, Patijn (Olanda) „a constatat cu un aer plictisit — după cum nota ziarul *Le Monde* — că nu s-a înregistrat nimic nou pe frontul european". Trebuie să se recunoască, se spunea în raport, că „urmările politice ale succeselor economice inițiale ale Pieței comune nu s-au concretizat".

Raportorul și-a exprimat nemulțumirea față de poziția adoptată de guvernul francez în relațiile cu S.U.A. „Trebuie să punem capăt actualei guerile care se dezvoltă pe alocuri împotriva S.U.A.", a declarat Patijn.

Replica franceză a venit prompt, înscriindu-se pe linia cunoscută a cererilor formulate de guvernul francez de a se pune mai întîi la punct relațiile între participanții la Piața comună și alte organisme vest-europene, și abia după aceea să se ia în discuție strîngerea relațiilor cu S.U.A. „Este greu să visezi la acoperișul unei case atunci cînd nu s-a consolidat încă fundamentul", a declarat J. Baumel, secretarul general al partidului guvernamental U.N.R.

Controversa asupra atitudinii față de S.U.A. s-a prelungit și la discutarea rezoluției de politică generală. Deputatul francez Radius a prezentat un amendament la rezoluție, cerînd să se stipuleze expres că relațiile dintre S.U.A. și Europa occidentală nu vor dăuna unității acesteia din urmă. Aluzia critică la adresa partenerilor Franței din Piața comună care înclină spre S.U.A. n-a fost acceptată de majoritate, dar pentru a nu risca o ciocnire prelungită, rezoluția a înscris o frază imprecisă care solicită guvernele să se abțină de la vreo atitudine dăunătoare relațiilor dintre statele vest-europene.

În ansamblu, recomandările finale ale sesiunii au fost redactate în termenii cei mai generali cu putință, tocmai pentru a le face acceptabile tuturor parlamentarilor-membri ai Adunării consultative a Consiliului Europei. Rezoluția privitoare la politica generală a fost adoptată cu 91 de voturi pentru și 14 contra.

Z. FLOREA

La Helsinki s-a deschis o expoziție turistică românească, organizată de Oficiul Național de Turism „Carpați".

WASHINGTON

Despre politica externă

În mai puțin de zece zile, președintele Johnson a rostit patru discursuri și a ținut patru conferințe de presă, în care a expus pentru opinia publică americană și străină liniile mari și unele amănunte ale politicii S.U.A. Cei mai apropiați colaboratori ai săi au început să prezinte și să explice și ei opiniile și intențiile administrației față de problemele internaționale la ordinea zilei.

Președintele a declarat, în conferința sa de presă de la 18 aprilie, că înțelege să rămînă cît mai mult timp în afara campaniei electorale. El a precizat că hotărîrea definitivă în ceea ce privește propria sa candidatură va fi luată la momentul potrivit și că, în orice caz, va avea grijă ca ea „să corespundă intereselor întregului popor american, nu numai celor ale propriului său partid".

Ziariștii americani nu cred însă că partidul democrat ar putea lua în considerare altă candidatură decît cea a actualului președinte. Preocupări derivînd din atribuțiile sale prezidențiale îl împiedică pe Johnson să participe direct la întrecerea oratorică preelectorală. Dar aceasta nu înseamnă că alegătorii sînt lipsiți de posibilitatea de a cîntări și programul partidului democrat. Alocuțiunile pe care președintele și colaboratorii săi le rostesc cu diverse prilejuri suplinesc absența discursurilor cu caracter de campanie.

Candidații republicani prezumtivi îmbrățișează și exprimă idei dintre cele mai diverse. Ei au însă cel puțin un argument comun: încearcă să se prezinte în fața alegătorilor ca experți mai de încredere în materie de politică externă decît președintele. Republicanii se străduiesc să acrediteze ideea că Johnson, dacă are, eventual, o anume experiență în domeniul intern, ar fi lipsit de hotărîre pe arena internațională. Despre criticile de acest gen, Walter Lippmann scria mai demult că vin de la oameni care nu se ostenesc să gîndească decît pentru un pas următor. Nefiind investiți cu răspunderea de a-l transforma în realitate, ei îl pot preconiza în indiferent ce sens. Guvernul, însă, înainte de a întreprinde o acțiune, trebuie să aibă în vedere, după părerea lui Lippmann, următorii trei pași posibili. De aici, dezinvoltura cu care oponenții republicani își permit să critice guvernul.

În ultima săptămînă, președintele Johnson a luat o inițiativă susceptibilă să modifice într-o oarecare măsură această situație; el a anunțat că va furniza candidaților republicani unele informații secrete, pentru a-i ține la curent cu evoluția politicii externe americane. Henry Cabot Lodge, care este ambasador la Saigon, a avut și pînă acum acces la aceste date. De aici înainte, ele vor fi puse și la dispoziția lui Nelson Rockefeller, Richard Nixon, Barry Goldwater, Harold Stassen, William Scranton, Margaret Chase Smith și George Wallace. Reacția lui Goldwater a fost caracteristică nu numai pentru felul lui de a se manifesta ci și pentru interpretarea care s-a dat propunerii în unele cercuri republicane: a respins oferta „cu brutalitate" *(Associated Press)*. Motivarea: „Informațiile afectînd securitatea națională pot să-i oblige pe candidați la tăcere, și prin aceasta să înăbușe campania de dezbateri asupra politicii externe naționale". Cu alte cuvinte, senatorul preferă să știe cît mai puțin ca să poată vorbi cît mai mult.

Pornind de la premisa că, în criticile lor, unii candidați republicani denaturează de fapt politica guvernamentală, administrația „a lansat o salvă de discursuri neobișnuit de bine pregătite de politică externă". (Expresia aparține corespondentului agenției *U.P.I.*, Stewart Hensley).

În felul acesta, nu numai aspiranții republicani, ci toți americanii au putut afla amănunte despre atitudinea oficială față de cîteva probleme de mare însemnătate. Președintele Johnson a expus el însuși punctul de vedere al administrației despre pace și război.

„Prezic că pacea nu este numai posibilă, dar se apropie, a declarat președintele la inaugurarea Expoziției internaționale de la New York. Dacă această previziune se va adeveri, va exista o Americă ce și-a rezolvat problemele din ce în ce mai dificile ale orașelor aglomerate, ale învățămîntului inadecvat, ale micșorării resurselor naționale și ale distrugerii frumuseților naționale... Toate aceste visuri, aceste speranțe, aceste așteptări depind de eliberarea lumii de teama de război". A doua zi, la Casa Albă, Johnson le spunea ziariștilor că, în general, este optimist în ceea ce privește relațiile Est-Vest. „Omenirea, adăuga el, trebuie să înțeleagă că ar fi o sinucidere să ne gîndim la alt război".

Și, din nou, la 25 aprilie: „Toți aliații noștri cu care am stat de vorbă englezii, germanii, canadienii și mulți alții s-au arătat preocupați în toate convorbirile noastre în primul rînd de modul de asigurare a păcii în epoca noastră, în lumea aceasta, de ce putem face în această privință. Căutăm căi și mijloace pentru a ajunge la acorduri care să micșoreze încordarea și să promoveze pacea".

De fiecare dată au fost amintite, ca un exemplu bun, măsurile adoptate paralel de S.U.A., U.R.S.S. și Anglia în vederea reducerii producției de materiale fisionabile. De asemenea, președintele a evocat cu satisfacție perspectivele de intensificare a comerțului dintre Statele Unite și țările socialiste. El s-a referit și la alte aspecte concrete ale relațiilor externe, dar a lăsat unor funcționari ai administrației misiunea de a le explica amănunțit.

Problemele europene au constituit obiectul a două precizări: „Statele Unite nu au încheiat nici un acord secret cu Uniunea Sovietică asupra Berlinului sau asupra vreunei alte chestiuni", a declarat purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, Robert McClosky. Și a adăugat: „Statele Unite respectă angajamentul de a se consulta cu aliații lor înainte de a încheia vreun acord care îi afectează pe aceștia din urmă".

Apoi, Gerard Smith, consilier special al secretarului de stat, a pledat într-un discurs rostit la Academia navală din Amapolis în favoarea propunerii americane de creare a unei forțe nucleare multilaterale a N.A.T.O. El a vorbit o zi după ce un comitet politic republican acuzase guvernul că nu reușește să restabilească unitatea Pactului Atlantic pentru că nu oferă membrilor acestei alianțe un rol suficient de mare în strategia nucleară. Smith a prezentat proiectul de înzestrare cu arme nucleare a unei forțe a N.A.T.O. ca fiind „special conceput pentru a evita proliferarea armelor nucleare". După Smith, primejdia nu ar consta în înmulțirea statelor posesoare de arme nucleare, ci în slăbirea forței nucleare a Occidentului.

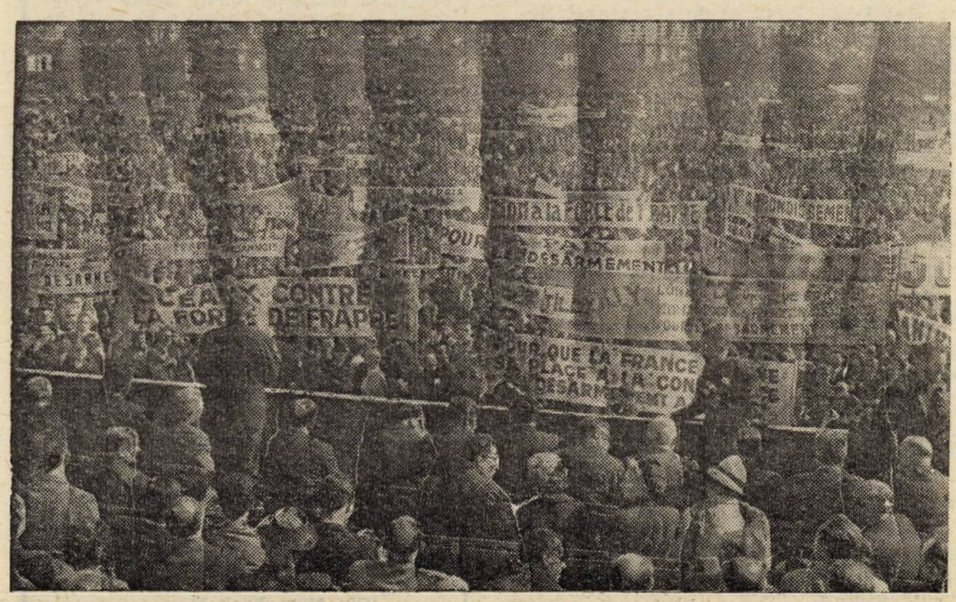

În orașul Sceaux, din Franța, s-a desfășurat o manifestație populară împotriva înarmării atomice.

Consilierul american ajunge la concluzia — ciudată din punctul de vedere al logicii — că răspîndirea armelor nucleare poate fi prevenită răspîndindu-le.

Altă temă abordată în ultimele zile a fost cea a creditelor pentru străinătate. Secretarul de stat adjunct Robert Manning a rostit la Filadelfia o cuvîntare în care a combătut acuzația republicană că aceste credite periclitează balanța de plăți a S.U.A. El a folosit cifre comparative pentru a demonstra că Europa cheltuiește sume mai mari pe cap de locuitor decît Statele Unite în cadrul ajutorului pentru străinătate.

Unul dintre cele mai controversate aspecte ale politicii americane este atitudinea față de Cuba. Subsecretarul de stat George Ball a rezumat-o în următoarele cuvinte: „Poate părea că sînt posibile două soluții: războiul sau tratativele. Statele Unite le resping pe amîndouă". Aproape simultan se producea însă un fapt apreciat de comentatori ca „o inițiativă foarte importantă, fără precedent în istoria diplomatică a conflictului americano-cuban" *(A.F.P.)*. Ministrul afacerilor externe al Cubei, Raul Roa, a adresat secretarului general al O.N.U., U Thant, o scrisoare în care îi cere să facă demersurile necesare în legătură cu repetatele violări ale spațiului aerian cuban de către avioane americane. Recurgînd astfel la bunele oficii ale secretarului general (în loc să se adreseze, așa cum ar fi fost îndreptățit, Consiliului de securitate), guvernul cuban a făcut, se apreciază, un pas care ar putea duce spre îmbunătățirea relațiilor între cele două țări.

Deocamdată însă, George Ball a preconizat continuarea blocadei economice (exprimîndu-și totodată regretul în legătură cu nerespectarea lui de către unii aliați ai S.U.A.). Afirmînd că guvernul intenționează să rămînă la orientarea de pînă acum, subsecretarul de stat a respins implicit și sugestiile acelor critici care, ca Fulbright, preconizează o politică mai realistă, și propunerile republicanilor extremiști care cer o politică mai agresivă.

Problematica Asiei de sud-est a fost abordată de secretarul Departamentului de stat Dean Rusk și de secretarul Departamentului apărării McNamara. Amîndoi au reafirmat intenția Statelor Unite de a contribui la continuarea războiului din Vietnamul de sud și și-au exprimat speranța că unii aliați din S.E.A.T.O. vor sprijini efortul american în această privință. Explicînd poziția americană, Dean Rusk a susținut că răsturnarea guvernului Nguyen Khanh ar provoca „o schimbare importantă în balanța de forțe pe plan mondial", avînd în vedere că „Asia de sud-est este o regiune de mare importanță strategică".

Ofensiva explicațiilor continuă. William Bundy, secretar de stat adjunct pentru Extremul Orient, a definit politica americană față de Japonia. Sînt așteptate și alte asemenea declarații specializate. Problemele politicii externe se află în centrul preocupărilor oficialităților americane într-un mod mai evident decît oricînd.

Felicia ANTIP

Prezideri politice

Se pare că toată lumea se preocupă să știe cine urmează să fie candidatul republican la președinție. Ca deobicei, sîntem primii care ne aventurăm să facem o prezicere. În ciuda apropiatelor alegeri preliminare, a anchetelor în rîndul opiniei publice și a pariurilor, nu ne vom schimba prezicerea. Iată de ce sîntem cunoscuți sub numele de Neînfricatul Decan al Experților.

Iată cum vedem noi lucrurile. Atît Barry Goldwater cît și guvernatorul Rockefeller își vor retrage numele de la Convenția din San Francisco — nu deoarece vreunul din ei nu dorește postul, ci deoarece pînă atunci amîndoi vor rămîne fără bani pentru că au luptat atît de dîrz unul împotriva altuia în alegerile preliminare.

Este o realitate politică că oricine candidează în alegeri preliminare nu-și poate permite să candideze în alegeri. Trebuie să faci ori una ori alta. Nimeni nu poate să achite nota de plată pentru amîndouă.

Goldwater și Rockefeller fiind scoși din cursă, va intra în arenă Richard Nixon. Dar profesioniștii republicani sînt împotriva lui Nixon, și vor refuza înscrierea numelui său pe listele electorale. Adepții republicanilor se tem nu atît că Nixon va pierde — (ei se așteaptă mai mult sau mai puțin la acest lucru din partea lui) — dar că se va înfuria din nou pe presă.

Aceasta va permite adepților lui Henry Cabot Lodge să facă un efort total în favoarea candidatului lor.

Dar ambasadorul Lodge va spune că preferă să rămînă în Vietnamul de sud în timp ce se desfășoară Convenția. Candidînd sub lozinca „Mai bine să pierdem Vietnamul (Vietnamul de sud — n.n.) decît Statele Unite", adepții lui Lodge își vor baza propaganda pe faptul că ambasadorul este singurul candidat pe care alegătorii nu l-au auzit sau văzut și de aceea are cele mai mari șanse să cîștige. Dar delegații republicani îl vor respinge, nu pentru că este lipsit de atracție în rîndul maselor, ci pentru că a acceptat o numire politică din partea unui președinte democrat.

Aceasta va oferi o posibilitate pentru desemnarea guvernatorului Scranton. Din păcate, guvernatorul Scranton a anunțat că nu dorește să candideze. Aceasta îi va înfuria pe Goldwater și Rockefeller, care s-au ruinat încercînd să obțină candidatura, astfel încît ei își vor uni forțele pentru a împiedica desemnarea lui Scranton.

O dată Scranton înfrînt de propria sa strategie, Margaret Chase Smith va încerca să unească Convenția în jurul ei. Aproape că ar putea să reușească dacă unii republicani nu ar avea rezerve în privința alegerii unei femei la Casa Albă. Ceea ce va duce probabil la înfrîngerea ei este propria ei lozincă electorală: „Dacă sînt aleasă, voi numi 50 de bărbați în funcții înalte din guvern".

Mai rămîne un candidat, Harold Stassen. El, Stassen, are șanse serioase. Este obișnuit să piardă, e simpatic, are un zîmbet fermecător, și cu toate că a candidat în repetate rînduri nimeni nu știe cine este. Din păcate, Stassen va fi atît de sigur că nu va fi numit candidat nici de data aceasta încît se va retrage înainte de a fi desemnat.

În cazul acesta cine va fi candidatul republican? Prezicerea noastră, bazată pe anchete personale în rîndul opiniei publice, pe date prelucrate de mașini de calculat electronice, și pe experiență politică, este că în 1964 nu va exista candidat republican. Pînă la data întrunirii Convenției, toți se vor fi eliminat unul pe altul și Convenția își va încheia lucrările fără să fi desemnat pe nimeni. Dacă prezicerea noastră se adeverește, nu vă cerem decît o singură favoare. Aduceți-vă aminte că ați citit-o pentru prima oară la această rubrică.

Art BUCHWALD
(Din New York Herald Tribune)

MOSCOVA

Vizita lui Ben Bella

De aproximativ o săptămînă se află într-o vizită oficială în Uniunea Sovietică Ben Bella, președintele Republicii Algeriene Democratice și Populare, secretarul general al Partidului F.L.N. El este însoțit de ministrul afacerilor externe, Abdel Aziz Bouteflika, Bașir Boumaza, ministrul economiei naționale, Mohamed Seguir Nekkash, ministrul pentru problemele sociale, colonelul Takar Zbiri, șeful Marelui Stat Major al armatei algeriene, și de alte personalități.

Această vizită este apreciată în cele două capitale ca o manifestare a relațiilor de strînsă prietenie și colaborare între popoarele sovietic și algerian. În ultimele luni au fost încheiate între U.R.S.S. și Algeria o serie de acorduri care au adîncit legăturile economice dintre ele. În baza acordului cu privire la colaborarea economică și tehnică din octombrie 1963, Uniunea Sovietică va acorda Algeriei credite în valoare de 90 milioane de ruble. Vizitele făcute în U.R.S.S. în ultimele luni de delegații algeriene printre care delegația de partid și guvernamentală condusă de Hadj Ben Alla, au contribuit de asemenea la întărirea legăturilor prietenești. „Sîntem bucuroși — a declarat, la sosirea înaltului oaspete, N. S. Hrușciov, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. — că între țările noastre s-au statornicit și se dezvoltă în permanență relații prietenești, frățești, bazate pe înaltele principii ale egalității, înțelegerii reciproce, colaborării reciproc avantajoase și neamestecului în afacerile interne. Sîntem ferm convinși că vizita dv. în Uniunea Sovietică va servi cauzei lărgirii continue a colaborării sovieto-algeriene, cauzei consolidării prieteniei între popoarele noastre". „Algeria independentă, credincioasă tradițiilor sale arabe și luptînd pentru transformarea radicală a societății sale, a spus președintele Ben Bella, dorește să mențină relații prietenești economice și culturale cu toate țările care respectă suveranitatea noastră națională".

Luni, la Moscova, au avut loc convorbiri între Ben Bella și N. S. Hrușciov. Agenția TASS anunță că aceste convorbiri, care s-au referit la problemele lărgirii continue a relațiilor sovieto-algeriene și a colaborării între cele două țări, precum și la probleme internaționale prezentînd un interes comun, „au confirmat identitatea totală și unitatea de păreri în problemele examinate".

În aceeași zi, președintele Ben Bella a vizitat Universitatea din Moscova, unde a fost salutat de reprezentanți ai studenților și corpului diplomatic.

În primele sale cuvîntări ținute în Uniunea Sovietică, președintele Ben Bella a expus pe larg poziția Algeriei în numeroase probleme ale politicii internaționale, precum și ale politicii interne. El a arătat că Algeria sprijină măsurile care contribuie la slăbirea încordării

internaționale, la realizarea dezarmării generale și totale, la lichidarea și interzicerea armei atomice. „Orice pas concret în această direcție, oricît ar fi de limitat, este pozitiv și merită sprijin". De asemenea conducătorul algerian s-a referit la solidaritatea pe care o manifestă țara sa față de lupta de eliberare națională a popoarelor aflate încă sub jugul colonial.

Oprindu-se asupra problemelor actuale ale țării sale, Ben Bella a arătat că Algeria a făcut o alegere clară în favoarea economiei naționalizate și planificate condusă pe o bază democratică de colectivele oamenilor muncii din uzine și ferme.

După o vizită de trei zile pe care o va efectua la Taşkent, capitala R.S.S. Uzbece, președintele Algeriei se va reîntoarce la Moscova, unde va asista la sărbătorirea zilei de 1 Mai.

N. PĂTRAȘCU

LONDRA

Întîlnirea Wilson – Defferre

Săptămîna trecută s-au întîlnit la Londra doi oameni care nutresc aspirația de a deveni șefii guvernelor țărilor respective: Gaston Defferre, primarul Marsiliei și adversarul președintelui de Gaulle în viitoarele alegeri prezidențiale, din partea partidului socialist francez, și Harold Wilson, liderul partidului laburist britanic. Întîlnirea se încadrează în suita întrevederilor din ultima vreme între diverși lideri socialiști din Europa occidentală.

În luna februarie, cînd Defferre și-a început campania pentru alegerile prezidențiale, el a anunțat că i-a invitat pe Wilson și pe liderul social-democrat vest-german Willy Brandt la o consfătuire la Paris. Această consfătuire nu a avut loc.

Mai tirziu, partidul socialist francez a sugerat o întîlnire a liderilor principalelor partide socialiste ale Europei occidentale la Marsilia. Această întîlnire a avut loc de fapt la Londra, la începutul lunii aprilie, și ea a fost prezidată de Harold Wilson. Ca loc de întîlnire a fost aleasă Londra, deoarece pe atunci nu se cunoștea nici măcar data aproximativă a alegerilor generale în Anglia iar liderul opoziției, Wilson, considera că nu poate părăsi țara într-un moment cînd era iminentă o declarație în acest sens din partea primului ministru.

Cînd a avut loc această întîlnire a liderilor socialiști, Willy Brandt se afla la Londra, însă nu a participat la ea nici Defferre și nici vreun alt reprezentant al partidului socialist francez.

Întrevederea dintre Defferre și Wilson a fost organizată de Comitetul pentru Europa al partidului laburist. Fruntașul francez, care aspiră la președinția Republicii, a refuzat să dezvăluie cuprinsul convorbirilor. De fapt, el nu a mai fost atît de comunicativ în ce privește convingerile și idealurile sale cum a fost după vizita sa la Washington.

Pe de altă parte, Defferre, care este aproape un „necunoscut" în Anglia, s-a bucurat de surprinzător de puțină publicitate pentru o personalitate care păstrează totuși o șansă cel puțin teoretică de a cîștiga funcția de președinte al Franței.

Defferre a petrecut o oră cu Wilson și ceva mai mult de o jumătate de oră cu primul ministru Douglas-Home. Părerea generală este că, în discuțiile sale cu Wilson, el s-a referit prea puțin la problemele Pieței comune, deși oaspetele francez și-a reafirmat punctul de vedere că Marea Britanie ar trebui să adere la acest organism, precum și convingerea că generalul de Gaulle a acționat „cu brutalitate" excluzînd Anglia din C.E.E.

Defferre a arătat că el consideră aderarea Angliei la Piața comună ca putînd deschide perspectiva încheierii unui plan politic și economic mai echilibrat pentru Europa occidentală, însă nu a arătat cum crede că ar putea ajuta la intrarea Angliei în această organizație economică.

Cu o voită lipsă de precizie, Defferre a adăugat: „Fie că Marea Britanie va fi în Piața comună sau în afara ei, este foarte important ca cele două țări ale noastre să colaboreze activ în problemele economice".

El a refuzat să comenteze condițiile specificate de partidul laburist pentru intrarea în Piața comună, și este interesant de remarcat că a doua zi după ce omul politic francez a părăsit Londra, Wilson a cerut din nou primului ministru să se angajeze în numele partidului conservator „pentru prezent și pentru viitor" că nu va accepta intrarea Angliei în Piața comună în condiții care ar prejudicia pozițiile Angliei în relațiile comerciale cu Commonwealthul.

Luînd cuvîntul în fața Consiliului regional pentru Anglia de sud al partidului laburist, Wilson a declarat că acest angajament este esențial pentru reluarea tratativelor. Poate ca o urmare a convorbirii sale cu Defferre, el și-a reafirmat părerea că nu există motive de neliniște în legătură cu faptul că atît de mulți miniștri de externe au rămas cu impresia că „dacă printr-o greșeală îngrijorătoare conservatorii ar cîștiga alegerile generale, ei s-ar arunca în brațele Europei în termenii pe care dl Heath i-a acceptat cu 15 luni în urmă".

În ce privește problemele militare, Defferre a repetat, mai concentrat decît la Washington, opoziția sa față de forța independentă de șoc a Franței. „Cînd voi fi președinte, primul dosar pe care-l voi cere spre examinare va fi un raport complet asupra forței de șoc naționale — a spus el corespondenților de presă. Trebuie să-i punem capăt. Este prea costisitoare".

El nu a repetat însă declarația făcută în fața presei din Washington cu o lună înainte: și anume că nu este de loc adept al propusei forțe multilaterale nucleare.

De asemenea, el a refuzat să comenteze atitudinea pe care ar adopta-o, în eventualitatea că ar deveni președinte, față de o forță nucleară integrată vest-europeană. De asemenea, de data aceasta nu a mai spus nimic despre opoziția sa față de constituirea în viitorul apropiat a unei comunități atlantice dominate de Statele Unite.

De fapt, se pare că antipatia sa „gaullistă" față de dominația politică și economică americană asupra Franței, sau asupra Europei occidentale în general, nu s-a exprimat la Londra în public așa

REFLECTOR

La 14 mai vor avea loc alegeri parțiale în patru circumscripții electorale din Marea Britanie. Locurile vacante aparținuseră unor deputați conservatori. Conservatorii speră să reediteze victoriile din 1959; oricum, alegerile vor ocaziona o confruntare semnificativă pentru schimbările survenite în orientarea alegătorilor, cu atît mai mult cu cît în două din aceste circumscripții majoritatea de voturi obținută de conservatori era destul de fragilă.

Pe de altă parte, laburiștii sînt incomodați de ținerea alegerilor generale în cursul lunii octombrie: conferința anuală a partidului, care urma să aibă loc între 28 septembrie și 2 octombrie, va trebui să fie programată mai devreme.

■

Apreciind rezultatele alegerilor din Federația Malayeză, ziarul Guardian scrie că situația post-electorală — în care Partidul alianței condus de premierul federației, Abdul Rahman, și-a întărit pozițiile în timp ce Partidul acțiunii populare, condus de primul ministru al Singaporelui, Lee Kuan Yew, a suferit unele pierderi — este de natură să ducă la agravarea neînțelegerilor între aceste două partide.

După terminarea sesiunii C.E.N.T.O., ministrul de externe britanic, Butler, va pleca la Tokio. Ulterior, la 5 mai, el se va deplasa la Manila, pentru a discuta acele probleme ale Asiei de sud-est care interesează atît Filipinele cît și Marea Britanie. După cum se știe, cele două țări au puncte de vedere diferite în problema conflictului între Indonezia și Federația Malayeză; un prim schimb de păreri a avut loc la recenta sesiune a S.E.A.T.O.

■

Ziarele franceze apreciază că, după definirea atribuțiilor președintelui și primului ministru, pe care premierul Pompidou a întreprins-o răspunzînd unor interpelări în parlament, el pare un eventual succesor al șefului statului francez.

■

Ca și guvernul turc, guvernul grec și-a exprimat, prin premierul Papandreu, nemulțumirea pentru lipsa de sprijin din partea N.A.T.O. față de criza cipriotă. Ciprul se înscrie între subiectele convorbirilor pe care le poartă zilele acestea secretarul general al N.A.T.O., Stikker, la Atena și Ankara.

cum a fost exprimată la Washington. După cum se știe, atunci el a provocat confuzia americanilor care nu mai observau mari deosebiri între vederile sale și cele ale actualului președinte al Republicii Franceze.

Aici, la Londra, Defferre este considerat un „outsider", ca să întrebuințăm o expresie folosită curent în sport (și care desemnează un sportiv necotat, fără mari șanse de a cîștiga cursa), deși se subliniază că el beneficiază de pe urma faptului că înainte de 1958 nu a fost niciodată prim ministru.

John GRITTEN

Londra, 27 aprilie

SALISBURY

Impas rhodesian

Dacă guvernul rasist al Rhodesiei de sud nu va renunța la pretențiile de a proclama, în condițiile existente astăzi, independența țării, aceasta nu va putea participa la conferința primilor miniștri ai Commonwealthului care se va ține la Londra între 8 și 15 iulie. Purtătorul de cuvînt al Ministerului Afacerilor Externe britanic a indicat la Whitehall că cererea prin care guvernul sud-rhodesian solicită invitarea la această conferință a fost apreciată de Duncan Sandys (ministrul pentru problemele Commonwealthului) drept inacceptabilă. Se lasă a se înțelege, după cum comentează agenția *France Presse*, că șeful guvernului din Salisbury nu poate primi o invitație redactată în termeni asemănători celor trimise primilor miniștri ai Commonwealthului întrucît, prin aceasta, Anglia ar risca să acorde Rhodesiei de sud o independență „de facto" de natură să rupă legăturile constituționale, și așa fragile, care unesc Salisbury cu Londra. De asemenea, în cadrul Commonwealthului nu ar lipsi reacții violente care ar amenința serios întrunirea din iulie.

Posibilitatea izbucnirii unei crize constituționale în Rhodesia de sud, înaintea conferinței primilor miniștri ai Commonwealthului și, mai ales, în preajma alegerilor din toamnă, provoacă neliniște în cercurile partidului conservator. Această neliniște este alimentată de elementele de criză care se acumulează pe teritoriul sud-rhodesian, datorită accentuării presiunilor elementelor de extremă dreaptă precum și insistenței cu care statele africane cer asigurarea drepturilor legitime ale populației de culoare din această țară. În momentul de față, reglementarea politică între Londra și Salisbury pare a fi intrat într-un unghi mort, deși guvernul britanic, încercînd să evite o criză de guvern care ar putea exacerba pretențiile „durilor" din dreapta sud-rhodesiană, ar fi făcut, potrivit săptămînalului *Observer*, cîteva propuneri de compromis.

În esență, guvernul britanic condiționa acordarea independenței de o reformă electorală implicînd accesul la putere pentru o majoritate africană. Potrivit săptămînalului englez, Londra ar fi pregătit în acest sens două formule: una care prevede dreptul populației africane de a alege o treime din parlament urmînd să aibă drept de veto în anumite probleme; cealaltă preconizînd ca, pentru început, africanii să ocupe în parlament un număr de locuri egal cu cel al albilor, în ambele cazuri africanii putînd obține majoritatea numai după cinci ani. Refuzul prudent al Angliei de a acorda Rhodesiei de sud independența, dacă aceasta nu va satisface recomandările electorale prezentate de guvernul britanic, a declanșat reacția vehementă a extremei drepte de la Salisbury. Imediat ce Anglia și-a definit poziția, guvernul Rhodesiei de sud a declarat că nu va mai ține seama de directivele Londrei. În „partidul cow-boyilor" („denumire dată de presa occidentală *Frontului rhodesian*), au avut loc puternice dispute, al căror rezultat a fost înlocuirea lui Winston Field, considerat prea „moderat", cu Ian Smith, omul în care elementele de dreapta vedeau conducătorul capabil să poată risca, în momentele grele, totul pe o singură carte. Se profilează posibilitatea ca noul guvern, în care posturile importante au fost ocupate de elementele cele mai reacționare ale partidului de guvernămînt (Ian Smith, prim ministru și titular al Ministerului de Externe și al Apărării, William Harper, șeful extremei drepte, ministru de interne) — să proclame unilateral independența țării.

Într-o asemenea conjunctură, proclamarea independenței Rhodesiei de sud ar însemna oficializarea dominației cercurilor rasiste reprezentînd 224 000 de europeni, asupra celor peste 3 milioane de africani. Aparentul paradox pe care îl prezintă situația actuală din Rhodesia de sud este un rezultat al condițiilor existente în această țară. Evident, nu independența pentru dobîndirea căreia au luptat forțele patriotice din Rhodesia de sud trebuie amînată, ci alienarea ei de către o minoritate care practică o politică discriminatorie, de tip colonialist, față de marea majoritate a populației respective. Noul prim-ministru a și arătat, de altfel, în mod limpede, că actualul statut al africanilor cu numai 14 locuri în parlament din 65 este maximum la ce se poate aștepta populația de culoare. Simultan cu această declarație, s-a dezlănțuit o nouă campanie de represiuni împotriva forțelor patriotice din țară. O avalanșă de legi rasiste promulgate în serie consfințesc „menținerea legalității și ordinii" oficializînd arestările în masă. Reprimarea îmbracă adesea forme violente. De asemenea, liderul mișcării de eliberare a populației africane din Rhodesia de sud, Joshua Nkomo, precum și alți militanți ai partidului Uniunea națională africană Zimbabwe, au fost arestați.

În același timp — după cum se arată într-o declarație dată publicității de partidul Uniunea națională africană Zimbabwe — guvernanții rasiști, împreună cu cei din Republica Sud-Africană și autoritățile colonialiste portugheze din Mozambic, au încheiat o alianță militară îndreptată împotriva mișcărilor de eliberare a popoarelor din aceste trei teritorii, precum și a statelor independente din Africa.

Atitudinea populației autohtone din Rhodesia de sud față de noile evenimente a fost clar exprimată într-o declarație făcută la Dar Es Salaam de unul din liderii partidului Zimbabwe, J. D. Chikerema, care a subliniat că „în cazul în care noul prim-ministru va proclama, așa cum a promis, în mod unilateral, independența Rhodesiei de sud, noi (africanii) vom proclama, de asemenea, independența și vom alcătui un guvern african al Rhodesiei de sud care va cere celorlalte state africane să-l recunoască și să-l sprijine".

La O.N.U., zilele trecute, un grup format din 12 țări afro-asiatice și Iugoslavia a prezentat Comitetului pentru examinarea problemei aplicării Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale textul unei rezoluții în care se cere guvernului Marii Britanii să convoace imediat o conferință constituțională pentru Rhodesia de sud.

În contextul apropiatelor evenimente din vecinătatea Rhodesiei de sud (la 6 iulie, Nyassalandul își dobîndește independența sub administrația africană

Patrule ale poliției, pe străzile orașului Salisbury

a lui Hastings Banda, iar în octombrie Rhodesia de nord, sub conducerea lui Kenneth Kaunda, își va dobîndi de asemenea independența), viitoarele acțiuni ale guvernului de la Salisbury capătă o importanță sporită. „Situația din Rhodesia de sud, constată săptămînalul englez *Tribune*, a atins un grad care necesită luarea de măsuri urgente".

Încercînd un pronostic, *Le Monde* schițează punctele de reper pentru viitorul actualului guvern sud-rhodesian. La Londra se crede că Smith, care nu dispune decît de o majoritate de 5 voturi în parlamentul sud-rhodesian, va fi obligat să cedeze locul.

Se va putea oare menține guvernul sud-rhodesian printr-o strînsă alianță cu Republica Sud-Africană? Deși la Pretoria se aprobă politica rasistă a lui Smith, este îndoielnic că Verwoerd ar vrea să-și complice propria situație acceptînd să ia asupra sa și problemele dificile ale Rhodesiei de sud.

Ceea ce se speră la Londra este formarea unei coaliții de centru, care s-ar putea sprijini pe elementele moderate din partidul lui Edgard Whitehead, actualmente în opoziție, ca și pe prietenii lui Field din Frontul rhodesian.

Ileana NICOLAESCU

O fotografie trucată și o tentativă de sinucidere

Șirul faptelor senzaționale în legătură cu asasinarea președintelui Kennedy e departe de a fi epuizat. Recent, presa occidentală se ocupă de o fotografie celebră : ea îl înfățișează pe Oswald ținînd într-o mînă o armă (cu care, după afirmația lui Jesse Curry, șeful poliției texane, l-ar fi ucis pe Kennedy), în cealaltă mînă un jurnal „de stînga", și avînd la șold un revolver (cu care, după același Curry, l-ar fi omorît pe Tippit). Chiar a doua zi după asasinat, Curry a atras atenția că poliția posedă această fotografie, dar a refuzat s-o pună la dispoziția presei. Ea a fost reprodusă în revista Life Magazine abia la 21 februarie 1964. În același timp, fotografia a apărut și în Detroit Free Press, iar peste cîteva zile în Newsweek. Îndată ce a luat cunoștință de existența ei, mama lui Oswald a declarat că fotografia e trucată. Newsweek a calificat această afirmație a d-nei Oswald ca fiind „stupefiantă".

Or, la un examen atent, se descoperă că cele două copii ale unui singur clișeu prezintă într-adevăr o mică deosebire : în cea reprodusă de Life, pușca e prevăzută cu lunetă ; în fotografia din Detroit Free Press, pușca nu are lunetă. Se mai observă de asemenea că titlul ziarului pe care Oswald îl ține în mînă a fost „albit", așa încît să nu se poată distinge despre ce ziar e vorba.

Concluzia care se impune e următoarea : cineva a avut tot interesul ca Oswald să fie înfățișat cu „arma crimei" în mînă, pentru a nu mai exista nici o îndoială asupra vinovăției lui. Cine ? În același timp, cineva a avut tot interesul ca titlul ziarului să nu se poată citi, pentru ca, în felul acesta, să se susțină, fără nici o dovadă, că ar fi un „ziar de stînga". Fotografia demonstrează, în același timp, că declarația lui Curry în legătură cu revolverul purtat de Oswald este la fel de incontrolabilă : nu se poate vedea decît patul acestui revolver.

În altă ordine de idei, impresionează tentativa de sinucidere a lui Ruby, săvîrșită în noaptea de 25 spre 26 aprilie. Ea confirmă, deși nu pe deplin, previziunile publicistului american Thomas Buchanan, despre care am mai scris. E drept, că acesta „profețise" că tentativa va izbuti. Iată însă că ea n-a reușit. În clipa cînd paznicul voia să iasă din celulă pentru a-i aduce un pahar cu apă, Ruby s-a izbit cu capul de perete și a căzut jos, fără a leșina. Examenul radiografic a arătat că lovitura nu a cauzat nici o leziune internă. A doua zi, el a fost examinat de asemenea de psihiatrul Louis J. West, angajat de avocații săi. În raportul acestuia se spune că Ruby suferă de un „deranjament mintal" : i se pare că din cauza lui se desfășoară în America un uriaș pogrom, și are „halucinații îngrozitoare".

Agenția France Presse notează o elocventă coincidență : exact în momentul cînd avocații lui Ruby au cerut judecătorului Brown să aprobe ca clientul lor să fie internat, deținutul a început să se comporte într-un mod cu totul alarmant. În orice caz, judecătorul Brown a acceptat, luni, ca Ruby să apară din nou în fața unui juriu pentru a se hotărî dacă trebuie internat într-un ospiciu sau nu.

Ștefan POPA

VIENTIANE

Evoluția situației

Putem oare aprecia că situația din Laos a reintrat în normal? În mod oficial, Suvanna Fumma continuă să fie considerat șef al guvernului ; un permanent du-te-vino între capitala administrativă, Vientiane, și capitala regală, Luang Prabang, sugerează căutarea unor soluții de compromis ; numeroase comunicate anunță tratative ale ambasadorilor (Statelor Unite, Angliei, Uniunii Sovietice, Franței, Indiei — state semnatare ale acordului de la Geneva) cu regele, cu Suvanna Fumma, cu Fumi Nosavan sau cu generalii rebeli Kouprasith Abhay și Siho Saphonthokoui. Dincolo de toate aceste consultări, situația din Laos continuă să fie, la aproximativ 10 zile de la lovitura de stat, incertă, cu momente în care evoluția evenimentelor pare chiar destul de serioasă. Cu două zile în urmă s-au înregistrat în Valea Ulcioarelor unele ciocniri armate — fapt care nu poate fi subapreciat. Grupul generalilor rebeli, exponenți ai extremei drepte laoțiene, își consolidează pozițiile și — în afara unor declarații de complezență — nemanifestînd de loc intenția de a abandona puterea. Agenția *France Presse* delimitează în felul următor actualele forțe din Laos „care se înfruntă" : 1) guvernul de coaliție, forță simbolică morală bucurîndu-se de sprijinul internațional și de cel regal dar privat de orice sprijin material, armata fiindu-i ostilă (respectiv forțele armate pe care contează generalii rebeli) ; 2) „comitetul revoluționar", forța reală, care a reușit în cursul săptămînii care a trecut să regrupeze în jurul lui marea majoritate a generalilor de dreapta și-a înăsprit atitudinea cu toată condamnarea regală și internațională ; 3) opoziția intransigentă formată pe de o parte din Neo Lao Haksat, pe de altă parte din doi miniștri neutraliști — Pheng Phonsavan, ministru de interne, și Khamsiuk Keola, ministrul sănătății și în sfîrșit din numeroși ofițeri și soldați neutraliști.

Particularitățile loviturii de stat și ale evoluției politice din Laos îngăduie în momentul de față să se definească cu mai multă claritate sensul evenimentelor de la 21 aprilie. Inițial, unii comentatori susțineau că se urmărește înlăturarea lui Suvanna Fumma. Era vorba însă de altceva. Forțele de dreapta din Laos doresc nu schimbări nominale și mai ales nu înlăturarea fațadei neutraliste a unui eventual nou guvern, ci modificarea raportului de forțe din țară prin izolarea reprezentanților forțelor de stînga Patet Lao și excluderea lor din guvernul de uniune națională. La aceasta se poate adăuga că popularitatea pe plan intern și prestigiul internațional al lui Suvanna Fumma, cunoscut pentru consecvența poziției sale neutraliste, fac aproape imposibilă formarea unui guvern fără el, care să se bucure de autoritate și să aibă un caracter reprezentativ. S-ar putea spune chiar că generalii rebeli ar fi interesați ca Su-

vanna Fumma să conducă guvernul pe care ei ar dori să-l formeze „cu unele condiții" și anume „prin eliminarea din administrație" a grupării Patet Lao (declarația lui Siho Saphonthokoui reprodusă de *U.P.I.*

Pe de altă parte începe să se contureze mai bine grupul autorilor loviturii de stat. La început Fumi Nosavan, lider recunoscut al grupării de dreapta, a căutat oarecum să se disocieze de lovitura de stat pentru a nu-și compromite posibilitatea participării la un viitor guvern condus tot de Suvanna Fumma. Mai mult decît atît el a pozat chiar în mediator între oamenii politici neutraliști grupați în jurul lui Suvanna Fumma și generalii rebeli. Dar toate acestea numai pentru scurt timp. Într-o ultimă declarație Fumi Nosavan prin condițiile puse, condiții „de ultimă șansă" după cum le-a definit chiar el, și-a manifestat fără echivoc atitudinea. El a cerut depline puteri pentru ministrul apărării și dizolvarea grupurilor militare speciale existente, avîndu-se în vedere grupul condus de generalul Kong Le care este credincios primului ministru Suvanna Fumma. Se poate presupune că Fumi Nosavan reintră, ca figură centrală, în evenimentele care tulbură în prezent stabilitatea Laosului.

Regăsim în actualele evenimente o repetare a altor momente din istoria postbelică a Laosului. De cel puțin patru ori în decursul ultimilor zece ani, lovituri de stat organizate de forțele de dreapta urmăreau ca — păstrînd aparența legalității și a respectării acordurilor internaționale — să înlocuiască coaliția tuturor forțelor politice printr-o combinație de centru-dreapta, excluzînd forțele Patet Lao. Așa s-au petrecut lucrurile cu prilejul loviturii de stat din februarie 1955, cînd a fost adus la putere Katai Sasonith. În 1957, la scurt timp după formarea unui guvern de uniune națională cu participarea unor reprezentanți ai tuturor celor trei forțe din Laos, guvernul Suvanna Fumma a fost din nou răsturnat ; a urmat o coaliție cu predominanța forțelor de dreapta. În august 1958, după o scurtă perioadă de existență a unei autorități guvernamentale reprezentative, apare în viața politică laoțiană Sananikone, care formează un guvern din nou fără reprezentanții Patet Lao. Politica promovată de Sananikone avea să aibă repercusiuni nefaste asupra Laosului. Exponent al cercurilor de dreapta și al vîrfurilor feudale, el a căutat să împiedice aplicarea acordurilor de la Geneva și a provocat izbucnirea războiului civil în țară. Un amănunt semnificativ : agenția *France Presse* îl prezintă în felul următor pe conducătorul juntei rebele, Kouprasith Abhay : „Fiul adoptiv al unei familii laoțiene de extremă dreaptă prin tradiție — familia Sananikone, una din cele mai puternice din regatul celor un milion de elefanți".

O întrebare revine destul de des în presă : cine se află în spatele loviturii de stat ? Judecînd prin prisma reacțiilor oficiale ale principalelor puteri occidentale, comentatorii exclud în general un amestec direct al acestora în Laos.

Este contestată însă posibilitatea unei „lovituri pur interne". Ideea unui amestec al cercurilor politice tailandeze (țară membră în S.E.A.T.O.) și sud-vietnameze în treburile interne ale Laosului este sugerată de faptul că înaintea loviturii de stat au avut loc contacte secrete cu dictatorul sud-vietnamez Khan la Dalat și cu oficialități tailandeze. Ziarul francez *Le Monde*, referindu-se la „specialiști în problemele laoțiene", scrie : „Au avut loc contacte cu Saigonul și Bangkokul înaintea loviturii de stat. Pe de altă parte, numeroși ofițeri tailandezi lucrează în Laos în așa-zisele «coordonări» (servicii speciale). În sfîrșit, în noaptea de luni spre marți două jeep-uri transportînd «albi» au intrat la postul de comandament al generalului Siho și au rămas acolo cîteva ore".

Observatorii sînt aproape unanimi în părerea că soluționarea actualei crize laoțiene, survenită într-un moment complex al situației din sud-estul asiatic, este posibilă numai prin restabilirea guvernului de uniune națională. Această părere este împărtășită și de prințul Suvanna Fumma. La rîndul său, partidul Neo Lao Haksat, într-o declarație privitoare la evenimentele din Laos, a arătat că recunoaște numai un singur guvern, guvernul de coaliție națională creat de către cele trei grupări politice în conformitate cu acordurile de la Zürich și Valea Ulcioarelor, condus de prințul Suvanna Fumma și alcătuit din reprezentanții celor trei părți.

Dar asta presupune în același timp să nu se facă nici o concesie forțelor de dreapta. Or, guvernul condus de Suvanna Fumma se află la Vientiane și într-un fel sau altul acționează sub imperiul presiunii generalilor rebeli. Asta explică

Lacerda face revelații senzaționale

Schimbările recente din Brazilia nu i-au adus guvernatorului statului Guanabara, Carlos Lacerda, un post nou, pe măsura contribuției sale la pregătirea loviturii de stat. În fața propriei sale conștiințe, guvernatorul a devenit însă un om politic de mult mai mare suprafață și, ca atare, a început să călătorească peste hotare pentru a-și afirma opiniile pe scară internațională. Prima etapă a voiajului de două luni, în timpul căruia va permite să fie cunoscut personal de oficialități din Europa occidentală, R.A.U. și Statele Unite, a fost Franța. În clipa cînd a descins pe teritoriul acestei țări, chiar pe aeroportul Orly, Carlos Lacerda a binevoit să facă reprezentanților presei cîteva declarații. În primul rînd, ca un omagiu adus șefului statului pe care îl vizita, oaspetele brazilian a ținut să sublinieze că nu sînt de așteptat alte rezultate ale viitoarei călătorii a președintelui de Gaulle în Brazilia, decît „banchete și discursuri". Aceasta nu înseamnă că el, Lacerda, ar fi împotriva strîngerii relațiilor dintre țara sa și Franța. Referindu-se la răspunsul dat de guvernul francez guvernului Braziliei pe vremea conflictului în problema pescuitului, Lacerda a spus : „Pe cîte știu eu, Franța nu este încă o monarhie pentru a răspunde «Iau act» la mesajul unui șef de stat". **Totuși, după părerea lui, relațiile dintre cele două țări** „vor fi mai bune decît în trecut. Nu vom mai avea un ridicol război al langustelor".

După ce a apreciat că „se poate vorbi de o criză politică mai curînd în Franța decît în Brazilia", **guvernatorul a început să explice cu răbdare ce trebuie îndreptat în presa franceză, întrucît** „Franța a fost foarte prost informată" **(despre evenimentele din Brazilia — n.n.). Agenția United Press International a reținut textual continuarea declarației lui Lacerda :** „Văd că ziariștii francezi au falsificat total problemele. Cred că în presa franceză nu s-a învățat nimic de la criza din 1939, cînd o parte a presei a vîndut Franța naziștilor. Acum sînteți pe cale de a vinde Franța comuniștilor, trimițînd în țara mea corespondenți comuniști sau procomuniști. Pe unul dintre ei îl cunosc : e corespondentul ziarului **Le Monde**, un militant comunist, care trimite știri false". **(Maladia care predispune la a vedea** „comuniști" **pretutindeni nu este specific braziliană. Ea l-a ucis pe fostul secretar de stat al S.U.A., Forestall, s-a manifestat foarte virulent la răposatul McCarthy, dintre victimele ei actuale menționăm pe Barry Goldwater).**

Cu deosebită forță de convingere l-a pus la punct Lacerda pe ziaristul care, la conferința de presă, a insinuat că în Brazilia ar avea loc „o vînătoare de vrăjitoare" **:** „Nu există nici un fel de vînătoare de vrăjitoare. Singurul vrăjitor este dl Beuve-Méry, directorul lui **Le Monde**. Și este un vrăjitor rău. A mințit publicul francez, este o insultă adusă inteligenței franceze". **(Lacerda se referea la articolul „Ordinea împotriva progresului", scris de dl Beuve-Méry, sub pseudonimul Sirius. Articolul a fost reprodus la rubrica „Puncte de vedere" în revista** Lumea **nr. 15). Acum,** „inteligența franceză" **a primit satisfacție în termenii intervenției hotărîte a lui Lacerda.**

Care sînt proiectele de viitor ale acestui mare om ? El le-a dezvăluit cu generozitatea și sinceritatea care îi sînt caracteristice : „Mă voi prezenta anul viitor la alegerile pentru președinția republicii, sub eticheta unui democrat care vrea să realizeze reforme democratice ca acelea pe care le-am înfăptuit în statul meu". **Din păcate nu dispunem de date complete cu privire la măsurile luate de Lacerda pentru democratizarea instituțiilor în statul Guanabara. De aceea, în afară de episodul asasinării cerșetorilor de către poliția locală, menționat la Poșta redacției din nr. 17 al revistei** Lumea, **vom adăuga unul singur : confiscarea în februarie 1964 a abecedarului destinat campaniei de alfabetizare, editat de către episcopatul catolic. Acțiunea era, de altfel, cît se poate de îndreptățită. Cum ar fi putut Lacerda să tolereze o broșură care, după ce că se intitula subversiv** „A trăi înseamnă a lupta", **conținea și fraze incendiare, ca de pildă :** „Poporul brazilian este un popor exploatat" **sau** „Familia lui Pedro suferă de foame. Poporul muncește și suferă de foame. Este oare drept ca familia lui Pedro să sufere de foame ? Este oare drept ca poporul să sufere de foame ?" **Oricum, episcopii catolici brazilieni sînt desigur și ei comuniști. Lacerda îi suspectează încă din iunie 1962, cînd a apărut sub semnătura episcopilor de Natal, Caicao și Mossoro o circulară în care era denunțată corupția electorală. Întrucît trecuseră numai doi ani de cînd Lacerda reușise să ajungă guvernator prin cumpărarea cu ridicata a voturilor și a candidatului opoziției, circulara putea fi interpretată, pe bună dreptate, ca o aluzie indecent de nerespectuoasă.**

Întorcîndu-ne la senzaționalele dezvăluiri făcute de Lacerda la conferința sa de presă, să reținem că „în Brazilia nu există luptă de clasă" **și că** „în prezent nu se face nici o epurare ci au loc doar numai unele arestări și îndepărtarea cîtorva deputați, care au trădat".

Reproducînd declarațiile lui Lacerda, Le Monde le însoțește de următorul scurt comentariu : „Aceste afirmații ilustrează perfect metodele d-lui Carlos Lacerda și confirmă ceea ce se știa despre amploarea vînătoarei de vrăjitoare declanșată în Brazilia".

Ce revoltătoare lipsă de considerație !

F. A.

unele hotărîri adoptate în ultima şedinţă a guvernului (din 27 aprilie) care contravin liniei sale neutraliste.

În esenţă, marile puteri participante la conferinţele de la Geneva din 1954 şi 1962 au ajuns la o concluzie asemănătoare. A fost dat publicităţii proiectul sovietic al mesajului copreşedinţilor conferinţei de la Geneva către conducătorii celor trei forţe politice din Laos şi guvernele statelor participante la conferinţa de la Geneva din 1961—1962. În acest proiect se exprimă speranţa că vor fi îndepărtate toate obstacolele existente în calea îndeplinirii în condiţii normale a funcţiilor guvernului de coaliţie şi că persoanele care au acţionat împotriva acordurilor de la Geneva şi a guvernului de coaliţie vor pune capăt imediat acţiunilor lor ilegale. În cercurile britanice competente se exprimă părerea că este necesară restabilirea de îndată a autorităţii guvernului de coaliţie. Într-o declaraţie recentă, poziţia guvernului francez a fost exprimată în felul următor : „Guvernul francez consideră necesară restabilirea autorităţii guvernului regal de uniune naţională în interesul poporului laoţian şi al sprijinirii păcii în această regiune". Poziţia americană faţă de actualele evenimente din Laos a fost reafirmată în declaraţiile făcute la sfîrşitul săptămînii trecute de preşedintele Johnson şi de secretarul de stat Rusk. Preşedintele arăta că guvernul american crede că „evenimentele din Laos se îndreaptă în direcţia dorită, cea a restabilirii depline a autorităţii guvernului de uniune naţională a prinţului Suvanna Fumma". Iar secretarul de stat a afirmat sprijinul Statelor Unite faţă de guvernul de uniune naţională. Se remarcă însă unele nuanţe în evoluţia poziţiei americane în sensul unui oarecare acord tacit pentru o izolare a forţelor de stînga, asupra cărora oficialităţile americane sînt înclinate să arunce răspunderea actualei crize politice.

Unii lideri politici din Asia preconizează măsuri urgente pentru restabilirea statu-quo-ului în Laos. Premierul indian a adresat un mesaj prinţului Suvanna Fumma în care-l asigură de sprijinul total al Indiei în eforturile sale în vederea „realizării obiectivelor stabilite de declaraţia de la Geneva". „Guvernul indian — declară Nehru — este convins că declaraţia de neutralitate a Laosului, rod al conferinţei de la Geneva şi al acordurilor realizate în acea perioadă, oferă cea mai bună garanţie de pace şi menţinere a independenţei şi integrităţii teritoriale a Laosului". Şeful statului cambodgian, prinţul Norodom Sianuk, preconizează convocarea rapidă a unei conferinţe în componenţa celei din 1962, pentru „a reda Laosului stabilitatea sa indispensabilă şi, dacă va fi posibil, unitatea sa politică şi geografică".

Incertitudinea care planează în legătură cu evoluţia evenimentelor din Laos nu poate în nici un caz duce la concluzia că pentru această ţară există altă cale decît restabilirea statutului legal al guvernului de coaliţie. „Nu există nici o alternativă la neutralism pentru Laos şi nici o alternativă la Suvanna Fumma pentru funcţia de premier — scrie ziarul englez *Tribune*. Aceasta este lecţia pe care omenirea a învăţat-o încă în 1962".

Sergiu VERONA

FESTIVITAŢILE SHAKESPEARE

Sărbătorirea celei de-a 400 aniversări de la naşterea lui William Shakespeare a avut loc joi 23 aprilie la Stratford upon Avon. De fapt, teatrele engleze, ca de altfel majoritatea scenelor lumii, au închinat acestui eveniment întregul an 1964. Desigur, omagiul nu vrea să însemne că repertoriul teatrelor ar cuprinde numai piesele lui Shakespeare, ci doar că ansambluri de seamă, cum sînt cel condus de Lawrence Olivier la Teatrul Naţional sau baletul operei Covent-Garden, ca să nu mai vorbim de Shakespeare Royal Theatre, precum şi multe teatre din Londra şi din provincie, au întîmpinat aniversarea cu noi montări ale operelor sale dramatice.

Primul contact al delegaţiei romîne cu un spectacol Shakespeare pe teritoriul Marii Britanii, îndată după sosire în patria genialului Will, a avut loc la Coventry, unde Teatrul municipal al oraşului prezintă „Hamlet". Faptul că o trupă tînără şi fără o experienţă deosebită abordează un asemenea text demonstrează nu o încredere în sine nemăsurată, ci dorinţa ansamblului de a fi prezent cu unul din textele shakespeariene majore în faţa publicului său, cu ocazia cuadricentenarului.

A doua zi, delegaţia (alcătuită din Dumitru Popescu, vicepreşedinte al Comitetului de stat pentru cultură şi artă, artistul poporului Radu Beligan, preşedintele Consiliului teatrelor, artista emerită Marcela Rusu, regizorul Călin Florian, directorul Teatrului Naţional din Craiova, şi semnatarul acestei relatări) a sosit la Stratford. Spaţiul nu ne permite o descriere amănunţită a atmosferei ce domnea aici, unde un număr de turişti aproape egal cu cel al populaţiei oraşului umplea străzile în aşteptarea cortegiului compus din reprezentanţii diplomatici a peste 100 de ţări şi din personalităţi de seamă din lumea artistică şi politică a Angliei. Se înţelege că locuitorii Stratfordului nu lipseau de la sărbătorire, iar oraşul se pregătise din timp pentru a întîmpina vizitatorii. De-a lungul drumului care ducea spre casa memorială Shakespeare şi apoi spre biserica unde se află mormîntul dramaturgului, se înşirau steagurile ţărilor participante (115) între care şi drapelul de stat al Republicii Populare Romîne.

Festivităţile au continuat cu deschiderea expoziţiei Shakespeare, un banchet oferit în onoarea reprezentanţilor ţărilor participante, prezidat de prinţul de Edinburg, şi un spectacol de gală prezentat de „Shakespeare Royal Theatre".

Expoziţia poate surprinde pe neavizaţi în privinţa intenţiilor organizatorilor, atît prin tematica aleasă, cît şi prin aspectul eclectic pe care îl dau, prin comparaţie, diferitele săli. Nu e vorba de o ilustrare a operelor dramaturgului, ci de dorinţa de a introduce publicul de astăzi în atmosfera epocii lui Shakespeare, făcîndu-l să treacă, împreună cu autorul sonetelor, prin etape parcurse succesiv de la Stratford la Londra şi înapoi în oraşelul natal. Creatorii expoziţiei — şi aici trebuie subliniată participarea unui număr foarte mare de artişti plastici — intenţionează să recreeze, prin prisma unei viziuni contemporane, impresiile pe care mediul înconjurător le-a avut asupra lui Shakespeare, căutînd să ilustreze maturizarea observaţiei autorului. În unele săli, abandonînd punctul de vedere al lui Shakespeare (discutabil, de altfel, aşa cum ajunge la noi prin intermediul plasticienilor englezi) sîntem puşi în faţa alternativei : „ce s-ar fi întîmplat dacă prima piesă a poetului de la Stratford s-ar fi reprezentat în condiţiile de reclamă de astăzi" — fiind introduşi de fapt în climatul teatrului comercial. Umorul este aici la preţ, dar oarecum gratuit şi nu am impresia că el contribuie la înţelegerea contemporaneităţii operei shakespeariene, ci poate mai degrabă, pentru cei veniţi din alte ţări, la cunoaşterea mentalităţii unor comercianţi de teatru, pe care, de altfel, autorii expoziţiei îi ironizează cu multă fineţe. În general, însă, expoziţia (indiferent de opiniile pro sau contra) dovedeşte că Shakespeare rămîne o sursă de inspiraţie inepuizabilă pentru toate celelalte arte şi putem afirma că efortul artiştilor britanici de a-l fi prezentat şi prin mijlocirea plasticii este demn de reţinut.

Spectacolul „Henric al IV-lea", partea întîi, ne-a provocat un mare regret : acela de a nu putea viziona, ca la un cinematograf, încă o dată sau de două ori în aceeaşi zi, producţia artiştilor englezi, într-atît de excepţională era interpretarea dată de membrii trupei „Shakespeare Royal Theatre" condusă cu o mînă sigură şi cu un deosebit simţ al contemporaneităţii (de data aceasta în adevăratul sens al cuvîntului) de cei trei regizori care au montat piesa : Peter Hall, John Barton şi Clifford Williams.

În zilele următoare, delegaţia a asistat la spectacolele „Richard al II-lea" la Stratford şi „Othello" pe scena Naţionalului din Londra, unde rolul principal este deţinut de Lawrence Olivier, care a avut marea amabilitate de a ne prezenta teatrul în care-şi desfăşoară activitatea.

Pentru zilele cît mai rămînem printre conaţionalii lui Shakespeare, delegaţia romînă şi-a fixat drept scop cunoaşterea îndeaproape a vieţii teatrale londoneze şi stabilirea de contacte directe cu oamenii de teatru englezi şi cu British Council.

Lucian GIURCHESCU

primul 1 MAI pe glob

Anul acesta, 1 Mai va fi sărbătorit pentru a 75-a oară în lume. Zi de luptă și de solidaritate internațională a proletariatului, această sărbătoare dă prilej oamenilor muncii de pe glob să-și exprime în fiecare an voința lor de a-și făuri o viață mai bună, de a-și trece în revistă succesele obținute, de a-și reafirma neîncetat țelurile. Istoricul ei a jalonat, an de an, drumul mereu mai luminos al clasei muncitoare.

■

La 1 Mai 1886, 40 000 de muncitori din Chicago au declarat grevă, cerînd să li se acorde ziua de muncă de opt ore. Și pe atunci, orașul de pe malul lacului Michigan prezenta imaginea plină de contradicții a unei metropole capitaliste. „Tăietor de porci și măcelar al lumii / care făurești mașini și-ngrămădești grîne, / care împletești linii ferate și stăpînești toate răscrucile lor... / Mi se spune că ești necinstit și eu răspund: da, am văzut / Cum banditul ucide și pleacă nestingherit să ucidă din nou. / Mi se spune că ești nemilos și răspunsul meu iată-l: pe chipul / copiilor tăi și femeilor tale văzut-am rușinoasele spectre ale foamei". Așa-l va cînta, mai tîrziu, poetul american Carl Sandburg. Dintr-o „Istorie a mișcării muncitorești americane" desprindem următoarea imagine a inegalităților sociale din Chicago: „Baronii cărnii de vită și de porc, ai comerțului și mașinilor agricole — ca Armour, Swift, Medill, Field și McCormack — treceau pe străzile orașului arborînd o morgă de regi. Poliția se ploconea în fața lor. Fiecare participant la demonstrația de 1 Mai, fiecare luptător pentru egalitatea în drepturi era considerat de ei un agent străin".

Peste două zile, în fața uzinelor McCormack, alți 10 000 de greviști au fost atacați de polițiști înarmați; trei salve, trase fără nici o somație, au pus capăt luptei. La 4 mai 1886, în *Gazeta Muncitorilor*, a apărut un articol care cerea poporului să se ridice la luptă: „Războiul dintre clase a început... Dacă nu aveți inimi de sclavi, revoltați-vă!". În aceeași zi, în Hay Market (Piața Fînului) s-au adunat 15 000 de muncitori. Mitingul s-a prelungit pînă seara, cînd greviștii au fost atacați de 250 de polițiști înarmați cu puști. O bombă, aruncată de un agent al patronilor, a doborît 40 de polițiști. Dar în ajutorul acestora a sosit un nou detașament. Pînă la urmă, secerați de focul puștilor cu repetiție, muncitorii s-au retras, lăsînd aproape 200 de victime.

Vestea acestor evenimente a străbătut fulgerător America și Europa. La 3 iunie Engels scria: „Felul în care și-au făcut apariția pe scenă muncitorii americani este cu totul neobișnuit. Cu șase luni în urmă nimeni nu bănuia nimic, iar acum ei au pornit dintr-o dată la luptă, ca o masă atît de organizată încît au îngrozit întreaga clasă a capitaliștilor".

■

Principalii conducători ai greviștilor au fost arestați. Un monstruos proces a început la 21 iunie 1886, durînd 40 de zile. După cum era de așteptat, sentința a fost necruțătoare: Albert Parsons, August Spies, Samuel Fielden, Eugene Schwab, Adolph Fischer, George Engel și Louis Lingg au fost condamnați la moarte prin ștreang; Oscar Neebe — la 15 ani de temniță. Protestele unor personalități de vază, ca William Morris și G. B. Shaw în Anglia, sau ale altor intelectuali din Franța, Olanda, Rusia, Italia și Spania au rămas fără rezultat. La 11 noiembrie 1887 sentința a fost executată. Ultimele cuvinte ale lui Spies au fost: „Va veni vremea cînd tăcerea noastră va fi mai elocventă decît vorbele noastre". Iar Parsons a declarat: „Socialismul nu atentează la viața unor persoane, ci la sistemul în virtutea căruia există săraci și milionari".

Peste 6 ani, Altgeld, guvernatorul statului Illinois, avea să proclame în mod public că procesul a fost înscenat. Ancheta care a urmat a demonstrat — o dată cu infamia judecătorilor și a juraților care s-au lăsat influențați de mărturii false și corupți cu bani, pronunțînd un verdict dinainte aranjat — nevinovăția celor condamnați.

■

La 20 iulie 1889, în sala Pétrelle din Paris, Congresul de constituire al Internaționalei a II-a a dat zilei de 1 Mai semnificația ei deplină: Lavigne, delegatul Federației naționale a sindicatelor franceze, a propus organizarea în această zi a unor manifestații internaționale simultane, pentru obținerea zilei de muncă de opt ore. 391 de delegați din 20 de țări au aprobat propunerea. Astfel, 1 Mai a devenit zi de luptă și sărbătoare internațională a celor ce muncesc.

Într-o nouă prefață a Manifestului Comunist, datată 1 Mai 1890, Engels nota: „Astăzi, cînd scriu aceste rînduri, proletariatul din Europa și America își trece în revistă forțele... sub un *singur* steag... De-ar fi Marx lîngă mine, să vadă toate acestea cu ochii lui!".

Oricît de neașteptate, evenimentele din 1886 de la Chicago nu au fost un accident al istoriei; din contră, ele constituiau expresia concretă a conflictului dintre muncă și capital. De aceea, ecoul lor a fost imediat și puternic.

Conținutul de clasă, tot mai adîncit, al demonstrațiilor de 1 Mai i-a împins pe capitaliști să caute a da diverse orientări sărbătoririi acestei zile. Încercările de a face ca „Ziua muncii" să fie sărbătorită în septembrie, iar 1 Mai să devină o „zi a lealității", o „sărbătoare onorabilă" din punctul de vedere al burgheziei, s-au dovedit a fi doar niște diversiuni sortite eșecului: Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc nu și-a pierdut niciodată conținutul de clasă.

Ștefan CORNU

Moment al grevei din Franța, de la 18 martie : muncitorii manifestează împotriva „înghețării" salariilor

UNITATE ȘI SOLIDARITATE

Una din trăsăturile importante ale luptelor sociale din țările capitaliste este dezvoltarea unității de acțiune a maselor, în frunte cu clasa muncitoare. În făurirea acțiunilor comune de luptă se afirmă cu putere capacitatea de luptă a proletariatului, clasa cea mai înaintată a societății, forța principală a luptei pentru progres social. În ultimii douăzeci de ani, numărul oamenilor muncii salariați din țările capitaliste dezvoltate a sporit de aproximativ două ori. Cresc rîndurile proletariatului din țările în curs de dezvoltare. Numărul muncitorilor din țările Americii Latine este de peste două ori mai mare decît în 1938. În Argentina, Brazilia și Mexic efectivul clasei muncitoare s-a triplat.

Alături de clasa muncitoare, în frunte cu comuniștii, mase largi ale țărănimii, noi pături și categorii ale populației iau parte la lupta pentru apărarea drepturilor economice și libertăților democratice, a independenței și suveranității naționale. În această luptă participă comuniști și socialiști, organizații sindicale de diferite orientări, organizații de tineret, de femei, numeroase organizații obștești și mișcări democratice. Este manifestarea tendinței de închegare a unui front larg împotriva dominației monopolurilor, pentru interesele vitale ale maselor populare. Partidele comuniste și muncitorești consideră unitatea de acțiune a clasei muncitoare, a partidelor comuniste și socialiste de o însemnătate hotărîtoare și militează pentru înfăptuirea ei.

O expresie vie a luptelor unitare sînt amploarea și combativitatea demonstrațiilor și grevelor muncitorești din țările capitaliste. Baza socială a luptelor greviste este într-o continuă lărgire. La ele participă, alături de muncitorii din industrie, și alte categorii ale oamenilor

Demonstrație muncitorească la Reggia Emilia (Italia) în sprijinul luptei pentru reforma agrară

muncii — lucrători din agricultură, funcționari, cadre didactice, tehnicieni. Numai în anul 1963 au participat la greve aproximativ 57 milioane de oameni ai muncii. În aceste acțiuni se împletesc tot mai frecvent revendicările economice cu cele politice.

Intensitatea luptelor greviste arată că procesul de concentrare a capitalurilor pe scară națională și internațională, crearea de mari uniuni monopoliste și dominația lor în viața de stat determină ascuțirea antagonismelor de clasă și a contradicției dintre interesele monopolurilor și cele ale maselor largi populare. Programele economice ale monopolurilor, și cele politice inspirate din ele, tind să le asigure menținerea unor profituri înalte și o capacitate de concurență cît mai solidă. Foarfeca prețuri-salarii a politicii antiinflaționiste — la ordinea zilei în unele țări ale Europei occidentale — lovește în interesele maselor muncitoare, contribuie la instabilitatea veniturilor acestora. Este motivul pentru care planurile de „înghețare" a salariilor se lovesc de împotrivirea muncitorilor dintr-un mare număr de sectoare economice.

Modernizarea și automatizarea producției ridică numeroase probleme sociale, dintre care cea mai gravă este situația lucrătorilor cărora li se suprimă posturile. În S.U.A., scria *Times*, „automatizarea nu reușește să creeze slujbe suplimentare pentru cei scoși din funcții". Recent, un grup de oameni de știință americani au studiat îndeaproape unele aspecte ale acestei probleme. Profesorul Charles Killingsworth a arătat că se resimte necesitatea unui program care să includă vaste investiții suplimentare pentru învățămînt, pentru reinstruirea și recalificarea lucrătorilor din ramurile unde s-a redus numărul brațelor de muncă. Insuficiența unor asemenea măsuri a fost aspru criticată la Congresul Sindicatului electricienilor din S.U.A. „Rezultatele cercetărilor științifice, ale automatizării și progresului tehnic trebuie să aparțină, pe bună dreptate, întregului popor — se spune în raportul prezentat la congres. Dar corporațiile gigantice își însușesc patentele și cunoștințele care sînt rezultatul acestor cercetări, folosindu-le pentru mărirea profiturilor, pentru creșterea bogăției lor pe seama gradului de utilizare a brațelor de muncă".

Această situație explică faptul că, în ultimii ani, obiectivul principal al grevelor din S.U.A. este lupta împotriva concedierilor. Conflictul social din sectorul căilor ferate nord-americane a scos în evidență, din nou, acuitatea acestei revendicări.

În numeroase țări ale Americii Latine, luptele greviste se îmbină cu mișcări populare pentru schimbări economice și sociale, fiind îndreptate împotriva pozițiilor monopolurilor străine și ale forțelor reacționare interne coalizate cu ele. Anul trecut, în Argentina a avut loc o grevă generală la care au participat 5 milioane de oameni ai muncii. Anularea contractelor cu societățile petroliere străine, în Argentina, și naționalizarea proprietăților companiei nord-americane „International Petroleum Company", în Peru, au fost măsuri efectuate în climatul unor mari acțiuni de masă. În Columbia, numărul participanților la grevele din 1963 a fost dublu față de cel din anul anterior. Au declarat greve feroviarii, petroliștii și minerii. În luptele de stradă cu poliția, 14 muncitori și-au pierdut viața. Anul acesta, cu prilejul unei greve au fost arestați 1 000 de oameni, dar protestul amplu organizat de sindicate a obligat autoritățile să-i elibereze.

Cînd sindicatele din Franța au lansat chemările pentru greva de la 18 martie, ziarul *Combat* remarca „termenii aproape identici" în care au fost redactate apelurile. Remarca are semnificația ei. Cele trei mari centrale sindicale din Franța (Confederația Generală a Muncii, Force Ouvrière și Confederația Franceză a Muncitorilor Creștini) au orientări generale și programe deosebite, membrii organizațiilor afiliate la ele nutresc concepții politice diferite, dar, în repetate rînduri, forțele lor s-au unit pentru apărarea unor interese *comune*. În prezent, unitatea de acțiune se înfăptuiește deseori pe scară națională, prin acorduri intervenite între conducerile celor trei centrale sindicale. Înregistrînd amploarea pe care a conferit-o grevei de la 18 martie unitatea muncitorilor, ziarul *Les Echos* scria că ea „reprezintă, fără îndoială, un succes evident al organizațiilor sindicale".

Și în Italia, conducerile celor trei centrale sindicale naționale au colaborat deseori la organizarea unor greve generale ale muncitorilor din industrie și agricultură. În primele două luni ale acestui an, grevele din industria textilă au însumat peste 20 de milioane de ore muncă neefectuate. În ultimul timp a luat extindere tactica organizării grevelor generale concomitent în mai multe ramuri. La 5 februarie au oprit lucrul oamenii muncii de la căile ferate și din administrațiile publice, precum și cadrele didactice din învățămîntul mediu și primar. Unind într-o acțiune ofensivă, unitară, mai multe detașamente ale oamenilor muncii, grevele astfel organizate sporesc eficacitatea luptei fiecăruia din aceste detașamente.

Varietatea formelor în care se întruchipează unitatea de acțiune și folosirea lor adecvată situației concrete arată capacitatea proletariatului de a se orienta spre găsirea celor mai eficiente mijloace care să înmănuncheze forțele de luptă ale oamenilor muncii. În Japonia, clasa muncitoare organizează așa-numitele „Zile ale acțiunilor unite". Sînt zile cînd, pe baza unor hotărîri comune ale sindicatelor, izbucnesc greve în diferite sectoare ale economiei, au loc manifestații, demonstrații de stradă, mitinguri, adunări muncitorești. „Zilele acțiunilor unite" fac parte din programul „Ofensivelor muncitorești" care au loc toamna și, mai cu seamă, primăvara, în preajma reînnoirii contractelor colective, cînd clasa muncitoare din întreaga țară își concentrează forțele pentru a impune acceptarea revendicărilor sale. Ofensiva muncitorească din primăvara anului 1964 s-a desfășurat cu lozinci complexe: mărirea salariilor și stabilirea unui minim garantat, lupta împotriva concedierilor și reducerea zilei de lucru. La acțiunile unite din 27 martie au luat parte 4,7 milioane de oameni ai muncii.

Progresele realizate în dezvoltarea unității de acțiune a oamenilor muncii din țările capitaliste reflectă ridicarea conștiinței lor politice, influența crescîndă pe care o are asupra lor ideologia marxist-leninistă. Munca politică și ideologică a partidelor comuniste dezvăluie caracterul reacționar al teoriilor „păcii între clase", apropie masele de înțelegerea necesității unirii forțelor în acțiuni comune, pentru pace și progres social.

Recent, la o uzină a companiei „Raily Industries Limited" din orașul englez Nottingham s-au efectuat concedieri, împotriva cărora muncitorii au protestat prin declararea unei greve. Pentru a veni în sprijinul greviștilor, Comitetul executiv al Federației muncitorilor din industria navală și constructoare de mașini din Anglia a cerut celor 1 milion de membri ai săi să refuze executarea oricărei comenzi de piese pentru uzina din Nottingham.

Acțiunea federației, care a schimbat raportul de forțe dintre greviști și patronii uzinei, scoate în evidență unul din cele mai puternice mijloace de luptă ale muncitorilor — solidaritatea lor de clasă.

Solidaritatea muncitorească se manifestă în forme tot mai cuprinzătoare. Se evidențiază, în mod deosebit, caracterul *activ* al acțiunilor de solidaritate, aportul lor la dezvoltarea unității de luptă. În ultimul timp sînt frecvente grevele de solidaritate, mitingurile și demonstrațiile organizate în sprijinul sindicatelor aflate în conflict deschis cu patronatul. La 2 aprilie, 200 000 de muncitori și funcționari din Chile au întrerupt lucrul, revendicînd mărirea salariilor. În urma acțiunilor de solidaritate, numărul total al greviștilor s-a ridicat la 350 000. Ei au fost sprijiniți și de studenții din patru centre universitare ale țării. Solidaritatea morală și materială este o condiție hotărîtoare în cazul grevelor care necesită o rezistență de durată din partea muncitorilor.

Se dezvoltă solidaritatea muncitorilor de la orașe cu lucrătorii de la sate, acțiunile comune ale proletariatului industrial și agricol. În septembrie 1963, 2 milioane de muncitori din Peru au organizat o grevă politică în sprijinul luptei pentru reforma agrară, revendicare vitală a țăranilor și lucrătorilor de la sate. Acțiunile pe care le-au întreprins, în primăvara anului 1964, țăranii din nordul Uruguayului — revendicînd confiscarea unor pămînturi moșierești necultivate — s-au bucurat de sprijinul proletariatului industrial.

Mase tot mai largi din țările capitaliste participă la acțiuni comune împotriva atotputerniciei monopolurilor, unindu-și forțele, sub conducerea clasei muncitoare, în lupta pentru interesele lor majore, pentru progres social și pace.

Eugen POP

Federaţia mondială a oraşelor înfrăţite

La 26 aprilie s-a sărbătorit „A doua zi mondială a oraşelor înfrăţite".

Geneza acestei originale forme de colaborare internaţională, pe care o reprezintă relaţiile dintre oraşele înfrăţite, evidenţiază cît de vaste sînt posibilităţile ce stau la îndemîna opiniei publice mondiale, în realizarea idealurilor păcii, înţelegerii şi apropierii între popoare.

Un grup de foşti luptători francezi din Rezistenţă au întemeiat la 27 august 1951 o asociaţie denumită „Lumea bilingvă", condusă de Jean-Marie Bressand, actualul secretar general al Federaţiei Mondiale a Oraşelor Înfrăţite. Obiectivul iniţial era „înfrăţirea oraşelor" pe baza simplei înţelegeri a cuvîntului prin însuşirea, în afara limbii materne, a unei limbi de circulaţie internaţională.

Dincolo de diversităţile create de evoluţia lor economică şi culturală, sau de caracterul tradiţional al unor vechi legături intercomunale, nimic nu putea oferi o bază mai trainică stabilirii unor noi relaţii decît situaţia tragică identică de după război a atîtor oraşe distruse, „înfrăţite", însă de la bun început, într-un grandios efort uman de reconstruire. În 1957, între 26—28 aprilie a avut loc în Franţa, la Aix-les-Bains, Congresul de constituire a Federaţiei Mondiale a Oraşelor Înfrăţite (F.M.O.I.); cu acest prilej s-au enunţat principiile doctrinale şi juridice ale Federaţiei, s-a redactat şi aprobat Carta Oraşelor Înfrăţite. Tipul de înfrăţire pe care-l promovează F.M.O.I., variabil în aplicarea sa practică, rămîne identic în principiul său călăuzitor: „înfrăţirea culturală într-un spirit de egalitate şi reciprocitate a populaţiei a două sau mai multe oraşe, din ţări diferite, în scopul de a favoriza apropierea persoanelor, schimbul de idei, experienţă tehnică şi produse".

Sistemul de organizare a Federaţiei Mondiale a Oraşelor Înfrăţite corespunde caracterului său neguvernamental; rolul de coordonare a organizaţiei se realizează prin intermediul unei adunări generale, care are loc, conform statutului, la un interval de doi ani, în restul timpului funcţionînd Consiliul executiv, organism ales de Adunarea Generală şi avînd posibilitatea unor întruniri mai frecvente, în medie de două ori pe an. Preşedinte al Consiliului executiv este Doudou Thiam, ministrul de externe al Republicii Senegal, iar preşedinte de onoare canonicul Félix Kir, primar al oraşului Dijon, decanul Adunării Naţionale Franceze. Activitatea Federaţiei Mondiale a Oraşelor Înfrăţite, receptivă la toate iniţiativele menite să ducă la întărirea încrederii între state, oferă totodată un nou teren de manifestare a dialogului Est-Vest, în vederea creării unor premise concrete, favorabile destinderii internaţionale.

Succesul noii modalităţi de colaborare apare evident; de la 50 de oraşe din 3 ţări, în 1957, astăzi sînt membre ale Federaţiei Mondiale 700 de oraşe din 45 de ţări, printre care şi cîteva oraşe româneşti.

În ţara noastră, oraşul Cluj duce tratative de înfrăţire cu Dijon (Franţa) şi Bologna (Italia), Craiova este înfrăţit cu Nanterre (Franţa), Sinaia cu Aosta (Italia), Constanţa cu Türkü (Finlanda), în acelaşi timp fiind în curs de înfrăţire cu Boulogne-sur-Mer (Franţa).

Această „alianţă" a oraşelor lumii poate aduce o contribuţie pozitivă în diferite domenii ale activităţii sociale şi mai ales poate promova cu succes ideea coexistenţei paşnice între state aparţinînd unor sisteme social-economice diferite.

În cadrul celui de-al IV-lea Congres al Federaţiei Mondiale a Oraşelor Înfrăţite, din 1962, desfăşurat la Coventry, pe tema „De la devastare la refacere", ca şi în sesiunile Consiliului executiv al Federaţiei (ultima încheiată la Lubliana) delegaţii ţării noastre au reluat propunerile făcute la O.N.U. cu privire la transformarea regiunii Balcanilor într-o zonă a păcii şi a bunei vecinătăţi, precum şi acelea privind măsurile pentru promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor păcii, respectului reciproc şi înţelegerii între popoare. În această direcţie, în luna iulie 1964 se va organiza la Alger a doua adunare mondială a tinerilor din oraşele înfrăţite.

Recent, la Dakar (Senegal) s-au desfăşurat lucrările primei Conferinţe Interafricane de Cooperare Intercomunală, sub auspiciile F.M.O.I. şi U.N.E.S.C.O. Conferinţa a întrunit delegaţii din 46 de state, printre care şi R. P. Română, reprezentînd pe primarii oraşelor înfrăţite şi pe miniştrii de externe. Doudou Thiam a prezentat raportul de activitate.

Dezbaterile s-au axat în jurul a două probleme principale care preocupă în mod deosebit ţările africane:

a) problema formării cadrelor tehnice cu pregătire medie necesare economiei ţărilor în curs de dezvoltare, şi b) probleme financiare.

Părerea dominantă în ce priveşte formarea cadrelor de tehnicieni, oglindită de altfel şi în rezoluţia adoptată la sfîrşitul conferinţei, a fost că problema poate fi rezolvată cu ajutorul oraşelor europene care au posibilitatea pregătirii, într-un termen relativ scurt, a stagiarilor sosiţi din ţările africane. În acest scop, delegaţii la conferinţă, şi în special cei africani, au insistat asupra intensificării procesului de înfrăţire a oraşelor africane care au aderat la F.M.O.I. cu oraşele europene (Republica Senegal, gazda conferinţei, a afiliat toate oraşele la F.M.O.I.).

Majoritatea delegaţilor au exprimat opinia ca prin alocări din bugetele oraşelor respective să se creeze un fond internaţional de colaborare intercomunală.

Importanţa conferinţei, care constituie de altfel prima manifestare de acest fel pe continentul african, constă în aceea că, reunind laolaltă edili din aproape 50 de ţări aparţinînd unor sisteme social-economice diferite, a prilejuit un schimb util de informaţii şi păreri în probleme ale administraţiei comunale şi a găsit un limbaj de colaborare.

În prezent, în toate oraşele înfrăţite se desfăşoară o largă activitate de pregătire a celui de-al V-lea Congres al Federaţiei Mondiale a Oraşelor Înfrăţite, care va avea loc la Varşovia în septembrie 1964 sub lozinca (semnificativă pentru definirea întregii mişcări) „Prin pace şi înfrăţire la dezvoltarea oraşelor".

Radu PASCAL

INTERVIU CU

industriașul englez

WILFRED BROWN

DESPRE COOPERAREA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

Wilfred Brown este președintele și directorul firmei „The Glacier Metal Co. Ltd." (care produce rulmenți și uzine pentru fabricarea rulmenților) și totodată conducătorul unui mare colegiu tehnic din Londra. În cadrul preocupărilor sale intră și problemele radiodifuziunii și televiziunii din Marea Britanie.

W. Brown este specializat în problemele organizării industriale, iar firma pe care o conduce a efectuat în ultimii 16 ani numeroase cercetări în acest domeniu, cunoscute în Occident sub denumirea de „Proiectul Glacier".

Autor a două cărți : Exploration in Management („Explorare în domeniul conducerii") și Piecework Abandoned („Renunțarea la lucrul cu bucata"), Wilfred Brown intenționează să publice anul acesta o nouă carte dedicată problemelor economiei și organizării întreprinderilor industriale.

Revista **Lumea** a adresat d-lui Wilfred Brown o serie de întrebări legate de problemele cooperării economice internaționale.

Care este opinia dv. despre rolul schimburilor comerciale dintre Est și Vest în condițiile actuale ?

După părerea mea, înțelegerea politică între diferite comunități trebuie să fie precedată de contacte normale între popoarele acestor comunități. În mod firesc, contactele sînt de natură culturală, economică și științifică. Pînă acum s-a produs o oarecare dezvoltare a legăturilor culturale, există legături științifice tot mai intense, dar legăturile economice, comerciale trebuie să fie stimulate. Dacă acest gen de legături se dezvoltă, ele oferă mari speranțe. Inevitabil, aceasta este baza pe care se poate construi înțelegerea între guverne, înțelegerea politică și pacea. Cînd, datorită acestor legături, populații întregi din țări diferite încep să nutrească respect una pentru cealaltă, guvernele pot fi prietene și pacea este asigurată. Trebuie să existe, deci, contacte.

În ceea ce mă privește, sînt profund interesat și sprijin cu entuziasm o extindere rapidă a comerțului dintre Europa răsăriteană și Europa apuseană. În calitate de cetățean britanic, sînt deosebit de interesat în dezvoltarea comerțului dintre Marea Britanie și țările socialiste. Timp de ani de zile posibilitatea dezvoltării unui asemenea comerț nu era luată în considerare cu suficientă seriozitate în țara mea, dar, treptat, opinia publică, și în primul rînd oamenii de afaceri britanici, au început să-și schimbe punctul de vedere.

Anul trecut a fost elaborat un document intitulat „Comerțul Est-Vest", la întocmirea căruia și-au adus contribuția un mare număr de industriași britanici de seamă. Inițial credeam că această acțiune va fi criticată de numeroși oameni de afaceri britanici, dar am constatat aprobarea aproape unanimă cu care a fost salutată inițiativa. Publicarea documentului a dezvăluit guvernului nostru că există un sprijin mult mai puternic și substanțial pentru creșterea rapidă a comerțului cu Europa răsăriteană decît se credea.

Ce influență considerați că au grupările regionale închise asupra comerțului internațional ?

Timp de doi ani, Marea Britanie a fost implicată în discuții foarte serioase cu Piața comună în ceea ce privește posibilitatea de a deveni membră a acestei grupări regionale. Personal, m-am opus intrării noastre. Aceasta era și părerea generală a partidului laburist britanic. Sînt de părere însă că la ora aceea o parte însemnată a oamenilor de afaceri britanici erau în favoarea intrării în Piața comună, deoarece considerau că dacă Marea Britanie ar deveni o parte a unei unități economice mai largi, aceasta i-ar oferi mari posibilități. Totuși, sînt de părere că acest punct de vedere era greșit și se poate spune că sînt fericit că a fost împiedicată intrarea noastră în C.E.E.

Economia Marii Britanii are o structură similară cu cea a Pieței comune și ne-am fi alăturat unor țări care sînt în mare măsură concurentele noastre, în loc să ne alăturăm unor țări cu o economie care să se completeze cu a noastră. Pe lîngă aceasta, la fel ca un mare număr de cetățeni din Marea Britanie, consider că Piața comună nu privește suficient înainte și nu este suficient de liberală în părerile ei generale, în sînul ei existînd un oarecare pericol de a apărea tendințe reacționare.

Un alt argument care m-a determinat să gîndesc astfel a fost că, intrînd în Piața comună, ne-am alia cu o piață care se dezvoltă într-un ritm de aproximativ 5 la sută pe an, gruparea avînd o populație de aproximativ 200 milioane de locuitori, în timp ce, dacă am putea extinde comerțul nostru cu Estul, am avea de-a face cu o piață de 1 miliard de oameni și cu o economie care crește într-un ritm rapid. Acest argument îmi pare deosebit de convingător și, de fapt, devine tot mai influent pentru o parte din ce în ce mai largă a opiniei publice britanice.

Care sînt, după părerea dv., perspectivele de dezvoltare a relațiilor comerciale dintre Marea Britanie și Romînia ?

Ca mulți alți oameni din Marea Britanie, știu că economia Romîniei se dezvoltă într-un ritm care este socotit printre cele mai rapide din lume, iar pentru noi aceasta reprezintă un fapt important. Perspectivele de dezvoltare a relațiilor

In prezent, Romînia are relații comerciale cu peste 80 de țări ale lumii

comerciale dintre țara mea și Romînia sînt legate indisolubil de dinamica economiei romînești. Sînt de părere că există excelente perspective pentru dezvoltarea unor relații și mai bune, dat fiind că guvernul nostru își dă seama de volumul potențial de schimburi care pot fi încheiate între țările noastre și ia măsuri pentru a liberaliza importurile britanice din Romînia. Unii dintre noi — oamenii de afaceri din Anglia — acționăm continuu în favoarea unei asemenea intensificări a relațiilor și sîntem de părere că ea se va produce într-un viitor apropiat.

Am menționat mai sus faptul că economia Marii Britanii nu este complementară cu cea a Pieței comune. Sînt de părere că din unele puncte de vedere ea se completează în mod fericit cu economia multor țări est-europene. Deoarece a fost totdeauna o importantă exportatoare, Marea Britanie este deosebit de calificată în fabricarea de uzine complete și mașini complexe pe care le proiectează și apoi le construiește. Trebuie să recunoaștem întîietatea altor țări în privința producției bunurilor de consum, dar avem o înaltă calificare în ce privește proiectarea rapidă de ansambluri mecanice și mașini foarte mari. Aș vrea să menționez că în Marea Britanie există o capacitate suplimentară, nefolosită, în acest domeniu : marile noastre firme de construcții mecanice, șantierele noastre navale, firmele noastre pentru fabricarea de mașini-unelte nu lucrează de 4 sau 5 ani cu întreaga lor capacitate și caută piețe.

În Marea Britanie se știe că țările din Europa răsăriteană au construit o bază sănătoasă pe care se ridică o importantă industrie, care își extinde rapid producția — atît a bunurilor de consum cît și a produselor industriei grele. Din punctul nostru de vedere există mari posibilități ca, un șir de ani, să livrăm diferite tipuri de mașini care să ajute la ridicarea potențialului economic al respectivelor țări. Astfel, capacitatea noastră industrială suplimentară concordă cu necesitățile est-europene. În același timp, Marea Britanie, în calitate de importatoare a unei mari game de mărfuri, mașini și materiale, solicită deja o gamă largă de mărfuri — produse în Europa răsăriteană — și, deci, și în Romînia.

Comerțul dintre țările noastre ar putea să aibă un volum mult mai mare. După părerea mea, există mari speranțe pentru viitor.

În încheierea interviului, Wilfred Brown a spus :

În cursul recentei și primei mele vizite la București am fost foarte impresionat de frumusețea capitalei dv. Am fost mișcat, de asemenea, de curtoazia manifestată față de mine de personalități de frunte din guvernul dv., care m-au primit și cu care am discutat îndelung, precum și de valoarea multora din inginerii și oficialitățile dv. cu care m-am întîlnit la tratative. Poporul romîn are mari perspective de viitor. Aș dori ca popoarele noastre să reușească să se cunoască reciproc mult mai bine.

congresul uniunii naționale a studenților francezi

Toulouse. 750 de delegați s-au întrunit, la începutul lui aprilie, în marele amfiteatru al Facultății de litere, la Congresul anual al Uniunii Naționale a Studenților Francezi (U.N.E.F.). Era cel de-al 53-lea congres al acestei organizații studențești cu o veche tradiție, cu o activă prezență în viața universitară franceză.

În raportul prezentat, Michel Mousel, președintele U.N.E.F., a făcut bilanțul activității, de la ultimul congres, a enunțat acțiunile revendicative universitare, modificările de structură ale organizației în funcție de obiectivele ei actuale, precum și perspectivele pentru anul ce urmează. În timpul congresului s-a subliniat intensificarea luptei U.N.E.F. pentru apărarea intereselor studențimii, pentru obținerea revendicărilor ei, pentru reforma democratică a învățămîntului. Nu numai datele din raport, ci și intervențiile unor delegați au scos în evidență acuitatea acestor probleme. Citățm : 65 la sută dintre studenți provin din categorii sociale care reprezintă doar 21 la sută din populație ; numai 10 la sută dintre studenți provin din rîndurile muncitorimii și țărănimii ; din pricina lipsei mijloacelor de întreținere, peste 40 la sută dintre studenți sînt siliți să îndeplinească diverse „munci negre" paralel cu studiile etc. S-a remarcat că, în răstimp de un an, U.N.E.F. a desfășurat o intensă activitate : demonstrații, mitinguri și, mai ales, puternicele greve de masă din noiembrie 1963 și februarie 1964.

Studenții francezi și-au exprimat la congres solidaritatea cu mișcarea sindicală muncitorească. Cuvîntul lui Henri Krazucki, reprezentantul C.G.T., care scotea în evidență importanța unor acțiuni comune, a fost salutat de majoritatea delegaților. Orientarea acțiunilor U.N.E.F. spre o cooperare cît mai largă s-a vădit și în hotărîrea congresului de a dezvolta colaborarea studenților cu celelalte categorii de tineret.

N-am să pot uita entuziasmul cu care majoritatea delegaților au aprobat moțiunea împotriva continuării cursei înarmărilor. De asemenea s-a luat atitudine față de regimurile dictatoriale din Spania și Portugalia, s-a condamnat politica neocolonialistă a unor state în diverse părți ale lumii. „U.N.E.F. luptă pentru pace și dezarmare, pentru cooperare și unitate în mișcarea studențească internațională" — se spune într-o rezoluție a congresului.

Pe linia dezvoltării legăturilor cu toate organizațiile studențești, congresul a aprobat în unanimitate afilierea la Uniunea Internațională a Studenților, însărcinînd Biroul Național să dea dovadă de spirit constructiv pentru a realiza unitatea mișcării studențești internaționale.

Fără îndoială, n-au lipsit acțiunile diversioniste ale anumitor cercuri reacționare din Franța. În timp ce se desfășurau lucrările congresului de la Toulouse, aceste cercuri au inspirat la Rouen un congres F.N.E.F. — organizație creată anume pentru a contracara influența crescîndă a U.N.E.F. în rîndul studențimii franceze. Ce replică mai potrivită se putea da acestor manevre decît poziția de colaborare internațională, de luptă pentru pace și progres, adoptată de delegații de la Toulouse ?

Participînd la congresul U.N.E.F., delegația studențimii romîne a avut bucuria de a constata, și cu acest prilej, că legăturile dintre organizațiile și studenții celor două țări se află în continuă dezvoltare. În numele Comitetului Executiv al U.A.S.R., o delegație a studențimii franceze a fost invitată să viziteze Romînia. De la tribuna congresului, unul din vicepreședinți a răspuns, subliniind că relațiile dintre U.A.S.R. și U.N.E.F. demonstrează posibilitatea unei bune cooperări între organizații studențești din țări cu sisteme social-economice diferite.

Am avut prilejul să-i întîlnim pe tinerii francezi și în afara ședințelor congresului și ne-am dat seama că asemenea relații bilaterale contribuie la dezvoltarea și adîncirea prieteniei dintre popoarele noastre.

Constantin LUCA
vicepreședinte al Consiliului Executiv al U.A.S.R.

1907 — Are loc congresul de constituire a U.N.E.F. avînd în centrul preocupărilor probleme culturale.
1929 — În activitatea U.N.E.F. un loc important capătă sprijinirea revendicărilor studențești.
1946 — Congresul U.N.E.F. de la Grenoble, la care participă numeroși luptători din Rezistență, adoptă noul statut al organizației și aderă la U.I.S.
1949—1956 — Sînt părăsite principiile stabilite la Grenoble ; U.N.E.F. se retrage din Uniunea Internațională a Studenților și intră în Conferința Internațională Studențească (C.I.S.).
1957 — U.N.E.F. revine la aplicarea principiilor stabilite la Grenoble.
1964 — Din 315 000 studenți francezi, 90 000 sînt membri ai U.N.E.F.

G.A.T.T.

RUNDA KENNEDY

În vila „Le Bocage" din parcul Palatului Națiunilor de la Geneva, unde își are sediul G.A.T.T., se pregătește sesiunea acestui organism, prevăzută pentru data de 4 mai

Geneva nu este numai orașul care găzduiește sediul permanent al G.A.T.T., ci și locul său de naștere. La 30 octombrie 1947, reprezentanții a 23 de state semnau convenția privind crearea „Acordului general asupra tarifelor și comerțului". La 1 ianuarie 1948, G.A.T.T. („General Agreement on Tariffs and Trade") ia ființă în mod oficial, prin ratificarea statutelor sale de către majoritatea statelor participante.

Din istoria sesiunilor G.A.T.T.

Cum s-a născut ideea înființării G.A.T.T.? În aprilie 1946, la prima sesiune a Consiliului Economic și Social al O.N.U. s-a discutat problema convocării unei conferințe internaționale în problemele comerțului. A fost creat chiar și un comitet compus din reprezentanți ai 15 state. În noiembrie 1947, este convocată o asemenea conferință la Havana. La această conferință s-a elaborat o Cartă a comerțului mondial și s-a propus înființarea unei Organizații internaționale comerciale.

În legătură cu crearea acesteia, s-au confruntat puncte de vedere opuse. Încercînd să găsească o ieșire din situația creată, Statele Unite au propus încheierea unui acord tarifar și comercial provizoriu, care urma să fie desființat o dată cu intrarea în vigoare a Cartei comerțului internațional. Așa a luat naștere G.A.T.T.

La începutul acestui an, G.A.T.T. număra 61 de membri cu drepturi depline, cinci țări reprezentate prin observatori și două state care au acorduri speciale cu această organizație. Chiar și numai din această sumară enumerare, se poate vedea că G.A.T.T. nu este o organizație mondială dat fiind că numeroase țări ale lumii nu au semnat Acordul.

În statutele sale, G.A.T.T. își propune să stabilească tarife vamale prin acordul membrilor săi, să garanteze aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate, să reducă și să anuleze restricțiile cantitative la import etc.

Problema tarifelor vamale nu frămîntă piața mondială de astăzi sau de ieri. Răsfoirea unor colecții de ziare ne face să regăsim, cu mici schimbări, aceleași dispute: la Bruxelles în 1920, la Genova în 1922, la Geneva în 1927, la Londra în 1933 și, în sfîrșit, ca să ne oprim aici, la Havana în 1947... În toate aceste ocazii, problema tarifelor vamale a format obiectul dezbaterilor în cadrul unor conferințe internaționale.

A reușit oare într-adevăr G.A.T.T. să realizeze în practică principiile enunțate în statutul său și, în primul rînd, să înlăture — sau măcar să facă mai flexibile — taxele prohibitive și discriminările vamale? Inițiatoarele acestui acord, Statele Unite, au fost cele care au menținut și introdus de-a lungul anilor tarife vamale ridicate și proceduri vamale complicate. Încă în 1953, Peter Thorneycroft, pe atunci ministrul comerțului al Angliei, atrăgea atenția conferinței G.A.T.T. (desfășurată în acel an la Geneva), asupra „tarifelor ridicate la import pe care America le introduce ori de cîte ori poftește". În anul următor, 1954, are loc cea de a 9-a sesiune G.A.T.T. Caracterizînd rezultatele acestei sesiuni, publicația economică *West-Ost Wirtschaftsdienst* din Germania occidentală scria că practica larg folosită de către S.U.A. de a se pronunța pentru procedee legale în comerțul mondial și a recurge apoi la contrariu trebuie să înceteze.

Încă în 1955, în fața obiecțiilor a numeroși membri G.A.T.T., într-un mesaj al președintelui Eisenhower se punea problema elaborării unui program american care să faciliteze schimburile economice cu celelalte țări occidentale. Această acțiune venea într-un moment în care exportul american era în ofensivă. Eficacitatea măsurilor enunțate în mesajul prezidențial era astfel apreciată de un purtător de cuvînt al cercurilor elveține de afaceri: „Climatul de încredere nu va fi restabilit prin mesaje prezidențiale sau prin declarații răsunătoare la conferința G.A.T.T. Este nevoie de fapte care să atenueze cît de cît protecționismul american" (după *La Tribune des nations).*

Fricțiunile ivite între partenerii din G.A.T.T. au luat o asemenea amploare, încît în 1955 s-a pus problema desființării acordului sau a completării lui printr-o altă organizație de colaborare comercială. Înăsprirea concurenței pe piața capitalistă transforma G.A.T.T. într-o „simplă iluzie", după cum scria *Journal de Genève.* În acest sens, este semnificativ că Japonia a fost primită în G.A.T.T. abia la 10 septembrie 1955, după trei ani de îndîrjite discuții. Anglia și Franța s-au opus cu înverșunare primirii Japoniei, temîndu-se de concurența pe care o reprezintă forța economică a acestei țări. Și chiar după ce Japonia a devenit membră a G.A.T.T., 14 state — printre care Franța, Anglia, unele țări ale Commonwealthului, Austria, Brazilia — au refuzat să-i acorde tarife preferențiale.

Cît privește eficiența G.A.T.T.-ului pentru țările în curs de dezvoltare, reprezentanții acestora au ridicat la numeroase sesiuni problema raportului dintre prețurile materiilor prime și cele ale produselor fabricate, fără ca vreodată să se poată ajunge la vreo soluție. „Noi, cei din țările slab dezvoltate — spunea ministrul comerțului al Ceylonului, la cea de a 11-a sesiune a G.A.T.T. (1956) — ne punem întrebarea dacă nu cumva G.A.T.T. funcționează numai în folosul țărilor dezvoltate, și dacă nu ar fi cazul să ne retragem din această organizație, încheind acorduri bilaterale".

Succese sau eșecuri?

În lumina acestei incursiuni în istoria G.A.T.T., este îndreptățită aprecierea ziarului american *Journal of Commerce,* care scria: „Succesele acestei organizații sînt rareori de amploarea eșecurilor sale". Dar cu tot caracterul său provizoriu și slabele rezultate obținute, G.A.T.T. s-a menținut dat fiind că reprezenta totuși un organ internațional de discuții și tratative.

În primii ani ai existenței G.A.T.T., țările vest-europene erau acelea care cereau cu vehemență reducerea tarifelor vamale americane, în vreme ce Statele Unite se menținеau pe o poziție de apărare (dat fiind curba ascendentă a exporturilor americane și a menținerii importurilor la un nivel favorabil balanței de plăți a S.U.A.). Dar iată că în timpul sesiunii din 1957, ziarul francez *l'Information* scria: „Statele Unite desfășoară o ofensivă generală pentru a obține reducerea restricțiilor vamale

introduse de anumite țări occidentale. Aceasta, desigur, fără ca delegația americană să accepte concesii reciproce". Și discuțiile s-au intensificat nu întîmplător în 1957, puțină vreme după semnarea acordului de creare a Pieței comune, piață închisă care, cel puțin teoretic, contravine principiilor G.A.T.T. Așa că nu este de mirare că la sesiunea G.A.T.T. de la sfîrșitul anului 1957, în problema raporturilor dintre Piața comună și G.A.T.T., „nu s-a realizat în mod practic nimic", după cum scria ziarul *Neue Zürcher Zeitung*.

Aceasta era situația cu șapte ani în urmă. De atunci; documentele adunate în arhivele din vila „Le Bocage" nu fac decît să consemneze numeroasele dezacorduri dintre participanții la G.A.T.T. și în special dintre cele șase țări membre ale Pieței comune și Statele Unite. Cît privește Anglia, ea împărtășește unele puncte de vedere ale celor șase pentru a se ralia Statelor Unite în alte probleme, în funcție de complicatele ei interese, dat fiind și relațiile ei speciale cu Commonwealthul.

Într-o încercare de analiză mai amplă publicată în revista *Le Monde Diplomatique*, (aprilie 1964), Michael Blumenthal, adjunctul reprezentantului special al președintelui S.U.A. pentru negocierile comerciale, se oprește asupra cauzelor care au dus la ceea ce se numește „runda Kennedy": „Contextul economic și politic — scrie economistul american — s-a modificat profund de la crearea G.A.T.T. în urmă cu 16 ani. Europa s-a reconstituit... ea găsește noi forme de relații între țări și începe să joace în lume rolul la care trecutul său și resursele sale îi dau dreptul". Deci, prima concluzie este că întărirea potențialului economic al Europei occidentale sporește concurența față de Statele Unite. Totodată, „țările în curs de dezvoltare — continuă M. Blumenthal — au dificultățile cunoscute, dar sînt purtătoare ale unor vechi tradiții și a unui bogat potențial. Membre recente ale G.A.T.T., ele se așteaptă ca negocierile să țină cont și de nevoile și revendicările lor". A doua concluzie este că are loc o creștere a presiunilor din partea țărilor care doresc să-și dobîndească independența economică pe lîngă cea politică.

De ce „Runda Kennedy" ?

Toate acestea au dus la îndelungatele negocieri cunoscute sub numele de „tratativele Dillon" (după numele ministrului finanțelor al S.U.A.), care s-au soldat cu rezultate minore. În 1962, Congresul american a promulgat cunoscuta lege asupra expansiunii economice *(Trade Expansion Act)*, care autoriza pe președintele Kennedy să întreprindă negocieri cu statele vest-europene în vederea reducerii tarifelor vamale. De aci și numele de „runda Kennedy". De altfel, în legătură cu paternitatea negocierii există o dispută între economiștii vest-europeni, care afirmă că Statele Unite sînt inițiatoarele acestor conferințe, în timp ce S.U.A. pun pe seama Pieței comune inițiativa, sau măcar o parte a ei.

Dar indiferent de cei care au fost în realitate inițiatorii „rundei Kennedy", un fapt rămîne stabilit — atît pentru Statele Unite, cît și pentru țările Pieței comune — și anume că dezbaterile ce urmează să înceapă în cadrul G.A.T.T. la 4 mai ridică probleme extrem de dificile, conflicte serioase de interese.

„Războiul puilor", „războiul sucului de fructe" și alte înfruntări asemănătoare au reflectat în mic amploarea disensiunilor economice interoccidentale. Pentru Statele Unite, exportul agricol către Europa occidentală are o importanță deosebită. Acest export reprezintă o sumă însemnată. Aceasta, în timp ce cele șase țări ale Pieței comune exportă în Statele Unite produse avînd o valoare de aproape șase ori mai mică. În condițiile deficitului balanței de plăți a Statelor Unite, o reducere a exportului către Europa occidentală ar însemna noi dificultăți pentru economia nord-americană. De aici și înverșunarea cu care reprezentanții americani apără pozițiile exportului agricol în Europa occidentală.

Dar și de cealaltă parte a Atlanticului problema produselor agricole provoacă multă îngrijorare la Bonn ca și la Paris, la Roma ca și în țările Beneluxului. Nici pînă astăzi, deși mai sînt doar cîteva zile pînă la deschiderea „rundei Kennedy", partenerii din „Comunitatea economică europeană" nu prezintă un front comun în ce privește problema produselor agricole, Germania occidentală refuzînd, în ciuda tuturor presiunilor, să consimtă la scăderea prețului său la cereale. Aceasta se explică prin faptul că dl Erhard nu poate uita nici o clipă că în Germania occidentală vor avea loc anul viitor alegeri și o masă importantă a corpului electoral se recrutează din mediul rural. Și atunci? Atunci Franța își reînnoiește amenințările, deși vehemența lor nu are amploarea celor din decembrie 1963 (cu prilejul sesiunii ministeriale a C.E.E.). Se vor înteți ele în viitor? E greu de făcut un pronostic. În orice caz, o mare problemă a „rundei Kennedy" rămîne agricultura. Acest lucru este demonstrat și de respingerea, la 30 martie, de către Christian Herter — conducătorul delegației americane la viitoarele negocieri — a propunerilor Pieței comune în ceea ce privește formula generală a tratativelor asupra problemelor agricole, propuneri pe care el le-a considerat „inacceptabile și inaplicabile".

Se poate prevedea oare o dispută mai puțin vehementă în problema reducerii tarifelor vamale? „Aceasta este problema cea mai spinoasă", scrie *Le Figaro*. Statele Unite cer o reducere cu 50 la sută a tarifelor vamale, egală și asupra tuturor produselor. Piața comună refuză, deoarece o asemenea reducere ar trebui precedată — conform tezei C.E.E. — de o rezolvare prealabilă a disparităților tarifare. Or, o asemenea rezolvare apare dificilă în momentul în care tarifele vamale ale Statelor Unite sînt în general mai ridicate decît cele din Europa vestică și, în special, decît cele din „Europa celor șase". Așa că o reducere cu 50 la sută a tarifelor vamale ar avantaja evident exportatorii americani.

Acestea sînt cîteva dintre aspectele importante care se vor afla în dezbatere. Există și altele de mai mică importanță, dar care, într-o negociere de asemenea amploare, nu pot fi neglijate.

Întregul „pachet" de probleme este îngreunat de disensiunile existente între diferitele puteri vest-europene. Totodată nu trebuie ignorați nici factorii politici, — cum ar fi evoluția relațiilor franco—vest-germane, înclinațiile Olandei și Germaniei occidentale spre o apropiere economică cu Anglia și, nu în ultimul rînd, viitoarele consultări electorale din Anglia, S.U.A., R.F.G. și Franța.

Perspective

Prin această prismă nu pot fi considerați pesimiști negociatorii americani care, după cum relatează publicația economică franceză *Agéfi*, consideră că tratativele din cadrul „rundei Kennedy" vor dura pînă în 1966.

Este poate de ajuns să amintim că nu a fost precizată nici măcar procedura de negociere, în ciuda numeroaselor întruniri preliminare desfășurate la diferite niveluri. Tocmai de aceea, ultima sesiune ministerială a Consiliului Pieței comune, care a avut loc la mijlocul lunii aprilie, a considerat că data de 4 mai nu are o semnificație specială, fiind de fapt vorba de o continuare a negocierilor anterioare. Aceasta reprezintă o încercare, pe de o parte, de a minimaliza însemnătatea negocierilor care vor începe la Geneva, iar pe de altă parte de a pregăti posibilitatea unui eventual eșec. Totodată, unele agenții occidentale apreciază că negocierile serioase în runda Kennedy vor începe propriu-zis după cel puțin trei luni de la deschiderea formală a Conferinței G.A.T.T. *(U.P.I.)*.

Nu întîmplător unii comentatori occidentali au comparat condițiile dificile în care începe „runda Kennedy" cu situația în care s-a aflat Piața comună în momentul în care Franța s-a opus intrării Angliei în această organizație. Numai că acum, în negocierile din cadrul G.A.T.T., sînt implicate un grup mai mare de state și interese mult mai largi, reflectînd contradicțiile dintre țările capitaliste care nu reușesc să atenueze lupta de concurență dintre ele.

„Runda Kennedy" trebuie privită și prin prisma importanței Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare. „Entuziasmul stîrnit de conferința Națiunilor Unite printre țările în curs de dezvoltare — scria recent revista americană *Foreign Affaires* — este însoțit de un sentiment de detașare, care se apropie de lipsa de interes față de runda Kennedy. Tocmai ținînd seama de această poziție a țărilor care și-au dobîndit recent independența, reprezentanții țărilor industrializate din Occident s-au văzut nevoiți la Conferința mondială pentru comerț și dezvoltare să vină și cu propuneri de îmbunătățire a activității G.A.T.T."

Dar desfășurarea Conferinței de la Geneva a demonstrat necesitatea existenței unor organisme mai perfecționate care să asigure schimburi echivalente și o participare universală la comerțul mondial.

Desfășurarea paralelă, și chiar în aceeași clădire, a Conferinței Națiunilor Unite și a rundei Kennedy va face ca în aripa mai periferică a Palatului Națiunilor, — locul desfășurării tratativelor din cadrul G.A.T.T., — să pătrundă în mod permanent ecourile dezbaterii din marea sală a palatului, unde sînt căutate de către majoritatea reprezentanților statelor lumii, căi realiste în vederea transformării comerțului într-un instrument de dezvoltare.

I. MANEA

Divergenţele franco-americane

DIVERGENŢELE franco-americane se manifestă nu numai în ce priveşte rolul Europei şi al Statelor Unite în sînul alianţei atlantice, nu numai în ce priveşte structura şi compoziţia acestei Europe, împărţirea răspunderilor nucleare şi a viitorului N.A.T.O. Cele două ţări se înfruntă în toate punctele de pe glob şi în legătură cu toate marile probleme diplomatice.

În cele două capitale, şi îndeosebi la Paris, orice ocazie este bună pentru a afirma că, în ciuda divergenţelor despre care se spune că sînt trecătoare, solidaritatea franco-americană rămîne în picioare şi că ea s-ar manifesta fără ezitări în cazuri grave, ca, de exemplu, în cazul Cubei. Dar, ceea ce francezii nu spun, este că ei nu mai cred în gravitatea pericolului. De aceea, strînsa solidaritate, strategia comună a N.A.T.O., convergenţa eforturilor militare sub conducerea Statelor Unite — care păreau indispensabile în anii de după război — nu mai prezintă de loc astăzi, în ochii Franţei, acelaşi caracter de necesitate şi urgenţă.

Nu fiindcă Franţa ar crede că a sosit momentul să-şi coboare steagul şi să dezarmeze. Dimpotrivă, ea continuă să-şi creeze extrem de costisitoarea „forţă de şoc" naţională, dar această acţiune răspunde mai degrabă dorinţei de a cuceri o poziţie egală cu celelalte mari puteri decît grijii de a asigura mai bine o securitate care nu este ameninţată. Aceasta îi dă lui de Gaulle un avans diplomatic de mai mulţi ani faţă de majoritatea colegilor săi occidentali, care se cramponează în continuare de vechile lor prejudecăţi. După ce securitatea sa a fost asigurată, prosperitatea regăsită iar decolonizarea realizată, Franţa generalului de Gaulle dispune de o totală libertate de mişcări pe care se grăbeşte să o folosească pentru a-şi atinge obiectivele. Aceste obiective sînt:

— în primul rînd, restabilirea totală a poziţiei tradiţionale a Franţei ca putere mondială;

— în al doilea rînd, întărirea acestei poziţii în aşa fel încît să ofere un exemplu susceptibil a da Europei gustul de a fi inspiratoarea noii comunităţi internaţionale şi dorinţa de a deveni ghidul ţărilor slab dezvoltate.

Un asemenea rezultat nu ar putea fi atins fără a lupta pentru a reduce şi chiar a anihila influenţa excepţională pe care marile puteri o exercită, datorită uriaşei lor forţe economice şi militare, asupra aliaţilor lor care au suferit mari calamităţi de pe urma războiului şi nu sînt de ajuns de capabile să rezolve singuri uriaşa problemă a reconstrucţiei lor. Această luptă, generalul de Gaulle a şi angajat-o. Nu *împotriva* Statelor Unite şi *împotriva* Uniunii Sovietice, din animozitate faţă de aceste două ţări, ci *pentru* Franţa. De aceea, Franţa caută să obţină în lume cît mai multă adeziune şi sprijin, în orice fel s-ar manifesta şi de oriunde ar veni ele. Departe de a nega realităţile, De Gaulle se străduieşte să le folosească pentru atingerea scopurilor sale.

Astfel se explică, între altele, poziţia în ce priveşte războiul din Vietnamul de Sud, a cărui continuare nu face decît să determine o creştere a influenţei americane la Saigon, multiplicînd pentru viitor şansele unei victorii comuniste care nu ar fi nici ea favorabilă prezenţei franceze. De aceea Franţa preconizează neutralizarea tuturor ţărilor din fosta Indochină franceză, neutralizare ale cărei posibilităţi de realizare nu apar încă clar.

De asemenea, generalul de Gaulle a restabilit legături foarte strînse între Franţa şi republicile din America Latină, deoarece aceste legături sînt tradiţionale şi firesti, derivînd din latinitatea lor comună. În acelaşi timp, în cursul acestui secol, Statele Unite au determinat o simţitoare scădere a bunelor sentimente ale popoarelor latino-americane punînd toate aceste ţări sub dominaţia lor economică. Franţa nu are astăzi decît intenţia de a restabili aceste legături. Totuşi, americanii privesc cu o mare neîncredere această nouă ofensivă diplomatică a Franţei împotriva Statelor Unite. Ei nu sînt departe de a considera drept o provocare viitoarea călătorie a lui de Gaulle în America de Sud, care, desigur, va determina o manifestare tot atît de entuziastă ca şi cea din Mexic, de luna trecută şi, probabil, mult mai antiamericană mai ales după cele petrecute recent în Brazilia.

În toate domeniile activităţii diplomatice situaţia este aceeaşi. Generalul de Gaulle doreşte ca statul francez să redevină pe deplin suveran, adică să obţină dreptul şi posibilitatea de a acţiona liber, conform intereselor sale. Este evident că o asemenea poziţie nu convine americanilor care confundă uneori interesele lor cu interesele generale şi prejudecăţile lor cu apărarea binelui şi a dreptăţii. Acolo unde ei nu văd decît o tendinţă de secesiune a Franţei şi chiar o trădare a intereselor lumii occidentale, în realitate nu este vorba decît de o expresie a dorinţei Franţei de a se manifesta pe un picior de egalitate cu marile puteri în reglementarea marilor probleme de care depinde viitorul omenirii. Această dorinţă este cu atît mai hotărîtă cu cît generalul de Gaulle este convins că Franţa are o concepţie privitoare la interesul general superioară celei a Statelor Unite. El consideră, de pildă, că, în ceea ce priveşte ajutorul acordat ţărilor slab dezvoltate, Franţa înţelege importanţa capitală a acestei probleme şi modul în care poate fi rezolvată, mult mai bine decît marele său aliat.

Divergenţele franco-americane sînt o mărturie a evoluţiei situaţiei internaţionale. Rivalitatea şi încordarea pe care aceste divergenţe le provoacă între Paris şi Washington prezintă anumite avantaje pentru comunitatea internaţională. Ele prezintă însă şi pericole. Acest lucru, impune necesitatea urgentă a rezolvării tuturor acestor divergenţe.

Jean SCHWOEBEL

Paris, aprilie

The Economist

LONDRA

ESTE POSIBIL UN CONFLICT MAI AMPLU?

DACĂ CINEVA ar spune că Ciprul se îndreaptă spre o situaţie asemănătoare cu războiul civil, situaţie în care cipriotii greci şi turci ar lupta unii împotriva altora, această afirmaţie nu ar putea fi taxată ca pură fantezie. În această eventualitate, Turcia şi Grecia ar fi implicate de îndată şi ar fi extrem de dificil pentru alte puteri mai mari să nu fie atrase treptat în conflict, în timp ce O.N.U. ar pronunţa condamnări inutile. Această presupunere nu ne este dictată de un alarmism exagerat. Dar atunci cînd la Ankara se fac aluzii la posibilitatea ca Turcia să iasă din N.A.T.O., cînd la Atena Turcia este acuzată de a fi violat tratatul de la Lausanne — care a constituit timp de 40 de ani piatra unghiulară a relaţiilor greco-turce — şi cînd la Nicosia cipriotii aparţinînd ambelor comunităţi desconsideră autoritatea O.N.U., este vremea să se dea un semnal de alarmă care să ne pună pe gînduri în legătură cu consecinţele acestei situaţii.

Nici la Ankara şi nici la Atena oamenii de bun simţ nu pot dori cu sinceritate primejduirea prieteniei greco-turce din cauza Ciprului. Grecia este însă inevitabil implicată deoarece patru

cincimi din locuitorii insulei sînt greci, iar Turcia — deoarece are obligația să protejeze minoritatea cipriotilor turci și deoarece Ciprul este situat la numai 40 de mile de litoralul turcesc. În ambele țări, Ciprul a devenit o problemă de prestigiu național care stîrnește pasiuni puternice — deși este improbabil ca grecii și turcii să fie realmente dispuși să accepte un conflict total de dragul insulei.

Recenta luare de poziție a oficialităților turce ar putea să nu fie — așa cum s-a afirmat — decît un bluff, însă ar fi o greșeală să o privim cu ușurință. Dacă, provocată de ceea ce consideră a fi un sprijin insuficient din partea aliaților din N.A.T.O., Turcia s-ar retrage din N.A.T.O. ea nu ar obține în felul acesta o rezolvare satisfăcătoare a problemei Ciprului.

Este evident faptul că înrăutățirea situației va avea urmări și în afara Ciprului și că o soluție trebuie căutată nu numai la Nicosia ci și la Ankara, Atena și, probabil, la O.N.U. Este necesar în primul rînd să se pună capăt intolerabilei stări de lucruri în care ambele părți respectă autoritatea forțelor O.N.U. din Cipru numai în măsura în care speră să obțină avantaje. Este pentru moment prematur să se spere că ambele comunități vor înceta să suspecteze motive politice în fiecare din inițiativele comandantului forțelor O.N.U., generalul Gyani. Dar dacă autoritatea sa nu poate fi respectată altfel, ea va trebui să se facă respectată de teama consecințelor nesupunerii; aceasta înseamnă că forțele O.N.U. trebuie să aibă permisiunea de a acționa mai energic atunci cînd autoritatea lor este sfidată — așa cum au procedat săptămîna trecută trupele canadiene, cu bune rezultate.

În ce privește restabilirea ordinii, problema principală o constituie dezarmarea trupelor de voluntari ale ambelor părți. Aceasta e o sarcină extrem de dificilă, fapt pe care britanicii au avut ocazia să-l constate cu ani în urmă. Dar îndeplinirea ei nu înseamnă numai investirea trupelor O.N.U. cu autoritatea de a dezarma pe civilii înarmați, de a face percheziții ș.a.m.d.; mai înseamnă și ca forțele O.N.U. să apară nu numai ca restauratorii legii și ordinii, ci și ca garanți ai securității celor care au renunțat la arme. Dacă U Thant nu își poate acorda singur această autoritate suplimentară, el trebuie să recurgă la convocarea Consiliului de Securitate.

Totuși, trupele O.N.U. se află în Cipru numai pentru a stăpîni terenul. Mediatorul numit de O.N.U., dl Tuomioja, are însărcinarea de a contribui la apropierea celor două părți; adevărata răspundere pentru soluționarea situației revine conducătorilor celor două comunități și mai ales Greciei și Turciei. Este limpede că atît Atena cît și Ankara (poate în mai mare măsură) se bucură de o mare influență în Cipru. Este lipsit de realism să se afirme, pentru simplul motiv că Ciprul este independent, că aceste două țări nu pot și nu trebuie să uzeze de influența lor în vederea realizării unui acord. Este nevoie de un efort unit sprijinit de bunele oficii ale domnului Tuomioja. Acest efort trebuie îndreptat spre găsirea unui mod în care cipriotii să poată trăi la un loc în mod pașnic, sau cel puțin să se împiedice contaminarea Greciei, Turciei și altor țări de ostilitatea creată în Cipru.

Cu numai cinci ani în urmă, Grecia și Turcia au produs surprindere în lumea întreagă punînd capăt brusc și în aparență spontan, ostilității reciproce, renunțînd la atitudinile extremiste pe care le adoptaseră în problema cipriotă și cooperînd în realizarea acordurilor semnate mai tîrziu la Zürich și Londra. Acordurile nu au putut fi aplicate cu succes și vor trebui să fie revizuite în mod radical. Dar poate nu este o speranță prea îndrăzneață aceea ca Grecia și Turcia, înțelegînd o dată în plus că sînt pe calea unui conflict primejdios, să renunțe încă o dată la rivalitatea lor și să contribuie împreună la elaborarea unui nou acord.

Cumhuriyet

ISTANBUL

CE FEL DE 15 ANI...

PROBLEMA cipriotă, care din zi în zi devine tot mai greu digerabilă, obligă guvernul să revizuiască din temelii prietenia turco-greacă. Situația se prezintă astfel: Makarios duce o politică fermă. Dacă chestiunea cipriotă se va discuta la O.N.U., el are o poziție puternică în rîndurile țărilor din afara N.A.T.O. Singurul punct pe care l-a pierdut este vechiul său prestigiu din coloanele presei vest-europene și nord-americane.

Noi ce facem? Politica noastră externă adormită, înghețată ani îndelungați își va reveni oare? De departe deosebim următoarele: Guvernul, care la început a abordat litigiul cipriot ca o chestiune internațională, acum merge pe calea de a-l rezolva direct cu Grecia. Pe ce mizăm noi pentru aceasta? Pe relațiile turco-grecești!

E încă prea devreme pentru a evalua rezultatele acestor lucruri. Dar un fapt este evident: N.A.T.O. ne-a apărut în cel de-al 15-lea an al existenței sale ca fiind necorespunzător. Insuficiențele N.A.T.O. pot fi rezumate în cîteva puncte:

1) Membrii N.A.T.O., în frunte cu Statele Unite, nu țin pasul cu politica mondială în permanentă schimbare.

2) Problemele economice, mai binezis lupta economică din lume, se afirmă ca fiind mai importantă decît confruntarea pe plan militar. N.A.T.O. nu mai reprezintă nimic, nefiind altceva decît un tratat militar.

3) O dată cu dezvoltarea tehnicii, datorită extinderii în lume a zonelor de confruntare, acest organism a rămas închistat într-un cadru limitat.

Toate acestea, și încă altele, arată N.A.T.O., în ochii unor națiuni, ca fiind un lucru costisitor, fără roade.

Dincolo de cuvîntări oficiale și propagandă răsuflată așa se prezintă N.A.T.O., în cel de-al 15-lea an... Poporul turc trăiește sentimentele create de problema cipriotă. Noi am intrat în N.A.T.O. o dată cu războiul din Coreea, iar acum, în al 15-lea an, — avem situația din Cipru.

Ilhan SELCUK

NEW YORK Herald Tribune

NIXON ȘI VIETNAMUL DE SUD

DUPĂ CE a petrecut cîteva zile la Saigon, dl Nixon s-a înapoiat acasă cu o formulă pentru cîștigarea războiului din Asia de sud-est. Motivul pentru care nu-l cîștigăm acum este, spune el, că îi împiedicăm pe sud-vietnamezi, care probabil ard de nerăbdare, să ia ofensiva, să extindă războiul în Laos și în nord, și să-l cîștige acolo.

Nixon ar trebui să știe, și poate chiar știe, că motivul pentru care Vietnamul de sud nu cîștigă războiul nu este faptul că S.U.A nu-i permit s-o facă. Realitatea neîndoielnică este că Vietnamul de sud este absolut incapabil să extindă războiul cu succes. Nu pentru că noi nu-i vom da arme. Noi îi dăm arme. Motivul este că sud-vietnamezii au un moral de luptă foarte scăzut.

Să sperăm că dl Nixon nu va relua acum vechea poveste răsuflată pe care obișnuiam s-o auzim despre „dezlănțuirea lui Cian Kai-și", și nu ne va cere să credem că se poate obține victoria prin dezlănțuirea generalului Khanh.

Generalul Khanh este înlănțuit de lipsa de dorință a marii majorități a sud-vietnamezilor de a lupta în războiul civil. Adevărul, care este ascuns poporului american, este că guvernul de la Saigon nu se bucură probabil de încrederea unui procent mai mare de 30% din popor și nu controlează (chiar și la lumina zilei) mai mult de un sfert din teritoriu.

Problema reală și imediată în Vietnamul de sud este de a împiedica prăbușirea unui guvern șubred care pierde războiul civil. Acesta este obiectivul primordial al politicii Johnson-McNamara: să împiedice ca o situație proastă să devină imposibilă. Desigur, nu este o politică glorioasă, și ea a determinat înalte oficialități ale Administrației să facă angajamente pe care ar fi fost mai bine să nu le facă.

În cadrul trecerii în revistă a politicii externe pe care a făcut-o de curînd, președintele Johnson a spus de fapt că nu s-a produs nici o schimbare materială de la moartea președintelui Kennedy. Relațiile noastre cu U.R.S.S., care de la criza cubană pînă la Tratatul cu privire la interzicerea experiențelor nucleare au făcut în mod hotărît o cotitură spre bine, au continuat să se îmbunătățească, desigur încet, dar să se îmbunătățească.

Pe de altă parte, în regiunile în care președintele Kennedy nu reușise, situația rămîne cam aceeași. Acest lucru este adevărat în privința Europei, Asiei și Americii de sud. Există o pauză în Europa și poate și în America Latină.

Aceasta s-ar putea datora, în parte, faptului că evenimentele noi nu au mers destul de departe pentru a arăta ce se va întîmpla, în parte, apropiatelor alegeri — în S.U.A., Marea Britanie și Chile anul acesta, în R.F.G., Franța și Brazilia anul viitor.

Există o pauză în Extremul Orient deoarece planurile de război ale domnilor Nixon și Goldwater sînt irealizabile și indezirabile, și deoarece orice altfel de planuri, așa cum ar spune senatorul Fulbright, continuă să fie de neconceput.

Această pauză permite președintelui Johnson să se consacre în primul rînd mult aminatelor și prea mult neglijatelor noastre probleme interne.

Walter LIPPMANN

Le Monde

PARIS

DIFICULTĂȚILE GUVERNULUI GABONEZ

LA ZECE ZILE după alegerile legislative generale care au avut loc în Gabon, neliniștea constatată în urma intervenției din 18 februarie a trupelor franceze la Libreville se menține. Rezultatul votului, care nu a dat decît o slabă majoritate listelor guvernamentale, deși le-a asigurat 31 din cele 47 de locuri în noua Adunare Națională, nu a clarificat situația politică.

Intervenția care a permis restabilirea prin forță a șefului statului gabonez a impresionat acea parte a populației din Libreville a cărei francofilie era în mod practic intactă pînă la evenimentele din februarie. Simpla prezență a trupelor franceze în ultimele două luni a provocat o trezire a conștiinței naționale în rîndul anumitor elemente ale populației care, fără să fi întreprins niciodată vreo acțiune împotriva regimului său, dezaprobau politica domnului Mba.

Incidentele petrecute recent în diferite puncte ale teritoriului gabonez — pe care serviciile ambasadei Gabonului în Franța le reduc la „cîteva manifestări în instituțiile școlare" — scot în evidență dezvoltarea unui curent antifrancez, necunoscut înainte de februarie.

Manifestațiile care s-au produs la Libreville au fost în mai multe rînduri pe punctul de a provoca ciocniri între parașutiști francezi și elevi de liceu. Aceste reacții provin din partea unor tineri care consideră că Franța intenționează să impună Gabonului un guvern credincios ei și care, constituind elita intelectuală a țării lor, înțeleg să intervină în treburile publice.

Tineretul gabonez nu este singurul care rămîne rezervat față de guvernul domnului Léon Mba. Biserica, a cărei importanță nu poate fi subapreciată într-o țară în care peste 50 la sută din locuitori sînt catolici, s-a închis într-o atitudine de espectativă prudentă și provoacă nemulțumirea șefului statului gabonez, a cărui linie politică nu a acceptat s-o aprobe. Monseniorul Ndong, episcop auxiliar de Libreville, prieten al lui Jean-Hilaire Aubame — liderul mișcării de opoziție Uniunea democratică și socială gaboneză, considerat de Mba drept principalul răspunzător pentru „puciul" din februarie și în prezent întemnițat — ar fi fost amenințat cu arestarea. În decurs de șase luni, doi preoți europeni au fost rugați în mod discret să părăsească teritoriul gabonez.

Într-adevăr, opoziția este profund divizată, așa cum o dovedește existența a două liste rivale în alegerile din 12 aprilie: cea a Apărării instituțiilor democratice, apropiată de Aubame, și cea a Apărării democrației, însuflețită de Jean-Fidèle Otendault, militant sindical.

Chiar în sînul Uniunii democratice și sociale gaboneze se înfruntă partizanii lui Aubame și cei care îi reproșează acestuia de a fi acceptat să intre în 1961 în primul guvern de uniune națională format de Léon Mba.

Divergențe adînci despart de asemenea un lider ca Paul Gondjout, fost președinte al Consiliului economic și social, adeptul unui sistem parlamentar de tip clasic, de responsabilii Asociației generale a studenților gabonezi din Franța sau de cei ai Mișcării gaboneze de acțiune populară (M.G.A.P.). Această ultimă grupare în prezent semi-clandestină a fost înființată în august 1958 și se autodenumește „Mișcarea de eliberare națională"; deși cer punerea în libertate a lui Aubame și a tuturor deținuților politici, conducătorii M.G.A.P. resping formula unui guvern de uniune națională. Ei nu-și pun speranțele în oameni care și-au început cariera politică înainte de acordarea independenței, indiferent dacă este vorba de Aubame, de Gondjout sau de foștii lor colegi din adunările parlamentare franceze. Ca și o parte a tineretului gabonez, liderii M.G.A.P. aspiră la instaurarea în Libreville a unei echipe guvernamentale de tipul aceleia formate de Massemba-Debat la Brazzaville, deoarece, afirmă ei, „începînd de la 18 februarie 1964 poporul gabonez a înțeles că independența nu se oferă, ci se cucerește".

Philippe DECRAENE

jeune afrique

TUNIS

O LUNĂ LA GENEVA

DUPĂ CE domnul Josué de Castro a publicat cartea sa „Geografia foamei" și a lansat noțiunea de „subdezvoltare", această idee a fost reluată în special într-un sens idealist, mai de grabă, decît ca un termen tehnic al economiei internaționale. Astăzi și acest pas a fost făcut. Subdezvoltarea devine o preocupare comună a universului politic și economic.

Prima idee-forță care reiese din expunerile tehnice ascultate în cursul dezbaterii generale la Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, este că înrăutățirea condițiilor de comerț pentru țările în curs de dezvoltare reprezintă o realitate permanentă, care poate fi exprimată în cifre și căreia trebuie să i se pună capăt. A doua idee-forță este că organismele economice internaționale, și în special G.A.T.T., ar trebui să fie restructurate pentru a corespunde la nevoile unei lumi noi.

Unii doresc o lărgire a G.A.T.T., alții vor ca actuala Conferință O.N.U. pentru comerț și dezvoltare să devină un organ periodic al vieții internaționale, avînd un comitet de coordonare și un secretariat.

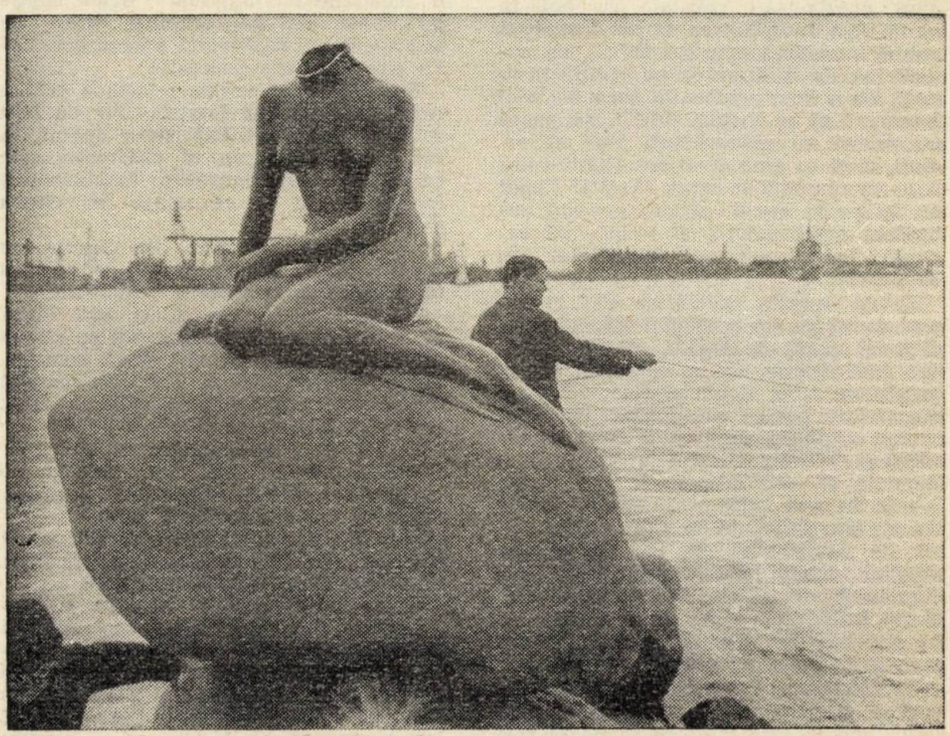

Indivizi necunoscuți au decapitat celebra statuie a sirenei din portul orașului Copenhaga. Faptul a stîrnit o puternică indignare în capitala daneză, unde statuia era considerată simbolul orașului.

Dar cea mai mare însufleţire s-a manifestat în cursul discuţiilor în privinţa mijloacelor de a pune capăt subdezvoltării. Toată lumea este de acord să ceară creşterea încasărilor celei de-a treia lumi. Pentru Marea Britanie, aceasta înseamnă în esenţă reducerea sau suprimarea taxelor vamale şi contingentărilor care lovesc produsele tropicale. (Este vorba de tarifele aplicate produselor ce provin din ţări ce nu fac parte din Commonwealth — n.t.). Pentru Franţa şi Piaţa comună, trebuie să se meargă mai departe: să se organizeze pieţele, să se stabilizeze preţurile, să se prevadă compensaţii. Ţările socialiste cer creşterea importurilor din „a treia lume" prin acorduri bilaterale.

În ce priveşte ţările africane, este greu să le clasifici în mod riguros. Cei 28 de vorbitori africani care au luat cuvîntul la dezbaterea generală au insistat asupra profundei îngrijorări pe care o provoacă pe continentul african înrăutăţirea situaţiei comerţului exterior şi gravele dificultăţi rezultînd pentru industrializare şi pentru lupta împotriva subdezvoltării. Totuşi, în ce priveşte mijloacele de a remedia deficitul balanţei comerciale şi de a spori veniturile de pe urma exporturilor, se constată deosebiri simţitoare. Pe de o parte, ţările din Uniunea afro-malgaşă pentru cooperare economică (U.A.M.C.E.) se declară în special în favoarea stabilizării cursurilor materiilor prime la un nivel suficient de remunerator. U.A.M.C.E. preconizează eliminarea generală a tuturor restricţiilor tarifare şi contingentare în folosul produselor de bază provenind din ţările în curs de dezvoltare. Delegaţii U.A.M.C.E. subliniază, de asemenea, în ce priveşte produsele semifabricate provenind din ţările în curs de dezvoltare, că sînt în favoarea unor preferinţe selective.

Spre deosebire de U.A.M.C.E., majoritatea membrilor africani ai Commonwealthului au subliniat importanţa primordială pe care o acordă creşterii exporturilor lor, deci problemei accesului la pieţe care le sînt încă parţial închise. După părerea lor, această luare de poziţie are în acelaşi timp un caracter economic şi politic. Se pune problema deschiderii de noi pieţe, dar se pune problema şi de a spori productivitatea, adică munca, efortul intern al populaţiilor. Membrii africani ai Commonwealthului vorbesc numai în mod accesoriu despre stabilizarea preţurilor.

Este de la sine înţeles că sinteza acestor două poziţii nu este lesne de realizat. Trebuie desigur să munceşti pentru a produce, dar trebuie să vinzi la un preţ suficient de remunerator pentru a avea o viaţă bună.

Numeroşi delegaţi africani au subliniat de asemenea necesitatea de a reduce cheltuielile de înarmare ale marilor puteri în folosul ajutorării lumii a treia.

Pe lîngă aceasta, la conferinţă mai mulţi delegaţi africani au insistat asupra modificării radicale a structurilor şi a practicilor economice ale ţărilor în curs de dezvoltare. Se pune problema de a ieşi din vechile structuri coloniale, de a reorganiza statul şi de a forma cadre capabile să folosească în mod conştient colaborarea economică internaţională şi să orienteze judicios efortul de dezvoltare al tinerelor naţiuni.

În ce priveşte Africa de Sud şi Portugalia, poziţiile africane au fost destul de diverse. Unii au preconizat multă vreme ca aceste ţări să fie pur şi simplu excluse de la conferinţă ; alţii, în special ţările africane din Commonwealth, se pronunţau pentru un boicot elegant, ţinînd seama de faptul că era vorba de o conferinţă cu caracter în esenţă economic şi la care erau invitate şi state nemembre ale O.N.U. În cele din urmă, s-a adoptat soluţia unui protest simbolic. Delegatul sud-african a vorbit în faţa unei săli aproape goale, numai 26 de delegaţi din 125 au acceptat să-l asculte. Ceilalţi se retraseseră în mod ostentativ.

Exceptînd unele rare incidente, Conferinţa O.N.U. pentru comerţ şi dezvoltare se desfăşoară cu multă energie şi permite încă mari speranţe...

Albert TEVOEDJRE

NEW YORK

N.A.T.O. S-A PERIMAT

DEŞI NE VINE GREU să o recunoaştem, N.A.T.O. s-a învechit. Alianţa făurită în urmă cu 15 ani este acum o povară pentru aliaţii noştri şi o primejdie pentru noi înşine. Totuşi, ne agăţăm cu disperare de iluzia că N.A.T.O. este prima linie a apărării noastre, ne imaginăm că alianţa este robustă şi veşnică.

Pe păşunile politicii externe americane, N.A.T.O. a devenit o vacă sacră, care pretinde lealitate absolută şi acordarea de omagii supuse. Este neprecaut să iei numele N.A.T.O. în deşert.

Pasiunea americană pentru N.A.T.O. este de genul celei rezervată cauzelor morale mai curînd decît unor asocieri practice ca cele militare. Ea este de altfel mai mult decît o alianţă militară. Întreaga noastră diplomaţie se învîrteşte în jurul ei. A intrat în mitologia noastră populară şi a fost inclusă în însăşi definiţia războiului rece.

Dar, oricît de puţin măgulitor ar putea fi acest lucru pentru mîndria noastră, N.A.T.O. a devenit un caz de dragoste nereciprocă, Statele Unite făcînd declaraţii de credinţă în timp ce Europa cască indiferentă şi plictisită. În timp ce ţara noastră consacră mai mult de jumătate din bugetul ei naţional apărării, europenii cheltuiesc numai pe jumătate şi apoi se plîng de greutatea poverii lor militare... În timp ce diplomaţii noştri gonesc în jurul vechiului continent încercînd să înjghebe o forţă „multilaterală" de vase purtătoare de rachete, aliaţii noştri arată puţină înclinare să-şi cheltuiască banii cu această aberaţie militară.

Judecînd după acţiunile lor, aliaţii noştri sînt dispuşi să se împace cu existenţa N.A.T.O. doar atîta timp cît Statele Unite suportă cheltuielile. Deşi britanicii argumentează că forţa nucleară multilaterală este prea costisitoare, ei s-au arătat foarte dispuşi să găsească fonduri pentru arma lor nucleară independentă. Dincolo de Canalul Mînecii, generalul de Gaulle n-a făcut nici un secret din hotărîrea sa de a elibera Franţa de sub dependenţa americană. Pentru a-şi dovedi intenţiile sale în mod concret, el a trecut la crearea unei „forţe de şoc" proprii. De partea lor, vest-germanii şi-au dat contribuţia militară în cadrul N.A.T.O. cu zelul lor obişnuit, dar se străduiesc tot mai mult să dobîndească propriile lor arme nucleare. Grecia şi Turcia folosesc armele N.A.T.O. pentru a se ameninţa reciproc cu un război în chestiunea Ciprului.

În întreaga Europă, aliaţii noştri păstrează tăcerea la apelurile noastre

La Standul de maşini-unelte de la Tîrgul din Milano s-a declarat o grevă originală. Expozanţii au închis standul pentru a semnala vizitatorilor criza economică ce s-a produs în acest sector industrial.

pentru unitatea N.A.T.O. Ei sînt preocupați de ridicarea barierelor vamale împotriva exporturilor noastre, se ceartă între ei sau semnează acorduri comerciale cu țările comuniste.

Oare alianța a depășit stadiul în care mai putea fi folositoare? Este oare posibil ca noi să fim cei care apreciem N.A.T.O. în mod nerealist? Are oare sens să mai menținem circa 400 000 de soldați în Europa la aproape două decenii după terminarea războiului? Vom afla răspunsul dacă vom privi N.A.T.O. mai îndeaproape.

La crearea alianței atlantice, Statele Unite declarau că doresc să protejeze națiunile slăbite de război ale Europei occidentale de primejdia unor „lovituri" comuniste. Vest-europenii au fost siliți să-și asume din nou sarcina reînarmării și au fost convinși să accepte controlul Statelor Unite asupra apărării și diplomației lor.

Construită pe alarmă și hrănindu-se din situații excepționale, N.A.T.O. a manifestat un interes crescînd pentru menținerea acestei situații.

Sloganurile din ultimele decenii nu ne ajută să facem față lumii de astăzi. Două evenimente de o mare importanță au modificat vechiul echilibru de forță. Primul este revoluția în domeniul armamentului care a făcut ca Statele Unite, pentru prima oară în istoria lor, să fie vulnerabile față de un atac inamic devastator. Al doilea este crearea unei Europe puternice din punct de vedere economic și active din punct de vedere politic. Ambele aceste evenimente au subminat vechea temelie a N.A.T.O.

Baza alianței noastre a fost întotdeauna angajamentul că arsenalul nuclear american este irevocabil consacrat apărării Europei. Aceasta, în schimb, presupunea că S.U.A. ar putea înfrînge Uniunea Sovietică printr-o forță militară superioară. Dar acum, cînd S.U.A. și U.R.S.S. sînt în stare să se anihileze reciproc în cîteva secunde, superioritatea — ca și victoria însăși — s-au golit de orice conținut.

Echilibrul atomic a distrus vechea concepție a alianțelor. În trecut, națiunile puteau contracta alianțe și se puteau angaja să se ajute reciproc în cazul unui atac. Dacă n-aveau noroc, puteau pierde o armată sau o bucată din teritoriul lor; în cazul cel mai rău, ele puteau pierde războiul și puteau face față greutăților economice și chiar ocupației militare. Acest lucru nu mai este valabil. Primejdiile războiului nuclear au făcut ca asemenea alianțe să devină învechite.

Vest-europenii consideră că au toate motivele să pună la îndoială dorința S.U.A. de a-și folosi rachetele pentru a-i apăra. De ce, întreabă ei, refuză S.U.A. să împartă cu aliații lor controlul asupra forțelor lor nucleare? De aceea, Marea Britanie și-a menținut costisitorul ei arsenal nuclear iar Franța își construiește și ea unul propriu.

Chestiunea egalității militare în cadrul alianței este doar o parte din problema mai vastă a relațiilor radical schimbate dintre S.U.A. și Europa occidentală. În ultima jumătate de secol, noi am considerat de la sine înțeles că Europa trebuie să fie divizată și dependentă de S.U.A. Ceea ce am fost acum siliți să recunoaștem este că structura bipolară vremelnică, cunoscută în lumea de după război, a trecut în istorie. Statele Unite nu mai vorbesc pentru toate țările Occidentului.

Astăzi, vest-europenii resping obsesiile N.A.T.O. privitoare la o invazie sovietică și pun la îndoială dreptul S.U.A. de a vorbi pentru ei în tratativele cu U.R.S.S. Disputele cronice din sînul N.A.T.O. oglindesc faptul că alianța și-a trăit traiul. Astăzi ea este un anacronism. Dacă Europa occidentală se poate apăra singură, fără ajutorul nostru, cu atît mai bine pentru noi. Soldații noștri pot veni acasă, apărarea Berlinului occidental poate fi predată europenilor, și vom putea sărbători cu toții desființarea N.A.T.O.

Sarcina noastră de astăzi nu este de a reînvia alianțe prăbușite, ci de a găsi o cale pentru menținerea valorilor civilizației noastre. Recitarea tiradelor vechi și depășite ale N.A.T.O. nu ne va ajuta să îndepărtăm spectrul războiului atomic și nici să deschidem o cale pe care cele două părți ale unei Europe divizate să se poată într-o bună zi întîlni.

În continuarea negocierilor cu U.R.S.S., N.A.T.O. a devenit un obstacol în calea unei reglementări.

Osificată în structură, îngustă în viziune, pietrificată în diplomația sa și opusă schimbărilor vremurilor lumii în care trăim, N.A.T.O. supraviețuiește ca un monument în curs de fărîmițare. Nici noi arme, nici noi generali nu pot insufla viață unei alianțe odată ce a încetat să mai slujească interesele membrilor ei. „Nici o armată, scria Victor Hugo, nu poate rezista forței unei idei al cărei timp a venit". Și nici o armată, ar fi putut adăuga el, nu poate restabili o idee a cărei vreme a trecut.

Ronald STEEL

Josué de Castro lipsit de drepturi politice în Brazilia

Imediat după recenta lovitură de stat militară din Brazilia, profesorul Josué de Castro, care pe lîngă postul său de ambasador al Braziliei în Elveția conducea delegația țării sale la Conferința de dezarmare și la Conferința O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare, a anunțat printr-o telegramă noul guvern că demisionează. Înainte ca acesta să fi anunțat primirea demisiei și să fi luat o hotărîre în legătură cu Josué de Castro, el afla prin presă că a fost lipsit de drepturile sale cetățenești. Aceasta l-a pus timp de 24 de ore într-o situație paradoxală: lipsit de drepturile sale de cetățean, își păstra rangul de ambasador.

De îndată ce s-a aflat știrea demisiei sale și a măsurilor luate de noul guvern brazilian împotriva sa, dl Josué de Castro a primit la Geneva numeroase mărturii de simpatie. Un important organism internațional a hotărît să propună oficial la Oslo candidatura autorului „Geografiei foamei" la premiul Nobel pentru pace pe anul 1964. Universitățile din Chile, Cuba, Mexic, Peru și Uruguay l-au invitat să lucreze în cadrul facultăților lor. Dar, dintre diferitele propuneri primite din toate părțile, dl Josué de Castro, care urmează să părăsească în curînd Geneva, a ales-o pe cea care i-a fost adresată de Franța.

Înainte de a pleca la dejunul de bun rămas oferit în cinstea sa de toți șefii misiunilor diplomatice ale țărilor din America Latină în Elveția, fostul ambasador al Braziliei a declarat ziarului Le Monde: „Nu am ezitat să accept să mă stabilesc — pentru moment — la Paris, unde am fost invitat să conduc Centrul național de dezvoltare, fundație care și-a asumat sarcina de a colabora la procesul de dezvoltare a „celei de a treia lumi". Voi fi primul director al acestui nou organism, și sînt perfect conștient de cinstea ce-mi revine. Sper că importanța acestui centru îmi va permite să duc la bun sfîrșit misiunea într-un domeniu ce-mi este atît de scump".

(Din Le Monde)

FRANKFURT

ÎNTRUNIREA AMBASADORILOR

MINISTRUL de externe al R.F. Germane, Schröder, a deschis lunea trecută conferința ambasadorilor, la care au fost invitați șefii celor mai importante misiuni din străinătate. Întrunirea ambasadorilor are loc într-un moment în care politica internațională a intrat în mișcare. Acest lucru face ca dorința ministrului de externe de a se informa din prima mînă asupra modului în care este apreciată evoluția evenimentelor în capitalele lumii să pară deosebit de justificată.

Bonnul crede că informările făcute de către ambasadorii R.F.G. vor da indicii prețioase pentru poziția pe care R.F.G. trebuie s-o adopte la conferința Consiliului ministerial al N.A.T.O., ce va avea loc luna viitoare, în cadrul căreia aceste probleme urmează să fie discutate în decursul tradiționalelor dezbateri asupra relațiilor Est-Vest.

Interesul principal al politicii externe vest-germane este îndreptat însă spre problema dacă guvernul federal trebuie să ia o inițiativă în domeniul relațiilor sale cu Moscova. În cazul cînd nu vrea să piardă contactul viu cu opinia publică, ministerul de externe al R.F.G. nu va putea să ignoreze că ea cere cu vehemență o inițiativă în această direcție. Întrucît consfătuirile conferinței ambasadorilor sînt secrete, opinia publică nu va afla rezultatele ei.

Tema generală a relațiilor Est-Vest cuprinde și o analiză realistă asupra relațiilor noastre cu celelalte țări răsăritene. Ministrul de externe va trebui să se informeze dacă este bine ca drumul ales de el, adică înființarea unor misiuni comerciale, să fie urmat acum și de o cultivare mai intensă a relațiilor culturale.

Pentru ca întrunirea ambasadorilor să fie mai mult decît o chestiune de rutină, rezultatul ei trebuie valorificat, și anume în sensul unor idei diriguitoare precise care să permită mai bine decît pînă în prezent o orientare față de Răsărit. Rezultatul conferinței ambasadorilor trebuie să formeze obiectul unor discuții în Comisia politică externă, pentru ca cel puțin experții fracțiunilor Bundestagului să cunoască linia politicii vest-germane față de Răsărit. Este regretabil că ministrul de externe al R.F. Germane, Schröder, va trebui să părăsească Bonnul chiar a doua zi după conferința ambasadorilor, pentru a-l însoți pe președintele federal timp de trei săptămîni în călătoria sa prin America de Sud.

SUVANNA FUMMA

Agenţiile de presă au transmis în ultima săptămînă ştiri contradictorii despre demisia sau arestarea premierului Laosului. Încercarea de lovitură de stat nu a dus la înlocuirea guvernului de coaliţie naţională în frunte cu prinţul Suvanna Fumma.

Născut la 7 octombrie 1901, Suvanna Fumma este fiul prinţului Bun Khong. Conform tradiţiei, Laosul era împărţit în trei regate (Luang-Prabang, Vientiane şi Sampassac). Regele din Luang Prabang domnea asupra întregii ţări, iar prinţul din Vientiane avea în atribuţiile sale apărarea, administraţia şi finanţele. Ftesarat din Vientiane era cel mai mare dintre fiii prinţului Bun Khong, iar Sufanuvong — al 20-lea şi ultimul fiu. Sufanuvong şi Suvanna Fumma erau foarte tineri cînd a murit tatăl lor, iar Ftesarat le-a purtat de grijă, îndemnîndu-i să studieze.

Suvanna Fumma a urmat întîi cursurile liceului din Hanoi, iar mai tîrziu a plecat să-şi continue studiile în Franţa. La Paris, el a obţinut diplome în trei specialităţi : inginerie navală, electrotehnică şi construcţii. În 1931 Suvanna Fumma a început să lucreze ca inginer la Direcţia de construcţii a Indochinei. La îndemnul lui Sufanuvong, Suvanna Fumma a aderat la mişcarea grupurilor revoluţionare formate în cea mai mare parte din intelectuali şi alte elemente patriotice, care a pregătit terenul şi a organizat insurecţia din 1945 în urma căreia forţele progresiste laoţiene au preluat puterea în Laos. La 12 octombrie 1945, proclamîndu-se independenţa ţării, s-a constituit un guvern provizoriu. În acest guvern, Suvanna Fumma a fost numit ministru al lucrărilor publice. Întreaga lui activitate politică s-a desfăşurat pe fundalul puternicelor frămîntări din viaţa internă a Laosului.

În aprilie 1946, cînd trupele franceze şi gomindaniste au ocupat Vientiane, Suvanna Fumma, împreună cu ceilalţi membri ai guvernului provizoriu, s-a refugiat în Tailanda. În iulie 1946, cînd Franţa a recunoscut Laosului o independenţă limitată, o serie de miniştri din exil, printre care şi Suvanna Fumma, s-au reîntors în ţară şi au acceptat posturi în guvernul nou creat. Între anii 1951—1954, prinţul Suvanna Fumma a fost prim-ministru în guvernul regal cu reşedinţa la Vientiane. În acelaşi timp, pe teritoriul Laosului mai exista un guvern al rezistenţei condus de Sufanuvong care controla o parte însemnată din ţară. După Conferinţa de la Geneva din 1954 şi retragerea autorităţilor franceze, s-a pus problema unei reconcilieri naţionale care să reglementeze criza politică internă. Suvanna Fumma şi Sufanuvong s-au întîlnit în Valea Ulcioarelor şi au căzut repede de acord asupra locului şi datei începerii tratativelor. Între timp, se elaborase însă şi o „soluţie" occidentală care cerea guvernului regal să înceapă ofensiva împotriva forţelor Patet-Lao. Refuzînd s-o pună în aplicare, Suvanna Fumma a fost nevoit să demisioneze. El a revenit în fruntea guvernului, în februarie 1956. În 1957 s-a realizat, prin semnarea de către Suvanna Fumma şi Sufanuvong a „acordurilor de integrare de la Vientiane", un guvern al unităţii naţionale sub conducerea lui Suvanna Fumma. Acordurile de la Vientiane au stabilit modalităţile de instaurare a păcii în Laos şi orientarea politicii externe a noului guvern. El intenţiona să promoveze relaţii prieteneşti cu toate statele şi să acţioneze pe baza respectării stricte a principiului neutralităţii şi a normelor coexistenţei paşnice. „Un Laos neutru — declara presei Suvanna Fumma — ar fi un factor de pace şi stabilitate în Asia de sud-est".

În august 1958, în urma înmulţirii maşinaţiilor dreptei laoţiene, un număr de miniştri şi ofiţeri corupţi s-au ridicat împotriva premierului Suvanna Fumma. Guvernul a fost răsturnat, fiind înlocuit de un altul, condus de Phui Sananikone, strîns legat de puterile occidentale. „Politica de strictă neutralitate, arăta Suvanna Fumma într-un articol din Le Monde Diplomatique, a fost abandonată".

Suvanna Fumma revine în fruntea guvernului legal al Laosului în august 1960, încercînd să ajungă la o înţelegere cu gruparea dizidentă de dreapta din Savannaket, pentru a reinstaura un regim neutralist. În urma tratativelor a fost alcătuit un nou cabinet, în care el a continuat să deţină funcţia de prim-ministru. Aşteptările lui Suvanna Fumma au fost însă înşelate ; dreapta laoţiană a pornit o ofensivă generală împotriva trupelor guvernului. Suvanna Fumma a fost nevoit să se refugieze în Cambodgia, în timp ce la Vientiane se forma un guvern în frunte cu Boun Oum. Din Cambodgia, Suvanna Fumma a adresat un apel Comisiei internaţionale de supraveghere şi control care-şi reluase lucrările la Delhi, avertizînd asupra pericolului scindării ţării. În cursul anului 1961, el a întreprins o lungă călătorie şi a dus tratative cu şefi de guverne şi miniştri la Paris, Londra, Moscova, Washington, Delhi şi Cairo. În toată această perioadă el a susţinut ideea formării unui guvern de coaliţie. Luptele civile din Laos au continuat pînă în iunie 1962, cînd reprezentanţii celor trei forţe politice (Suvanna Fumma, Sufanuvong şi Boum Oum) au semnat la Khan-Hai, în Valea Ulcioarelor, acordul cu privire la formarea guvernului provizoriu de coaliţie în frunte cu Suvanna Fumma. Acest armistiţiu, precum şi hotărîrile luate în acelaşi an la Geneva pentru normalizarea situaţiei din Laos, păreau că vor îndrepta, în sfîrşit, ţara pe calea dezvoltării paşnice, garantată de statutul de neutralitate. Între cele trei forţe politice laoţiene au intervenit însă noi divergenţe. „Este vorba — declara Suvanna Fumma în noiembrie 1963 — de faptul că în Laos continuă amestecul străin, cauza tuturor conflictelor armate din ţară".

La sfîrşitul anului 1963, Suvanna Fumma a luat parte la lucrările sesiunii Adunării Generale a O.N.U. şi a întreprins o serie de vizite în S.U.A., Franţa, Anglia, U.R.S.S., R. P. Chineză, India şi Tailanda. Întors în ţară, el a depus noi eforturi pentru a stăvili cursul periculos pe care-l luau evenimentele. În luna februarie, gruparea politică neutralistă condusă de el şi partidul Neo Lao Haksat au ajuns la un acord privind pregătirea unei noi întîlniri a celor trei grupări politice, întîlnire care a avut loc săptămîna trecută în Valea Ulcioarelor, şi care nu s-a soldat cu un rezultat pozitiv. La numai cîteva ore după această întrevedere, a intervenit lovitura militară.

R. G.

APARTHEID

Grupul ţărilor afro-asiatice la O.N.U. a hotărît să ceară convocarea Consiliului de Securitate pentru a examina politica de apartheid din Republica Sud-Africană.

*

Apartheid semnifică în traducere literală „faptul de a fi separat". El este concretizat în politica de discriminare rasială aplicată de guvernul Republicii Sud-Africane şi stă la baza întregii orientări a Partidului Naţionalist de guvernămînt din R.S.A., a cărui activitate este controlată de societatea fascistă secretă „Broederbond".

Această politică este incompatibilă cu demnitatea umană şi cu egalitatea în drepturi a tuturor oamenilor.

Datorită apartheidului, mai mult de două treimi din populaţia Republicii Sud-Africane este privată de orice drepturi civile. Autorităţile rasiste au blindat cele trei milioane de albi (dintr-un total de aproape 16 000 000 de locuitori) în spatele unui adevărat zid de privilegii în toate domeniile vieţii economice, politice, sociale şi culturale, consfinţite într-o legislaţie de tip fascist, toate inspirate de concepţia de apartheid.

Peste o sută de decrete şi legi lipsesc populaţia de culoare de cele mai elementare drepturi şi libertăţi, împiedică dezvoltarea politică, economică şi socială a acestei populaţii, au scos în afara legii organizaţiile progresiste care luptă pentru democratizarea ţării, au instituit domnia arbitrarului, dînd posibilitatea organelor poliţieneşti să aresteze, să deporteze, să destituie din funcţiuni şi să instituie domiciliu forţat pentru orice persoană de culoare care se împotriveşte politicii de apartheid. Într-un cuvînt, s-a lichidat pentru populaţia de culoare orice posibilitate de a obţine drepturi politice, economice şi sociale.

Pentru a crea o aparenţă înşelătoare acestei politici de oprimare, guvernul din Pretoria a prezentat recenta înfiinţare a bantustanelor, în care sînt concentraţi cetăţenii de culoare, drept o formă „ideală" de autoguvernare, o „soluţie finală a problemei rasiale".

Apartheidul este o politică care contravine principiilor fundamentale ale dreptului internaţional. Preconizînd perpetuarea discriminării rasiale, el este totodată contrar principiilor şi scopurilor Cartei Naţiunilor Unite, dispoziţiilor Declaraţiei Universale a drepturilor omului. El contravine recomandărilor rezoluţiei celei de a XVIII-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. care condamnă discriminarea rasială, sub orice formă s-ar manifesta.

Rezoluţiile Consiliului de Securitate din 7 august 1963 şi Adunării Generale a O.N.U. din 11 octombrie 1963 cer guvernului R.S.A. să renunţe la procesele arbitrare în curs şi să elibereze imediat şi necondiţionat pe toţi prizonierii politici şi orice persoană închisă, internată sau supusă altor restricţii pentru motivul de a se fi opus politicii de apartheid, iar celorlalte state să înceteze vînzarea şi expedierea în R.S.A. de materiale destinate fabricării de arme şi muniţii.

Politica inumană a apartheidului, care repugnă conştiinţei umanităţii, a ridicat protestul întregii lumi civilizate, lupta împotriva apartheidului trecînd de la condamnarea sa la aplicarea de sancţiuni de ordin politic şi economic. Printre altele, R.S.A. a fost exclusă dintr-o serie de organisme şi instituţii specializate ale O.N.U. — Comisia economică pentru Africa, O.I.M., F.A.O.

Republica Populară Romînă, alături de celelalte state socialiste, se pronunţă împotriva oricăror forme de discriminare rasială. În acest sens proiectul de rezoluţie prezentat la cea de a XVIII-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. din iniţiativa ţării noastre la care au devenit coautori încă 25 de state prevede : „Tinerii trebuie să fie educaţi în spiritul demnităţii şi egalităţii tuturor oamenilor, fără nici o deosebire de rasă, de culoare sau de origine etnică şi în respectul drepturilor fundamentale ale omului şi ale dreptului popoarelor la autodeterminare".

I. C.

POȘTA REDACȚIEI

Prof. Simion Bărbulescu din Bușteni ne-a trimis un articol despre activitatea gazetărească a lui Eminescu din care reproducem :

„După cum se știe, concomitent cu munca artistică, Mihail Eminescu a desfășurat o intensă activitate de gazetar. Într-unul din primele sale articole, Eminescu își expune crezul de gazetar : «Oricare bun cetățean, are datoria de a se ocupa de viitorul patriei sale». (Federațiunea, din 5/17 aprilie 1870). Este vorba deci de o datorie patriotică. Poetul își înțelege menirea în a fi omul epocii sale : «Fii ai secolului al nouăsprezecelea, — avea să scrie mai tîrziu — nu ne simțim îndreptățiți în scrierile noastre decît de două lucruri : a cita fapte exacte și a le da formulă generală» (Timpul, din 20 mai 1881). După ce sînt cercetate izvoarele suveranității și ale legislațiunii, poetul precizează : «Suveranitatea și legislațiunea trebuie să purceadă de la toate popoarele ca atari... Nimeni nu trebuie să fie aicia stăpîn decît popoarele însele, și a trece suveranitatea în alte brațe decît în acelea ale popoarelor, e o crimă în contra lor...» (Federațiunea din 5/17 aprilie 1870). Și tot într-un articol apărut în Federațiunea spunea : «Toate națiunile trebuie aduse la valoarea lor proprie... Toate popoarele sînt setoase de viață proprie, și numai din egala îndreptățire a tuturor se va naște echilibrul»...

Viitorul patriei, Eminescu îl vedea strîns legat de «ideile de progres, de dezvoltarea noastră economică care trebuie să fie pururea țintă noastră, pentru a ne întări înăuntru și a inspira încredere în afară»".

Ion Aprodu — Iași. În momentul de față nu este în curs nici o anchetă efectuată de vreun for internațional în legătură cu împrejurările asasinării patrioților congolezi Lumumba, Okito și Mpolo.

Continuăm și în numărul de față relatările despre situația din Laos, așa după cum ne sugerați.

P. Costea — Bușteni. Problema referitoare la „integrarea" Europei occidentale care vă interesează pe dv. a fost discutată la întrunirea de la Strasbourg a parlamentarilor vest-europeni despre care informăm la rubrica „Lumea într-o săptămînă".

Ne-am notat propunerile făcute de Gh. Rîșnoveanu din Brașov și A. Simionescu din București.

Revista **Lumea** a prezentat într-un mod interesant și documentat „greva" medicilor din Belgia care, mînați de interese înguste, au primejduit sănătatea populației. V-aș fi recunoscător dacă ați preciza cum s-a pus capăt acestei acțiuni condamnabile.

Dr. STELIAN VIZANTEA
București

Situația ajunsese foarte îngrijorătoare. Puținele spitale menținute în funcțiune erau arhipline. Uneori, ambulanțele care transportau cazuri de urgență, erau refuzate la 5—6 spitale unul după altul. Copii bolnavi de gripă erau culcați alături de alții cu pojar sau oreion. Moartea unui copil rănit într-un accident de automobil și lăsat fără îngrijire medicală pînă a doua zi a ridicat numărul victimelor la 7. Dar medicii rămîneau de neclintit. „Vom continua greva cu orice preț", a declarat unul din liderii lor. Medicii erau sprijiniți de unele cercuri conservatoare, de catolicii de dreapta și de o parte din industriași. Cele două partide din coaliția guvernamentală, partidul social-creștin și partidul socialist, sindicatele și cele mai largi pături ale opiniei publice, cereau să se pună capăt de îndată acestui atentat la sănătatea publică. Într-a treia săptămînă de obstrucție, primul ministru Théo Lefèvre a chemat sub arme 3 650 de medici și a menținut ordinul de „rechiziție" emis anterior pentru a asigura serviciile altor 2 000 de medici. În schimbul promisiunii primului ministru că va anula ordinul de mobilizare, medicii au acceptat să înceteze greva și să reia tratativele cu guvernul.

ALEXANDRU S. BOLOGA, Brașov. **Propunerea pe care ne-o faceți nu intră în vederile revistei noastre. Lumea este, după cum știți și dv., un săptămînal de politică externă.**

Ing. SOFRONIE RAMIRO, Șantierul fabricii de țevi din Kan-Sen R.P.D. Coreeană. **Vă mulțumim pentru aprecieri și pentru bunele urări.**

Aș dori să aflu care este raportul numeric între negri și albi în Rhodesia de sud. Cum au reacționat negrii la arestarea liderului lor Joshua Nkomo ? De ce se opune guvernul britanic proclamării independenței acestei țări ?

VALERIU MIHĂILEANU
Iași

Raportul este de 14 la 1 : 3 000 000 de negri și 220 000 de albi.

În momentul în care s-a aflat despre arestarea lui Nkomo mii de africani au ieșit pe străzi pentru a protesta. Ei au baricadat străzile și au atacat chiar cu pietre patrulele motorizate ale poliției.

În ceea ce privește a treia dv. întrebare, citiți articolul consacrat acestei probleme la rubrica „Lumea într-o săptămînă".

PAVEL MOTEA, Craiova. **Am luat notă cu satisfacție de aprecierile dv.**

Pentru adresa lui Walt Disney sau a altor cineaști vă recomandăm să vă adresați revistei Cinema.

În afară de Gaston Defferre, primarul Marsiliei, nu mai există alți candidați la funcția de președinte al Franței ?

M. NICULESCU
Cluj

Gaston Defferre nu este singurul om politic francez care și-a anunțat candidatura la viitoarele alegeri prezidențiale — urmînd să aibă loc la sfîrșitul anului 1965. Avocatul Tixier-Vignancourt a declarat de asemenea că intenționează să-și prezinte candidatura la aceste alegeri. El este bine cunoscut pentru vederile sale favorabile cercurilor și grupărilor politice de dreapta (prezida de altfel în 1954 o asemenea grupare denumită „Rassemblement National") și mai recent s-a remarcat ca apărător al generalului Salan, acuzat de activitate anticonstituțională, ca fruntaș al O.A.S.

Ziarele franceze au relatat de asemenea că Marcel Cornu, lider radical, și una din personalitățile despre care se spune că ar putea fi ales președinte al Senatului într-o viitoare legislatură, și-a manifestat intenția de a candida în alegerile prezidențiale. Cornu, după cum scria de pildă France Observateur, are un trecut politic mai puțin spectaculos și, întrucît nu a deținut în timpul celei de a patra Republici vreo funcție ministerială mai importantă decît cea de secretar de stat, „numele său nu este asociat cu reprosurile adresate politicienilor vechiului regim". (În calitatea sa de secretar de stat la ministerul artelor frumoase, în timpul Republicii a patra, Cornu s-a făcut remarcat mai ales prin planificarea și efectuarea lucrărilor de restaurare a castelului din Versailles).

Întrebări și răspunsuri

Ce companii formează Cartelul internațional al petrolului ?

Prin acordul de la Achnaccarry, din 1928, a luat naștere Cartelul internațional al petrolului, uniune monopolistă a opt din cele mai puternice concerne petroliere mondiale : Standard Oil of New Jersey, Royal Dutch Shell, Socony Mobil, Standard Oil of California, Texas Oil Company, Gulf Oil Corporation, British Petroleum, Compagnie Française du Pétrol.

Care sînt statele membre ale Organizației Statelor Americane și cînd a luat naștere această organizație ?

Organizația Statelor Americane (O.S.A.) a luat ființă în anul 1889, la Washington, sub denumirea de Uniunea Internațională a Republicilor Americane. Drept platformă teoretică pentru crearea O.S.A. a servit panamericanismul, doctrină politică întemeiată pe lozinca „solidarității continentale", care exprima în fond tendința S.U.A. de a-și întări pozițiile în America Latină. Din 1910, Uniunea Internațională ia denumirea de Uniunea Republicilor Americane. În 1947, după Conferința de la Bogota, la care s-a adoptat statutul organizației, Uniunea Republicilor Americane a început să se numească Organizația Statelor Americane. Conform statutului, O.S.A. este o organizație regională din care fac parte următoarele state : Argentina, Bolivia, Brazilia, Chile, Columbia, Costa Rica, Republica Dominicană, Ecuador, Guatemala, Haiti, Honduras, Mexic, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Salvador, S.U.A., Uruguay și Venezuela. Cuba s-a retras din O.S.A. în urma sesiunii de la Washington a acestei organizații din 14 februarie 1962.

Care este regimul politic din Nepal ?

Nepalul este o monarhie constituțională. În fruntea statului se află regele Mahendra, care a instaurat la 15 decembrie 1960 un regim de guvernare directă, consolidat juridic de Constituția promulgată de rege la 16 decembrie 1962. Întreaga putere în stat — executivă, legislativă și judecătorească—emană de la rege, și se exercită de către rege prin organisme create de el. Consiliul de Miniștri este prezidat de rege, care, atunci cînd nu poate participa personal, desemnează pe unul din miniștri să conducă ședințele cabinetului. În conformitate cu Constituția țării a fost format Panciaiatul național al întregului Nepal, care încununează întregul sistem al panciaiatelor (panciaiatul este organul executiv al consiliilor orășenești, sătești, districtuale și zonale). Panciaiatul național are 125 de membri. La 14 aprilie 1963 a avut loc deschiderea solemnă a primei lui sesiuni. Cu această ocazie, regele a expus principiile de bază ale politicii externe și interne a statului : respectarea fermă a neutralității și dezvoltarea relațiilor de prietenie cu toate țările ; asigurarea independenței și suveranității naționale, iar pe plan intern, necesitatea creării unei industrii naționale și a îmbunătățirii situației din agricultură. La cea de-a doua sesiune a Panciaiatului național a fost adoptat un nou cod de legi care înlătură unele rămășițe ale feudalismului din sfera relațiilor sociale : interzicerea diferitelor prestații de muncă și forme de muncă forțată ; anularea drepturilor și privilegiilor excepționale ale unei grupe de persoane și proclamarea egalității tuturor cetățenilor în fața legii.

Breviar

22 aprilie

În cadrul programului de schimburi cultural-științifice și tehnice între R. P. Română și Republica Italia, o delegație a Universității din Bologna vizitează România.

La Praga a început seminarul pentru problemele dezvoltării industrializării construcțiilor, în special a construcțiilor de locuințe organizat de Comisia Economică O.N.U. pentru Europa — Comitetul pentru problemele locuințelor, construcțiilor și sistematizării. La lucrări participă delegați din 26 de țări, printre care și din R. P. Română.

Prof. Tiberiu Morariu, membru corespondent al Academiei R.P.R., a conferențiat în baza Protocolului cultural româno-francez la universitățile din Strasbourg și Nancy despre cercetările de geografie efectuate în țara noastră.

23 aprilie

A fost dat publicității Comunicatul cu privire la Plenara lărgită a C.C. al P.M.R. care a avut loc între 15—22 aprilie 1964.

La cel de al 6-lea Congres pe țară al cooperativelor agricole unice din Cehoslovacia, participă și o delegație din România.

24 aprilie

Primul ministru al Indiei, Jawaharlal Nehru, a primit în audiență de prezentare pe Aurel Ardeleanu, ambasadorul Republicii Populare Române la New Delhi.

26 aprilie

A fost dată publicității Declarația cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Român în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale adoptată de Plenara lărgită a C.C. al P.M.R. din aprilie 1964.

27 aprilie

La Sofia a început sesiunea Comitetului internațional al Asociației internaționale de studii sud-est-europene, la care participă și o delegație din R. P. Română.

La invitația Comitetului de Stat al Apelor, a vizitat țara noastră dl Philippe Lamour, președintele Direcției generale a companiei naționale pentru amenajarea regiunii Ronul inferior — Languedoc (Franța) însoțit de Corbier Roger și Bausin Vindont, specialiști în lucrări de hidroameliorații.

Lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Română

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

NU SE POATE FARA DRAGOSTE

O producție „DEFA"-Berlin

Scenariul: Lothar Horicke, după povestirea lui J. Kaplowitz
Regia: Rudi Kurz
Imaginea: H. Grewald
Muzica: W. Hohensee

În rolurile principale: Christel Bodenstein, Karl Zugowski, Wilhelm Koch-Hooge, Ezard Haussman

2 lei

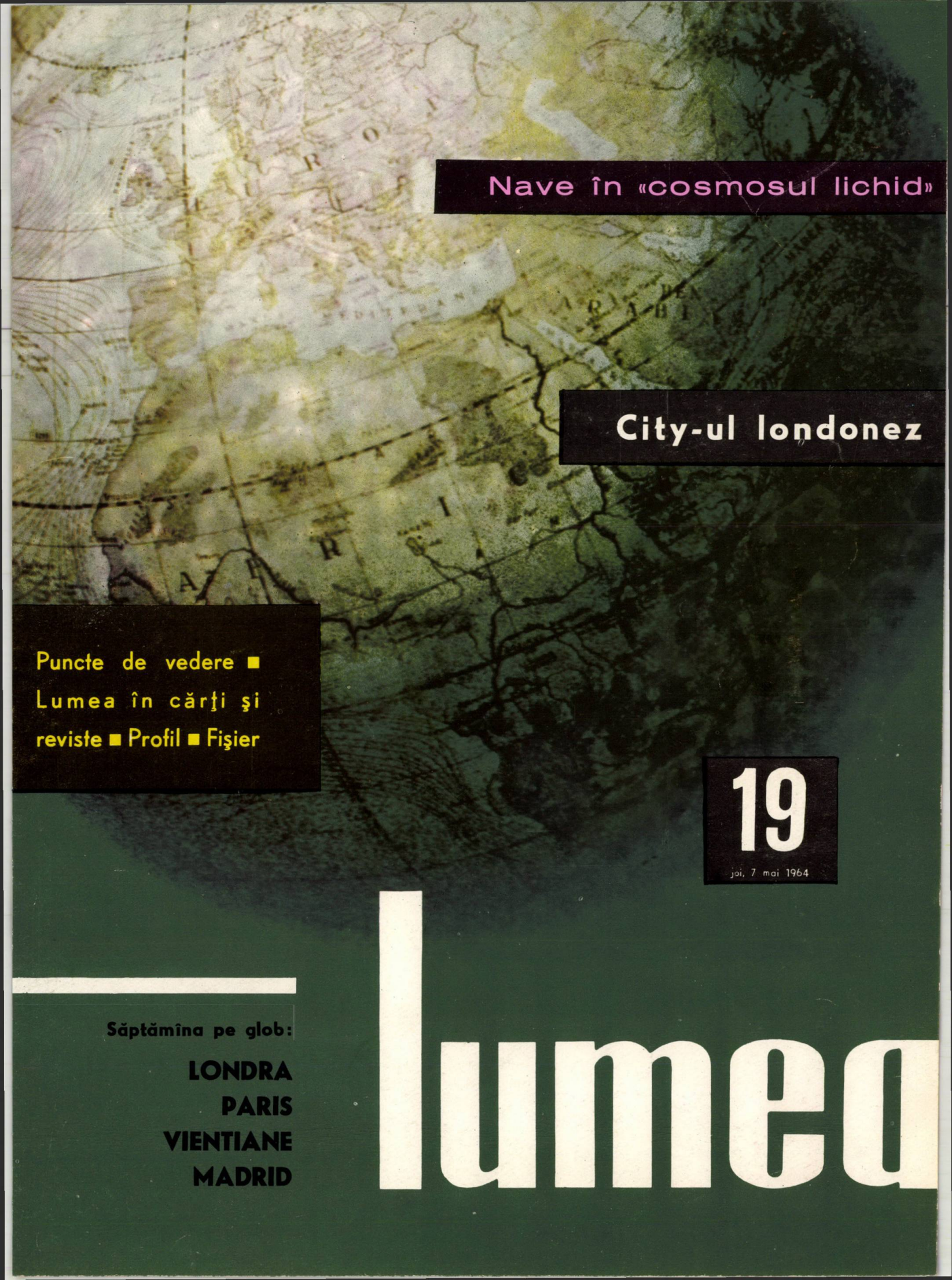

Nave în «cosmosul lichid»

City-ul londonez

Puncte de vedere ■ Lumea în cărţi şi reviste ■ Profil ■ Fişier

19
joi, 7 mai 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

LONDRA
PARIS
VIENTIANE
MADRID

1 Mai la Paris. Un mare număr de locuitori ai capitalei franceze au participat la mitingul festiv organizat de către C.G.T.

Solemnitatea deschiderii oficiale a Expoziției naționale a Elveției, inaugurată de către dl von Moos, președintele Confederației elvețiene.